

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANHE SANATLARI ANASANAT DALI
MODERN DANS PROGRAMI

THE LAST UNICORN ESERİ ÜZERİNDEN BEDEN-SES İLİŞKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI:

BEDENİN UZANTISI OLARAK SES

Yüksek Lisans Eser Metni

Hazırlayan:
20126133 Aşlı BOSTANCI

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Bedirhan DEHMEN

İSTANBUL – 2017

Aslı BOSTANCI tarafından hazırlanan **The Last Unicorn Eseri Üzerinden Beden-Ses İlişkisinin Araştırılması : Bedenin Uzantısı Olarak Ses** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / ~~Oyçokluğuyla~~ Yüksek Lisans Eser Metni olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 07 / 06 / 2017

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

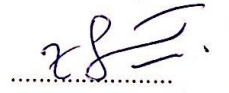
Jüri Üyesi : Yrd.Doç. Bedirhan DEHMEN (Danışman)

Jüri Üyesi : Doç. Tuğçe TUNA

Jüri Üyesi : Doç.Dr. Zeynep GÜNSÜR YÜCEİL (Kadir Has Ün. Öğr.Üy.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
ÖNSÖZ	III
ÖZET.....	V
SUMMARY	VI
1. GİRİŞ	1
2. DANS TARİHSEL / KAVRAMSAL KESİŞMELER	3
2.1. Butoh	4
2.2. Skinner Releasing Tekniği	8
2.3. Dinamik Genişleme	12
3. BEDENİN UZANTISI OLARAK SES	16
3.1. Şamanizm ve Ses-Hareket Terapisi.....	17
3.1.1. Dünyalar Arasında: The Last Unicorn ve Şamanizm	18
3.1.2. Bir Terapi Yöntemi Olarak Şarkı Söylemek: The Last Unicorn ile Ses ve Beden Terapisi Arasındaki Bağ	24
4. “THE LAST UNICORN”: SÜREÇ DÖKÜMANTASYONU VE ESER ANALİZİ.....	31
4.1. Eser Yaratım Süreci	32
4.1.1. Yaratım-Öncesi Süreç: Düşünsel Materyaller ve Pratikler.....	32
4.1.2. Fiziksel Süreç: Öz-Varlığın Arayışı	42
4.1.3. Koreografinin Oluşturulması	42
4.1.4. Personaya Bürünmek	49
4.1.4.1. Makyaj	50
4.1.4.2. Kostüm Tasarımı.....	51
4.1.4.3. Ses Tasarımı.....	52
4.1.4.4. Işık Tasarım	52
4.1.5. Dramaturjik Destek.....	53
4.2. Eser Sahneleme Süreci	55
5.SONUÇ	61
5. EKLER.....	64
Ek-1 “THE LAST UNICORN” Eseri’nden Fotoğraflar	64

Ek-2 “THE LAST UNICORN” Eseri’nin Afişleri.....	66
Ek-3 “THE LAST UNICORN” Eseri’nin 19. İstanbul Tiyatro Festivali Seyirci Metni	69
Ek-4 “THE LAST UNICORN” Eseri Üzerine Röportajlar.....	70
6. KAYNAKLAR	85
7. ÖZGEÇMİŞ	87

ÖNSÖZ

Kendi içimden doğru hayata yaptığım yolculuk, evrenle iletişim kurma yöntemleri geliştirmek üzerine örülüyor. Bu yol, adeta spiral bir örümcek ağı gibi ve örgünün dışından içine doğru ilerliyor... Döngülerin kırılmasına verilen sabır ve emekle, bazen emekleyerek bazen uçarak merkezdeki öze, yuvaya doğru ilerliyorum. Hayatı sanat yoluyla yaşamak özle kurduğum bağın ve farkındalığın derinleşmesine vesile oluyor. Dans sayesinde bedensel farkındalığın genişlemesiyle zihinsel katmanlara da sıçrayan farkındalık, hayatta ve bedende açılan duyumsama kanalları yoluyla dünyaları birbirine bağlayan bir anten olduğumu deneyimlememe sebep oluyor. Yerle göğün birbirine bağlandığı yerde, titreşimlerin oluşturduğu seslerle buluşuyorum. “The Last Unicorn” özümden özü doğurma yolculuğumun bir bölümünü kapsıyor. Bu tez eser metnini oluşturmak da bana “The Last Unicorn” eserine, dolayısıyla sesle kurduğum ilişkiye daha derin bir farkındalıkla bakma, irdeleme ve idrak etme fırsatı verdi. Dilerim bu tez çalışması kendi kaynaklarımızın sınırsızlığından gelen zenginliğin farkındalığıyla yol almaya ışık tutan, okuyucusuna gizil güçlerini ve seslerini aktive etme yolunda ilham veren bir kaynak olur.

Öncelikle bu eserin kendini gerçekleştirilmesinde desteği olan, görünen ve görünmeyen tüm varlıklara minnetlerimi sunuyorum. Bana olan inancı ve sevgisiyle, yanımda yarattığı güven dolu alanla, Unicorn’a ilk dış göz olan annem Melek Merdinyan’a varlığı için çok teşekkür ediyorum. Eser yaratım ve sahneleme sürecimi ilgi ve merakla takip edip geri bildirimleriyle sürecimi besleyen, desteğini hep hissettiğim, büyük açıklık ve özenle yol gösteren danışmanım sevgili Yard. Doç. Dr. Bedirhan Dehmen’e, sesle kurduğum bağın titreşimsel olarak derinleşmesinde bana ilham veren ve yolumda rehberlik yapan sevgili Eren Akalın’a, dansçı ve koreograf olma yolumdaki büyük emeği, paylaşımı, desteği ve öğretmenliği için sevgili Doç. Tuğçe Tuna’ya, jürimde olmayı kabul eden sevgili Doç. Dr. Zeynep Günsür Yüceil’e, metin düzenlemedeki teknik desteği ve yardımı için sevgili Canan Yücel Pekiçten’e, eser sahneleme ve metin yazım sürecimi sevgi dolu varlığıyla saran,

sihirli dokunuşlarıyla zenginleştiren ve desteğiyle yüklerimi hafifleten biricik eşim
Gizay Bozkurt'a kalpten teşekkürlerimi sunuyorum.

Mayıs 2017

Aslı BOSTANCI

ÖZET

(THE LAST UNICORN ESERİ ÜZERİNDEN BEDEN-SES İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI: BEDENİN UZANTISI OLARAK SES)

Somatik çalışmalar, doğaçlama pratikleri ve ses-hareket terapi teknikleri aracılığıyla, bedenin hissedilen yoğunluğunun genişlemesi ve yoğunlaştırılmış bir performans alanının yaratılması, “The Last Unicorn Eseri Üzerinden Beden-Ses İlişkisinin Araştırılması: Bedenin Uzantısı Olarak Ses” eser metninin genel araştırma bağlamını oluşturmaktadır. Özelinde ise, bedenin hareketsetel titreşimleri ile vokal titreşimlerinin organik birlikteliği; vokal titreşimlerin, harekete dışsal bir tasarım katmanı olarak değil, harekete içkin biçimde açığa çıkan, bedenin sessel uzantısı olarak özümsemesi araştırılmaktadır. “The Last Unicorn Eseri Üzerinden Beden-Ses İlişkisinin Araştırılması: Bedenin Uzantısı Olarak Ses” eser metninde, Butoh, Dinamik Genişleme ve Skinner Releasing hareket tekniklerinin ortaya çıkma ve yaygın olarak icra edilme bağlamı incelenmekte; bu tekniklerin performansçı-koreografin öznel/sübjektif filtrelerinden geçerek eser yaratım sürecine dahil olma biçimi tartışılmaktadır.

Farklı algı ve gerçeklik katmanları arasında bir aracı olan, fiziksel ve duyuşal imgelerle çalışarak dönüşümü bedenleştiren şaman figürünün, Unicorn karakterinin yaratılmasındaki merkezi rolü incelenmekte; ayrıca, eser yaratım ve sahneleme sürecinin dökümü üzerinden, koreografi yaratma pratiğinin kişisel haritası çıkartılmaktadır. “The Last Unicorn Eseri Üzerinden Beden-Ses İlişkisinin Araştırılması: Bedenin Uzantısı Olarak Ses” eser metni; bedenin dinlenmesi, halihazırda sahip olduğu içsel kaynakların tetiklenmesi ve “sesbeden”in aktive edilmesi yoluyla, eserin kendi kendisini oluşturabileceğinin pratiğini ve teorisini içermekte ve önermektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Performans, Çağdaş Dans, The Last Unicorn, Ses Hareket Terapisi, Şamanizm

SUMMARY

(RESEARCH OF BODY-SOUND RELATION THRU THE LAST UNICORN PIECE: SOUND AS AN EXTANTION OF THE BODY)

Through somatic works, improvisational practices and voice-movement therapy techniques; body's emotional intensity expansion and the creation of an intensive performance space forms the scope of the context of this thesis "Research of Body-Sound Relation thru The Last Unicorn Piece: Sound as an Extantion of the Body". In specific, organic unity of body's motional and vocal vibrations being, not as an external design layer for the movement but as an expression of body's audial part immanently to the movement is observed. The contexts of emergence and being commonly implementation of Butoh, Dynamic Expansion and Skinner Releasing movement techniques and the way to integrate these techniques, through passing from subjective filters of performer-choreographer to the creation process of the performance are examined.

The main role of creating Unicorn character of a Shaman figure, being a medium between layers of different perception and reality while embodying transformation through practicing physical and sensory images, is examined. Also, through the creation process and documentation of the performance, a personal map of choreography is being exercised. The thesis "Research of Body-Sound Relation thru The Last Unicorn Piece: Sound as an Extantion of the Body" suggests and embraces practice and theory of performance generating itself through the listening of the body, triggering of internal sources that are already inside and the activation of "soundbody".

KEYWORDS: Performance, Contemporary Dance, The Last Unicorn, Sound Movement Therapy, Shamanism.

1. GİRİŞ

Bedenin hareketel/devinimsel titreşimlerinin vokal titreşimlerle desteklenmesiyle bedenin hissedilen yoğunluğunun genişlemesi ve yoğunlaştırılmış bir performans alanının yaratılması, “The Last Unicorn” eserinin temel araştırma konusunu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında vokal titreşimler, harekete dışsal bir tasarım katmanı olarak değil; bedenin içsel ihtiyaçlarını, eğilimlerini ve hissiyatlarını takip etmesiyle gerçekleşen, harekete içkin biçimde açığa çıkan, bedenin sessel uzantısı olarak ele alınmaktadır. Kaynağı ve aracısı aynı olan hareketel ve sessel iki titreşim kanalının performans anındaki birliğinin/birlikteliğinin barındırdığı ifade potansiyelinin “The Last Unicorn” eseri özelindeki karşılığı, bu tez eser metninin çekirdeğini oluşturmaktadır.

Tez eser metninin ilk bölümü “Dans Tarihsel-Kavramsal Kesişmeler” içerisinde, eser yaratım süreci boyunca yararlandığım ve ilham aldığım üç temel çalışma prensibi olan Butoh, Skinner Releasing Tekniği ve Dinamik Genişleme incelenmektedir. Aynı zamanda bu çalışma prensipleriyle kurduğum öznel bağ ve bu etkileşimin esere olan katkıları tartışılmaktadır.

Araştırmanın ikinci ana başlığı olan “Bedenin Uzantısı Olarak Ses” adı altında; eser içerisinde kullanılan vokal-ses performansının ve ses yapısının nasıl oluşturulduğu üzerinde durulmaktadır. Ses performansı oluşturulurken hangi çalışmalardan yararlanıldığı, hangi dürtüsel izlerin sürüldüğü ve eserle kurdukları bağ ele alınmaktadır. Bu bölümün ilk alt başlığı altında; “The Last Unicorn” eserinin dürtüsel köklerine inildiğinde, titreşimsel ve algısal olarak şamanizmle kurduğu ilişki tartışılırken, ikinci alt başlığında ise eser özelinde, sesin hareketle kurduğu ilişkiye odaklanılmıştır. Bu odaktan doğru, sesin terapi özelliği olan bir araç olarak kullanılması incelenmektedir.

Tez eser metninin son bölümü olan “The Last Unicorn: Süreç dokümantasyonu ve Eser Analizi” içerisinde, eserin yaratım ve sahneleme sürecinin dökümü yapılırken eserin tasarım katmanları alt başlıklar halinde detaylı olarak incelenmektedir. Bu bölümde, bir koreograf olarak yaratım sürecindeki ilham kaynaklarımın, tercihlerimin, eğilimlerimin ve yaratıcılığın izini sürüşümün iz düşümleriyle, koreografi yaratma pratiğinin kişisel haritası çıkartılmaktadır. Bu süreç hayatı algılayışım ve ele alışım ile doğrudan bağlantılıdır. Dolayısıyla hayatla konuşma yöntemi olarak, “The Last Unicorn” isimli eserim üzerinden, ‘sesbeden’¹ vasıtasıyla yaşama açılan kapılar aralanmaktadır.

¹ “Sesbeden” terimini, beden sınırsızlığını dinleme eğilimi ve bedenin titreşimsel alımlamaları yoluyla sesi bedenle araştıran ses-beden çalışması bağlamında kullanıyorum.

2. DANS TARİHSEL / KAVRAMSAL KESİŞMELER

“The Last Unicorn” eserinin, 19. İstanbul Tiyatro Festival programına alınmasının ardından stüdyoda yapılan ilk provalar, Unicorn karakterinin nasıl hareket etme eğiliminde olduğunu araştırdığım doğaçlama çalışmaları oldu. Bu fiziksel araştırmalar, üzerine yoğun olarak düşündüğüm koreografi önermelerinden yola çıkarak yapılandırıldı.

Öncelikle karakterin nasıl bir varoluş hali içerisinde olması gerektiği üzerine çalıştım. Sahne üzerinde gerçeküstü bir karakter yaratmak, bu karaktere bürünmek ve karakteri yaşamak nasıl olmalıydı?

Yaratılacak olan karakter fantastik bir doğaya sahipti. Performansçı bedeninde onu; gerçeküstü, mucizevi, sihirli ve saf bir varoluş halinde taşımalıydı. Dolayısıyla hareket malzemesi araştırılırken, öz ve otantik olanın, fiziksel-duygusal-ruhsal bedenler içerisindeki arayışına ya da fiziksel olarak dinlenmesine yönelmeliydim. Bu; yaratılacak olan varlığın özü, hareket malzemesinin de kaynağı olacaktı.

Tüm bu verilerle yaptığım doğaçlama çalışmalarında, bedenin derin dinlemeye açık oluşu, bedenimin kendini karakterin öz varlığına açışı, bedenin katmanları arasında ve içerisinde seyahat edebilmesine olanak sağladı.

Eser yaratımı boyunca yararlanmış olduğum üç temel hareket tekniği bulunmaktadır: Butoh, Skinner Releasing ve Dinamik Genişleme. Bu teknikler “The Last Unicorn” eserinin hazırlık sürecine katkı sağlamasının yanında, kendi fiziksel pratiğimi derinleştiren ve zenginleştiren çalışmalar oldu. Sanatsal tercihlerimin de belirlenmesinde büyük rol oynayan bu üç teknik, hayatımın farklı dönemlerinde karşılaştığım, ancak izlerini hep bedenimde ve eserlerimde taşıdığım pratiklerdir. Bu bölüm, “The Last Unicorn”un prova süreci boyunca yapılan doğaçlamalara yön

vererek hareket tasarımının şekillenmesine katkıda bulunan, eserin dans tarihsel / kavramsal etkileşim noktalarına işaret eden hareket tekniklerinin incelenmesi ihtiyacı ile oluşturulmuştur. Aşağıda, bu hareket tekniklerinin hem genel tarihsel/kavramsal hem de kişisel deneyimlere dayalı tartışması yapılacaktır.

2.1. Butoh

“Beden hâlihazırda, evrendir.”²

Kazuo Ohno

Şarkı söylemek ve ses çıkartıyor olmayı, 2009 yılından beri hareket pratiklerimde ve koreografilerimde deneyimlemekteyim. Hareket pratiğimde, ses ile olan ilişkim, 2008 yılında Japon koreograf, eğitmen ve dansçı Ko Murobushi ile Butoh üzerine çalışmamla başladı.

Butoh dansı; Japonya’daki batılaşmış danslara ve Japon klasik danslarına bir karşı görüş içerisinde, duygulara ve gerçekliğe temas eden yeni bir form oluşturmak üzere yaratılmıştır. 2. Dünya Savaşı sonrası, Amerika’nın Hiroshima ve Nagasaki’yi bombalamasının bir yansıması ve daha da önemlisi, batılı materyalizme karşı bir protesto olarak, Tatsumi Hijikata ve Kazuo Ohno tarafından yaratılıp, geliştirilmiş bir dans türüdür³. Butoh, ‘karanlığın dansı’ olarak tanımlanır. Kişinin, kendi içerisindeki ölü tarafı deneyimlediği, karanlık tarafı ile yüzleştiği bir felsefeye sahiptir, Butoh.⁴

² Sondra Horton, *Hijikata Tatsumi and Ohno Kazuo*, 68.

³ Sondra Fraleigh, *Butoh_ Metamorphic Dance and Global Alchemy*, 12.

⁴ Bu noktadan bakıldığında Butoh, şamanizm ile birçok benzerlik taşımaktadır. Bu benzerlik-geçirgenlik, gerek algısal katmanlarda, gerekse yaşam-ölüm-yaşam döngüsünde kendini açığa çıkartmaktadır.

“Bedenimizin ötesinden, bizi cesaretlendiren ölüyle, el sıkışıırız. Butoh’nun limitsiz gücüdür, bu. Beden tarihimizde, bilinçaltımızda saklanan bir şey var; tepkimizin her detayında açığa çıkacak olan. Burada, ölülerin yollandığı zamanı, esnek bir şekilde, yeniden keşfedeceğiz. Butoh, gizli gerçekliğimiz gibi; anın içinde yaşayıp, ölecektir.”

-Tatsumi Hijikata⁵

Butoh, değişimi kullanır. Bu; imgeden imgeye geçişle, beden ve şekil formlarını dışa dönük benzeti becerisiyle gerçekleşir. Bu dönüşüm ve değişimlerin icra edilmesi, bilinçaltını iyileştirmeye yöneliktir. Bilinçaltından gelen gizli mesajlardan ilham alan Butoh; bedeni kontrolden ziyade, dinleyen bir bedeni yeşertmeyi amaçlar.⁶

Butoh’nun bedenin içerisindeki gölge taraflar-bilinçaltı ile çalışıyor olması ve bu gölge tarafları özgürleştiriyor olması, onun tedavisel eğilimlerini ortaya çıkartmaktadır.⁷ Bir şifalanma pratiği olarak Butoh; hareketleri bilinç ile bilinçaltı arasında bir köprü olarak, çeşitli teatral formlarda gösterir.⁸

*“Görüleni göremez oldum,
Görünmezi izliyorum,
Ruhun elleri yetişti bana.
Ruhun gözü açıldı,
Bütün Bedenimi sardı,*

⁵ Sondra Horton, **Hijikata Tatsumi and Ohno Kazuo**, 51.

⁶ Sondra Fraleigh, **Butoh_Metamorphic Dance and Global Alchemy**, 14.

⁷ Butoh’nun tedavisel eğilimleri, şamanik simyada da görülebilir. Şamanik simya yaygın kanının aksine, gerçeküstü etkileşimlerden ziyade, bedenin dans ve hareket yoluyla şifa bulmasını amaçlar. Dansın tedavi yöntemi olarak icra edilmesi (aynı zamanda “dans-hareket terapi” veya “dans terapi” olarak A.B.D.’de anılır) Amerika, Japonya ve Avrupa’da yaygın olarak görülür. Şamanlar, şekil-değiştirenler olarak da anılır, öncelikle şifacıdır. Dans ve tekrarlı hareketler (sallanmak, ayağını vurmak, sıçramak ve dönmek) onların tedavi süresince kullandıkları yöntemlerdir. “The Last Unicorn”da şamanizmin etkileri, bir sonraki bölümde kapsamlı olarak tartışılacaktır.

⁸ A.g.k., 12

*Terk etti, dokundu.
Ellerim ve ağızım hareketlendi ve dans etti.”*

- Kazuo Ohno⁹

Kazuo Ohno, taşlarla konuşurdu ve taşlarla dans etmeyi çok severdi. Keza en popüler atölye çalışması “taş ol” ismini taşımaktaydı. Doğada her şey yaşar ve her şey bilgi taşır. Butoh’da buna; ruh, enerji, hareket ve/ya bilinç denebilir. Şamanların iletişime geçecekleri varlığın titreşimlerini yakalamak için, meditasyonda da çılgın ve kontrolsüz hareketler yoluyla algı boyutları arasında geçiş sağlamasında olduğu gibi; Kazuo Ohno ve Tatsumi Hijikata’nın yöntemleri de, gerçeküstü imgelerle bilinçaltını tetikleyerek algı boyutları arasında geçiş aramaktadır. Bu doğrultuda Butoh’da performans, kişinin imgeleri ne şekilde sahiplendiğiyle ilgilidir: görsel, şairane, doğal, meta-fiziksel veya gerçeküstü - algıdan süzerek- imgeden imgeye geçiş sağlanır. Butoh’da, farkındalığın değişkenliği, ruhun dönüşümü için esastır.¹⁰

Butoh ile beraber, beden tarihimin sesini araştırmaya başladım. Bu nedenle Butoh benim için bir mihenk taşı niteliğindedir. Butoh bedenimin içerisindeki seslerle buluşmama, tanımlayamadığım ya da çözümleyemediğim birçok şeyin kendi dillerini bulup, bedenden salınmasına olanak sağladı. Ko Murobushi ile yaptığımız çalışmalardan, “kendi yaratığının sesini bulmak” egzersizi, benim kendi seslerimin özgürleştiği ve kendini açığa çıkardığı bir çalışma oldu. Bu dönemden sonra bedenimden vokal yoluyla çıkan her türlü ses, hiçbir estetik kaygı taşımadan, ihtiyaç duyduğumda, hareketimin bir parçası haline geldi. Bu dönemde ‘bedenin uzantısı olarak ses’in varlığı, dans pratiğimde kendini açığa çıkarttı.

Kendi yaratığının sesini bulmakla deneyimlediklerim, kadınların içlerinde yatan sınırsız güç ve yaratıcılığın kurtların doğal yabanıllığında yattığını savunan

⁹Sondra Horton, **Hijikata Tatsumi and Ohno Kazuo**, 62.

¹⁰A.g.k., 14.

Estes'in yaklaşımında, 'şarkı söylemek ve yüreği davul olarak kullanmak, psişenin fazla kullanılmayan ya da görülmeyen katmanlarını uyandıran, gizemli bir eylemdir.'¹¹ ifadesiyle paralel bir deneyim sağlamıştır. İnanişe göre şarkı söylemek, aynı zamanda ruh üflemdir ve ölü parçaları uyandırma özelliği taşır. Yine ölü yanların açığa çıkarılmasıyla ilgili, butoh dansçıları da, tıpkı şamanlar gibi ölüme ve atalarına saygı duymuşlardır. Tatsumi Hijikata ve Kazuo Ohno gibi dansçılar, genellikle atalarının ruhlarından haberdardır. Tatsumi Hijikata; ölü kız kardeşinin içinde dans ettiğini söyler. Kazuo Ohno ise, ölülerin kendisiyle konuştuğunu iddia eder. Kazuo Ohno, ölü ile yaşayanı çok ince bir çizginin ayırdığını öğretir ve bu arafta dans etmeye teşvik eder. Kendisi; embriyonik yaşamı icra ederken, yaşam/ölüm/yaşam döngüsünü dansında işler.¹²

Butoh, bedenin içerisinden gelen sesi yaratırken, öze dair derin temasların kurulmasında büyük rol oynar. Unicorn karakterinin farklı varoluş hallerindeki ses araştırmasında, içindeki yaratığın sesini bulmak çalışması etkili oldu.

Eserdeki her bölümün ses kurgusu, o bölümün dramaturjik ihtiyaçlarına yönelik çalışmalarla belirlendi. Bununla birlikte, düzenli bir yapısı bulunmayan ses üretimleri, ağırlıklı olarak butoh temelinden gelen deneyimler ışığında oluşturuldu, diyebilirim.

Benim için hayatı canlı kılabilmek; hayatla olan bağımlı, dünyanın gözleriyle görerek kurabilmeye tekabül ediyor. Bu perspektiften bakarak, benliği sahne üzerine taşıma ihtiyacı duymaktayım. Bu sayede performans alanı canlı ve aktif kılınabilir. Bir performansı gerçekleştirirken, ihtiyaç duyulan her şeyi, hiç çekinmeden ve sakınmadan, alana davet etmek gerektiğine inanıyorum. Buradan yola çıkarak, henüz

¹¹ Clarissa P. Estes, **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 181.

¹² Sondra Fraleigh, **Butoh_Metamorphic Dance and Global Alchemy**, 13.

“The Last Unicorn” performansının provalarına fiziksel olarak başlamadan; hissel ve fikirsel olarak kat ettiğim yolda, ses ile bedenin birbiriyle geçiren bir yapıda olması gerektiğini biliyordum.

2.2. Skinner Releasing Tekniği

“Skinner Releasing Tekniği” ile tanışmam ilk üniversite yıllarında gerçekleşmiş olsa da, daha derinlemesine sindirip kavrayabilmem, 2012 senesinde iki haftalık yoğun bir çalışma ile başlayıp, düzenli olarak katıldığım atölye çalışmaları ile devam etti.

Hayatımda uzmanlaşmak üzere çağdaş dansı tercih etmemde belki de en büyük neden, bedene sunduğu sınırsızlık ve yeni yaklaşımlar oldu. Bedenin sınırsızlığını deneyimlememde, somatik bir çalışma olan Skinner Releasing Tekniğinin büyük katkısını gördüm.

Somatik çalışmalarda, data olarak bulunan nesnel bilgidен ziyade öznel deneyimden alınan bilgi kullanılır. Öznel edinilen bilgi; kişiye içeriden, duygularıyla, hisleriyle ve niyetleriyle yüzleşmeyi gösterir.

Çağımızın gereksinimleri, didaktik icra metotlarından sıyrılmayı talep etmektedir. Artık, kişinin bedenini ve olasılıklarını keşfe çıkabileceği metotlardan yaygın olarak yararlanılmaktadır. Zira beden-akıl birlikteliği teorisini destekleyen somatik etkileşimlerin arayışı oldukça önem kazanmıştır. Ne güzeldir ki, yalın bir

şekilde somatik denemeler ve paylaşımlarda bulunan bireylerin sayısı her geçen gün artmaktadır.¹³

Bu değerli çalışmalardan biri olan Skinner Releasing Tekniği; 1970 başlarında, Amerikalı dansçı ve koreograf Joan Skinner tarafından geliştirilmiş olup, hareket araştırmasına zemin hazırlayan, somatik bir çalışma olarak ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde dans çalışmalarının ve yaratıcı pratiklerin içerisinde yerini alan, dansçıların ve koreografların etkilendiği ve işlerine yön verdiği bir pratik haline gelmiştir. SRT; temel hareket prensipleri ve kişisel kinestetik deneyime odaklanır. Şiirsel imajlar, müzik ve sesler ile uyandırılan spontane hareketler; bedene çok yönlü bir çizgiselliği, hareket ekonomisini, havada asılı kalmayı ve hareketin özerkliğini önerir. Atölye içerisinde, kişisel hareket alışkanlıklarının salınımı ile özdeki fiziksel ve hayal gücüne bağlı imgesel deneyim desteklenir.¹⁴

SRT, gevşemeyi, salıvermekten ayrı tutar. Salıvermenin, gizli kalan gerginliği ve tıkanmış enerjiyi serbest kılarak; dansçının en verimli ve rahat şekilde coşku ve kuvveti açığa çıkarmasını sağlar. SRT; postürü, hizayı, esnekliği, kuvveti, dirayeti ve dinamik genişliği odağına alır ve kendiliğinden hareket formunu alan yaratıcı süreçler içinde keşfeder. Dolayısıyla teknik ve yaratıcı olan birlikte sentezlenir.¹⁵

SRT; dans tekniğini besleyen ve şifa aşılaman, tensel bir pratiktir. SRT hocası imge, ses, dil ve müziği kullanarak katılımcıyı kendi ivmesel gelişiminde yönlendirir. Öğrencilerini, istenmeyen gerginlikten kurtarmayı ve hareket olasılıklarını

¹³ Emslie, Manny (2009), *Skinner Relasing Technique: dancing from within*, *Journal of Dance and Somatic Practices içinde*, Volume 1 No 2, 169.

¹⁴ <http://www.skinnerreleasingnetwork.org/about-srt>

¹⁵ Emslie, Manny (2009), *Skinner Relasing Technique: dancing from within*, in *Journal of Dance and Somatic Practices Volume 1 No 2*, 171

genişletmeyi amaçlayan SRT, yaratıcı sürece bedene yerleşmiş alışkanlıkları eleme yöntemiyle yaklaşır. Salıvermek (releasing), zayıflık ya da yumuşaklıkla alakalı değildir. ‘‘Bırakmak’’ yalnızca başlangıçtır. Ancak adet edindiğimiz alışkanlıkları ve fikirleri bıraktığımızda, bedenimizde ve zihnimizde yeni bir oluşuma yer açabiliriz. SRT çalışmalarıyla, er ya da geç, kişi kendini enerjiye ve yoğunluğa teslim etmektedir ve bu teslimiyetin getirdiği bırakmayla, herhangi bir Şekilde hareketin n açılmış olur.

SRT çalışmalarında vurgulanan, çığır açan fikirlerden biri de, tek bir merkezimizin olmayışıdır. SRT bedene, çoklu merkezlere sahip olduğumuzun bilgisini verir. Tutunmak yerine, her yönde genişleyerek dengeyi kuruyor olmayı deneyimlemeye alan açar. Mucizev bir Şekilde ve basitçe, kendi bedenimizle ilintili kalmaktan ziyade, bedene evrenin kuvvetleriyle hizalanmayı önerir.

Joan Skinner bir atölye çalışmasında, ‘‘Eğer enerjiyi yaratmam ve depolamam gerektiğini düşünürsem, bir Şekilde mevcut olanla değiştirmem gerekir. Fakat ben, kanallarımı hepimizi saran enerjilere açık tutmayı düşünüyorum.’’ diye belirtmiştir. Joan Skinner’a göre; enerji harcanmak yerine, bedene çekilir. Böylelikle bedene güven duymayı ğretir.¹⁶

SRT’yi yaratıcı hareket olasılıklarımı keşfettiğim yolu etkinleştiren, bedenim sınırsız katmanları ile çalıştığım bir teknik olarak deneyimledim. Hayal gücü, bedensel algıyla etkileşim içerisinde ve bu sayede zihni tüm beden algısına aktararak bedendeki bilgi akışını sağlar. Bu yönleri ile Skinner Releasing Tekniği, bedenimi öğrenilmiş kalıplardan arındıran ve beni hareketin özgün formunu keşfe davet eden, çok katmanlı bir somatik çalışma oldu. Bu çalışmayla sahip olduğum gr, bedenimin içerisinde bulunduğu tüm yaratıcı süreçlere de aktarıldı. ‘‘The Last Unicorn’’ yaratım sürecimin içerisinde Gaby Agis ve Mary-Clare McKenna

¹⁶ Kirsty Alexander-Florence Peake, **Mind Your Body- Dance Magazine**, Mayıs 2006, 30.

yönetiminde gerçekleşen SRT atölyesi, benim için malzeme toplama, ilham alma ve fizikselliği deneyimleme alanı yarattı.

Skinner Releasing Tekniği'nde varlığın fantastik doğasına dair olan arayış, kendime yaratmayı hayal ettiğim atmosfere dair imajlar ve fiziksel ihtiyaçlar konusunda aktif rol oynadı. Özellikle Mary-Clare ile yapmış olduğumuz yaratıcı bir kompozisyon çalışmasından çok etkilenmiştim. Omurgaya bağlı, kuyruk sokumunun uzantısı olarak devam eden, uzun ve hayvansı bir kuyruğun varmış gibi hareket etmeyi deneyimlediğimiz çalışmadan, oldukça ilham almıştım. Unicorn karakteri, insan bedeninden farklı olarak iki uzantıya daha sahiptir. Bu uzantılar boynuz ve kuyruktur. Bu iki imajın bedene yerleştirilmesiyle yaptığım doğaçlama çalışmalarında, performanstaki bedenin fiziksel formu oluşturuldu.

Örneğin boynuzun; bedenin bir uzantısı olarak deneyimlenmesi, oldukça yoğun ve etkileyici bir çalışma pratiği olmuştu. Peri masallarında boynuzun simgesel anlamı, beynin dışı uzantısı olarak belirtilir. Boynuz, etimolojik olarak da beyin kelimesiyle aynı kökenlere sahiptir ve bedenin beyni olarak anlamlandırılır. Genel anlamda, sonuçlandırma dürtüsü, bütünlük ve ahengi simgelemektedir.¹⁷ Tüm bu simgesel anlamların ve imajların getirdiği fizikselliği deneyimlemek üzerine yapmış olduğum doğaçlama çalışmaları, SRT çalışmalarından da ilham alarak gerçekleşti.

Aynı zamanda bedenin parçalı yapısı, eklemler arasındaki ve beden içerisindeki boşlukların farkındalığıyla hareket ediyor olmak, uzamda bedenin titreşimlerinin daha yoğun hislerle, genişleyerek salınabilmesine olanak sağladı.

Kişisel SRT tecrübem, beden içerisindeki gerginliklerin minimum seviyede olmasının, bedenin mekân içerisinde yayılmasına ve mekâna etki etmesine yardımcı

¹⁷ Arnold Mindell, **Dreambody-The Body's Role in Revealing the Self**, 162-163.

olduğunu; SRT'deki yoğun imgesel çalışmanın, bedenimin olasılıklarına yeni kapılar açtığını gösterdi.

2.3. Dinamik Genişleme

“Çağdaş Dans ve Dinamik Genişleme” pratiğini yaratan ve geliştiren, Kanadalı çağdaş dansçı, koreograf ve kraniosakral terapisti Shannon Cooney; bu öğretim metodunu, çağdaş dans ve kraniosakral sistemin, fiziksel farkındalığa olan yaklaşımları içerisinde birleştirerek oluşturmuştur. Dinamik genişleme, merkezi sinir sistemini çevreleyen, serebrospinal sıvınının (omurilik sıvısı) gel-git ritmiyle uyumlanma sağlayan teknikler üzerine çalışır. Bu kraniosakral ritim ve onun basınçtaki gel-git değişimleri, baş ve sakrum kemiklerini harekete geçirir ve tüm bedene yayılır. Dinamik hareketsizliğe dayanan kuvvetli iç hissiyatın farkındalığı, dans pratiğinin kaynağı haline gelir. Doğaçlama üzerinden yapılan fiziksel çalışmalar esnasında, bedenin hareketi üzerinde daha hassas bir proprioseptif¹⁸ farkındalık geliştikçe, bu ayrı ritimlerdeki değişimler takip edilebilir hale gelir. Beyinde duyuşsal ve algısal bilgilerin işlendiği merkezleri içeren alanlarla çalışmak, benzersiz bir öz genişleme tarzıyla hareket üretmeye imkân sağlar.

Dinamik Genişleme pratiği, hareket alışkanlıklarının veya fonksiyonelliğini yitirmiş hareket yönelimlerinin farkındalığı ile bu kalıplardan arınmayı, sinir sisteminin derinden sakinleştirilmesini sağlar ve beyin fonksiyonlarını arttırır. Bu da, bedenin içi ve dışında, genişlemiş bir var olma halinin deneyimlenmesine olanak sağlar.¹⁹

¹⁸ Proprioseptif, vücudun eklemlerinin üç boyutta hareketini, konumunu, pozisyonlamasını anlama şeklidir.

¹⁹ <http://www.shannoncooney.org/teaching/9-teaching-contemporary-dancedynamic-expansion>

Dinamik Genişleme çalışması ve Shanon ile tanışmam 2013 senesinde “The Last Unicorn” yaratım süreci sırasında gerçekleşti. Bu çalışma, fiziksel hareket pratiğimde ve hayatımda bir dönüm noktası niteliği taşır. Hayatı ve hareketi algılama şeklime olan yaklaşımım, zaten yaşamsal olarak da büyük değişimler ile karşılaştığım bu süreçte, köklü olarak değişti ve dönüştü. Beynin işleyiş sistemi, algının mekân içerisindeki yönelimi, mekan ile olan etkileşim, fiziksel-duygusal-ruhsal beden katmanları ve içerisinde bulunulan durumun dönüştürülmesi ve izlenmesi, frekans boyutunda bedenimin alanı ile ilgili yeni bir varoluş halini deneyimleyebilmeme olanak sağladı.

Dinamik genişleme derslerinde yapmış olduğumuz egzersizlerden biri, “hareketli sinema”dır. Bu egzersizde hareket eden kişi, fokusunu belli bir noktaya kilitlemeden ve sıkıştırmadan, bazen mekanı bazen bedenini izleyerek hiç bir noktaya takılmadan, akıcı bir şekilde hareket eder. Fokusun doğal bir akış içerisinde akışkan hareket ediyor olması, bedeni de mekan içerisinde doğal ve kesintisiz bir akışa davet eder. Yer, orta ve yüksek seviye katmanlarını sırasıyla takip ederek akış deneyimlenir. Bu egzersizin amacı; fokusu rahatlatıp kesintisiz hale getirerek mekânın içerisine yayarken, aynı rahatlama ve genişlemeyi bedenin içerisine taşımaktır. Bu alıştırma, kendine ve mekana karşı uyanık kalmayı ve merakı yitirmeden hareket etmeyi önerir.

Bir diğer egzersizde ise bedenin enerji alanını hissederek, mekanda akış halinde olan bir enerji nehrinin içerisinde hareket halinde olmak araştırılır. Mekan içerisinde tüm katılımcılar yerde kayarmışçasına akış yönünde ilerlerler, diğer bedenlerin yanından süzülerek geçerler ve herkes aynı akışta olduğu için hiç bir çarpışma yaşanmaz. Aslında, bedenin kendisini enerjiden oluşan bir nehrin parçası olarak hissetmesi ve nehrin içerisinde akış halindeyken her bir bedenle de bağlı ve etkileşim içerisinde olması, deneyimlenir.

Son olarak vermek istediğim egzersiz örneğinde ise, bedenin sınırlarının takip edilmesi ve bir nevi beden haritasının çıkartılması araştırılır. Mekan içerisinde

ilerlerken bedenın sınırlarını fokusla taramaya başlayarak, bedenın kendiliğinden hareketseı takibine izin verilir. Bu takip bedeni bitmeyen bir akış içerisinde çeker. Bu araştırmaıla bedenın bitmeyen bir kavisler coğrafyası olduğu ve sınırları takip ettikçe dairesel olarak hiç bitmeyen bir iz sürme hali deneyimlenir. Bu da bize, bedenın sınırsız bir olasılıklar denizi olduğunu tekrar hatırlatır.

Dinamik Genişleme çalışmasıyla performansçı, bedeninin nasıl bir algı hali ve farkındalıkla performans alanının içerisinde bulunduğuna ve bunu nasıl paylaştığına dair yoğun bir araştırma süreci deneyimler. Odağın ve niyetin net oluşunun performans alanı ağıısından değerini, dinamik genişleme ile daha kuvvetli bir şekilde anlamış oldum. Akışta bir kesinti ya da kopukluk olmaksızın, performans içerisindeyken, her bölümde nasıl bir paylaşımda bulunduğum, ağıızımdan çıkan sözcüklerin kalbim aracılığıyla aktarılıyor oluşunun farkındalığı gibi çok katmanlı algı düzeylerinde kalabilmek; dinamik genişlemenin performansına en büyük katkıları arasında bulunmaktadır.

Geçişlerdeki dönüşümler, ani beden ve duygu değişimleri, geçmiş izlerin yüklerini taşımadan ve onlara bağlı kalmadan; anın nasıl en yoğun haliyle yaşanabileceği yönünde yaptığım çalışmalarda dinamik genişlemenin olduğuca faydasını gördüm. Dinamik genişlemenin, pratiğime ve sürecime en büyük katkılarından biri de, beden titreşimlerinin performans alanına nasıl örüleceği ve genişletileceği üzerinde sağlanan farkındalığa dair oldu. Beynin içerisinde yeni hareket alanlarını keşfetmek, bunu performans alanında örebilmek ve farkındalık yoluyla yönetebiliyor olmak, Unicorn karakterinin yaratım ve performans sürecine derinden işledi.

“The Last Unicorn” hareket sistemi ve performans algısı, genel olarak bu üç atölye sürecinin ve bedenseı tarihimin sindirilmesi sonucunda, bedenimdeki yankılara kulak vermem ile ağığıa çıkmıştır. Bu ilk doğaçlama çalışmaları esnasında, ses kendini, bedenden ayrı olmayan, bedenın bir uzantısı olarak salıveren bir oluş hali içinde deneyimlemiştir. Ses, beden içerisinde özgürleşmeyi seçmiştir.

Bedenin bu çok katmanlı yapısı içerisindeki yolculuk, ses titreşimleri ile daha geniş bir algı alanına ve genişlemiş bir frekans aralığına çekilmeme sebebiyet verdi. Bu da beni performansın algı alanının daha kuvvetli hatlarla örülebileceği fikrini düşünmeye ve seyircinin de bu genişlemeyi deneyimleyebileceği fikri üzerine yoğunlaşmaya yönlendirdi.

3. BEDENİN UZANTISI OLARAK SES

“The Last Unicorn” eserinin en belirleyici özelliği, beden ve ses titreşimleri ile kurduğu ilişkidir. Bu ilişkide özellikle ses titreşimlerinin kullanımına dikkat edildi. Ses performansı; gerek şarkı söylemek ve olmayan bir dilde sesi kullanıyor olmak, gerek seyirciyle yüz yüze bir metnin seslendirilmesi şeklinde gerçekleşti. Beden, hareketin temelini, sesin yönelimlerinin takibi yoluyla oluşturdu. Bu nedenle ses, beden için kuvvetli bir katalizör görevi gördü ve performansının transformasyon basamaklarının hazırlanmasında yardımcı oldu.

“The Last Unicorn” eseri, performansının eser süresince yaşadığı deneyimler aracılığıyla içinden geçtiği dönüşüm katmanları üzerinden tasarlanmıştır. Performansının bu dönüşüm yolculuğundaki en büyük desteği sesin dönüştürücü gücüdür. Katmanlar arasında derinleştikçe, iz sürmek zihinsel olarak zorlaşabileceği için, ses her zaman, sanki bir yarasanın ses dalgalarını takip ederek karanlıkta yönünü tayin etmesi gibi, performansının izini sürdüğü anıya ya da var oluş haline ulaşabilmesine yardımcı bir araç olarak kullanılır. Eser yaratım sürecinde de detaylandırılacağı üzere, performansın her bir bölümü, ayrı ses kullanım yöntemleriyle kurgulanmıştır ve hepsinin bedene olan yaklaşıma dair kattığı farklı kaliteler bulunmaktadır.

Eserin yaratımında, ses ve bedenin iç içe geçebildiği bir alan yaratmak amaçlanmıştır. Bedenin ses buluyor olması, zihinden uzaklaşan ve bedeni bütünleyen bir yaklaşım geliştirir. Ses kullanımı süreç içerisinde, bedene geçirgenlik ve isimsizlik sağlayan bir araç oldu. Bu da bedenin magnetik alan yoğunluğunu arttırıp aynı zamanda bir anten görevi gören insan bedeninin iletişim ağının genişlemesine yardımcı oldu. Kendi deneyimimle; bedendeki anten bağlantısını ne kadar temiz ve filtresiz tutarsam, evrenle olan bağlantım da o kadar kuvvetli olmaktadır. Burada madde ile ruhu bir araya getiren en büyük yardımcıları nefes ve sestir. Sahne

üzerindeki performans alanında da yapmaya çalıştığım, madde ile ruhu bir araya getirerek, şimdiki “an”da canlı bir alan yaratmaktır.

Eser yaratım sürecinin, aynı zamanda tamamen kişisel bir şifalanma dönemi olduğunun farkına varmam, eser sahneleme sürecinden sonra, esere almış olduğum mesafeye çok daha kuvvetli bir şekilde kendini açığa çıkartmıştır. Koreografinin oluşturulduğu ön süreçlerde ise daha çok içgüdüsel yönelimler takip edilerek, dürtüsel olanın izi sürülmüştür. Yaratıcılığın kendini beslediği noktalarda da doğa büyük bir rol oynamıştır.

Eser sahneleme sürecinden sonra esere almış olduğum mesafenin de etkisiyle, ses ve beden ile kurduğum ilişkinin aslında Şamanizm ve ses-hareket terapisinde kullanılmakta olan yöntem ve çalışmalarla oldukça benzerlik gösterdiğini gözlemledim. Bu noktadan hareketle, “The Last Unicorn” eserinin tartışılmasına, Şamanizm ve ses-hareket terapisine ses ve beden üzerinden kurduğu bağın incelenmesi yoluyla başlanması uygun olacaktır.

3.1. Şamanizm ve Ses-Hareket Terapisi

Şamanizm ve Şaman ritüellerine duyduğum çekim, esere başlamadan çok daha önceki süreçlerde kendini tanımlamama alan yaratmış olsa da; ses ve hareket terapisine dönük ilgim eser sahneleme sürecinin ardından esere almış olduğum mesafenin de etkisiyle kendini açığa çıkardı. Sesin dönüştürücü gücüne işaret eden bu iki değerli başlık da ayrı ayrı, insan bedenine sağladığı fiziksel, duygusal ve ruhsal katmanlardaki etkileriyle eserin yaratımında fikir ve hareket araştırmasına yönelik katkı sağladı. Bu bölümde eser üzerinde büyük etkiye sahip olan bu iki başlık ele alınacaktır.

3.1.1. Dünyalar Arasında: The Last Unicorn ve Şamanizm

Doğrudan esin ve deneyim yolu olan Şamanizm, ruhsal rehberliğe ulaşabilmek için insanlıkça kullanılan en kadim uygulamalardandır. İnsanların yaşadığı tüm kıtalarda ve pek çok kültürde izi sürülmüştür. Şamanizm, çok geniş bir araştırma konusudur ve kültürden kültüre değişkenlik gösterebilen çok zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bu nedenle, bu bölümde Şamanizm ile kurduğum bağın incelenmesini yoğun olarak Mihaly Hoppal'ın "Avrasya'da Şamanlar" ve Clarissa P. Estés'in "Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler" isimli kitaplarından yararlanarak yaptığımı belirtmem gerekir.

Şamanizm'de çok kuvvetli dönüştürücüler olarak kullanılan ritüeller, şamanın farklı dünyalar ve bilinç katmanları arasındaki aracılık görevi, fiziksel ve duyuşal imgelerle çalışarak dönüşümün bedenleştirilmesi; "The Last Unicorn" performansı içindeki önemli yansımalar arasındadır. Bu noktada, Şamanizm ile kurduğum derin bağın eserle olan ilişkisini inceleme ihtiyacı doğmaktadır.

"Şamanizm'in temeli, insan ve doğaüstü olan arasındaki temasın sağlanması üzerine oturtulur. Şamanik dünya görüşü "hayat ağacı" temasını kabul eder ve bu üst dünya, bizim bulunduğumuz orta dünya ve alt dünyayı birbirine bağlar. Birbirine bağlı bu üç dünyada, insanlar, hayvanlar, bitkiler, yeryüzü, gezegenler ve kozmos arasında doğal bir denge bulunmaktadır. Felaketler, hastalıklar ve ölüm, bu denge bozulduğunda meydana gelmektedir. Şamanlar ise bu rahatsızlığın meydana gelişinin izini sürerek, bozulan dengeyi tekrar onarmayı denerler."²⁰

²⁰ MAS Books, *Life and Death -On the Upper and Underworld- With the Paul and Andora Janssen-Arts collection*, 15.

Şamanizm ile ilgili bir çok tanımlama, şamanların insan dünyası ve ruhlar alemi; yani olağan üstü öğeler arasında bir aracı olduğu görüşünü desteklemektedir.²¹ “The Last Unicorn” eserinde de Unicorn karakterinin, farklı bilinç katmanlarında kurduğu iletişimin aktarılması amaçlanır. Unicorn karakteriyle, performansçının geçirgenliği için ise, ritüel bölümü oluşturulmuştur. Kendimi bir şaman olarak tanımlamamakla beraber, köklerimizde taşıdığımız Şamanizm’e dair bilgilerden, ruhani olarak çokta uzak olmadığımızı hissediyorum. Yaşadığımız toprakların hafızası, hala toprağın ve diğer elementlerin vasıtasıyla bedenlerimize aktarılmakta. Bunu yoğun olarak duygusal kültürümüzde de hissedebiliriz.

Performans içerisinde ses ve şarkı söylemek ile kurulan bağı; Şamanizm’in içerisinde, çok katmanlı anlamlar ve kodları barındıran metinlerin, şaman şarkılarının, duaların, yalvarmaların, şükranların şarkı olarak icra edilmesinde ya da müzik-şarkı şeklinde kodlayarak davul gibi enstrümanlar eşliğinde dile getirme yöntemlerinde de görebilmekteyiz.²² Ses, kadim zamanlardan beri terapi amaçlı olarak kullanılmıştır. Belki de en eski şifa yöntemlerinden biri de kuşkusuz şarkı söylemektir. Şamanlar bunu binlerce senedir, dünyanın dört bir yanında yapmaktadır. Şarkı söylemek, ruh sesini kullanmak demektir.²³ Soluk yoluyla kişinin gerçek gücü ve ihtiyacı dile getirilir, rahatsızlık çeken ya da eski gücüne kavuşma ihtiyacı duyan şeye üflenir.

Şamanların dünyasındaki animist²⁴ yaklaşımdan dolayı hayvanlara, “güç veren”, yaratıcı ruhlar olarak rastlanır. Şaman kendisini kötülüklerden koruyan ve

²¹ Mihaly Hoppal, **Avrasya’da Şamanlar**, Çev. Bülent Bayram – H. Şevket Çağatay Çapraz, 20.

²² A.g.k., 20.

²³ Clarissa P. Estés, **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 41.

²⁴ Animizm, her şeyin ruhu olduğuna, başka bir deyişle bir sahip ruhun olduğuna dayanan, insanların doğanın bir parçası olduğu ve onunla karşılıklı bağımlılığa dayanan bir ilişki içinde yaşadığı, aynı zamanda kozmosun ve doğa üstü dünyanın şamanlar tarafından ziyaret edilebilecek kadar yakın olduğu, şamanların doğaya bakış açılarının temelini oluşturan bir tür doğa felsefesidir. A.g.k., 22.

yardım eden ruhla özdeşleşerek adeta onun yerini alır ve bu durum ona büyük güç verir. Bu bağlamda şamanın anlatımlarında kendini gösteren hayvana dönüşme, şekil değiştirme hikayesi gerçeklik kazanır. Şaman, hayvan şeklindeki yardımcı ruhu vasıtasıyla vahşi doğa ve hayvanların dünyasıyla ilişki kurmaktadır.

Şamanlardaki ruhlara yönelik bu bağlılıkla ilgili inanişaya göre şaman ruhları değil, ruhlar şamanı seçmektedir. Bu seçimin bir türü de rüya yoluyla yapılmaktadır.²⁵ “The Last Unicorn” yaratım sürecinin gördüğüm bir rüyadan ilham alarak başlamış olması, Avrupa Şamanlarına dair bu bilgi ışığında değerlendirildiğinde, güzel bir paralellik barındırır.

Şamanların faaliyetlerini sanatın başlangıcı olarak kabul eden birçok araştırmacıya rastlanmaktadır. Gerçekten de şamanın ses ve hareketle kurduğu ilişkide, tek kişilik bir performans içerisinde hem şarkı söyleyerek, hem dans ederek hem de bir müzik aleti kullanarak, öbür dünyaya yaptığı seyahatleri tüm ayrıntılarıyla anlattığına tanık olunabilir. Şamanlar müzik aleti olarak genelde şaman davullarını kullansalar da, “The Last Unicorn” performansında, ses tasarımının bir parçası olarak kullanılan halhal formundaki ziller, özellikle Güney Kore Şamanları tarafından, ruhları çağırmak ve eğlendirmek için kullanılan araçlar olarak karşımıza çıkar.

Birçok şaman törenlerinde, törenlerin sonuna kadar kadın ya da erkek şamanlar dans edip, şarkı söylerler. Özellikle şamanların sesle kurduğu ilişki oldukça kuvvetlidir. Şarkı, şaman ve şaman ritüellerinin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Her şamanın sadece kendine ait bir ezgisi bulunmaktadır ve bunu başka bir şamanın kullanması mümkün değildir. Törenler sırasında yardımcı ruhların ortaya çıkışı da, yine bir melodinin değişmesiyle anlaşılmaktadır. Bütün bu ritimler ve genelde

²⁵ A.g.k., 26-28.

bilebildiğimiz anlamları olmayan sözlerin ve ezgilerin, ritüellerle sıkı bir ilişki içerisinde olduklarını görmekteyiz.

Şaman törenlerinde ezgiler, danslar, davullar gibi yardımcı unsurlarla şamanın bilinç düzeyinin değişmesi, her aşamada şamanın dönüşümünü etkilemektedir.²⁶ Esrik duruma ulaşmak için yoğun ruhsal konsantrasyon sağlanmaktadır; bu durum bir bilinçsizlik düzeyi değil, aksine bir çift bilinçlilik seviyesidir. Şamanlar, esrimenin neden olduğu bilinç düzeyinden yine kendi istekleriyle çıkmaktadırlar. “The Last Unicorn” dökümantasyon sürecinde detaylı bir şekilde anlatılacağı üzere, insan ruh halinin bu denli büyük değişikliklere zorlanması zihinsel anlamda önemli hazırlıklar gerektirmektedir.

“The Last Unicorn” performansında da üzerinde durduğum en önemli konulardan biri, karakterin aracılık işlevidir. Aracı olarak şaman, dünyanın alt, orta ve yukarı parçalarından oluşan katmanlarına, bu parçaları birbirine bağlayan dünya ağacının²⁷ ve kozmik ırmak sisteminin içerisine dahil olabilmektedir.²⁸

Böylece şaman farklı boyutlardan edindiği bilgileri toplayarak, bir aktarıcı görevi görür. Kabilesini, gelecek bir tehlikeden haberdar edebilir ya da av için doğru günü aktarabilir. Bu aracılık işlevinde Unicorn karakteri daha çok bir hatırlatıcı olarak kullanılmıştır. Karakter, dünyamızda yaşanan yıkımın, şiddetin ve unutulmuş değerlerimizin, kendi özgün varlığımızın büyüsunün ve kalbimizin bilgeliğine güvenmenin aracı bir hatırlatıcısı olmayı amaçlar.

²⁶ Bunu “neoşaman” ya da “şamansal zihin durumu” şeklinde adlandırmaktadırlar. (Mihaly Hoppal, **Avrasya’da Şamanlar**, Çev. Bülent Bayram – H. Şevket Çağatay Çapraz, 53.)

²⁷ “Dünya ağacı, birçok din ve mitolojide, özellikle İskandinavya, Orta Asya ve Kızılderili inançlarında yer alan kozmik düzeni gösteren bir motiftir. Dünyanın merkezinde Yer’in eksenini olarak durur. Kökleri yerin derinliklerine inerken, dalları gökyüzüne ulaşır ya da onu taşır. Böylelikle yeri, göğü ve yeraltını birbirine bağlar.” (https://tr.wikipedia.org/wiki/Dunya_agaci)

²⁸ A.g.k., 47-56

“The Last Unicorn” performansı içerisindeki aracılık bilinç durumunun kurulabilmesi için, şamanlar ve nesnelere dünyasıyla da paralellik gösteren birtakım hazırlıkların tercih edildiğini görebiliriz. Bu hazırlıklar, karakterin transformasyonu için adete birer katalizör görevi üstlenmektedir. Karakterin transformasyonu, performans içerisindeki dinamiği belirlemekte ve performansa yön vermektedir. Performansın her bir bölümü karakter için yeni bir dönüşüm, yani yeni bir zihin durumuna bilinçli olarak geçiş demektir. Oluşturulan karakterin fiziksel hali, psikolojik ve ruhsal halini de bir o kadar etkilemektedir.

Bu bağlamda, elbise şamanın kendine özgü en önemli donanımlarından olmuştur, hatta elbise şamanı yaratır diyebiliriz. Elbisesinin şekli, şamanın yardımcı ruh hayvanının ne olduğunu temsil etmektedir. Giydiği elbise şamanın işine uyum göstermelidir. Mesela ağır metallerden oluşan bir elbisenin işlevi, şamanın alt dünyaya dalabilmesine olanak sağlar. Kuş tüylerinden oluşmuş hafif bir elbise ise üst dünyayla kurulan ilişkiyle ilintilidir.

Bu noktadan bakıldığında zaman, Unicorn karakterinin elbisesinin simlerden oluşan hafif ve uçucu hissi onu üst dünyalara bağlarken, ayak bileklerine taktığı pirinç zillerden oluşan halhal da, onun alt dünya ruhlarıyla bağlantılı kalabilmesine ve orta dünya diye tanımlanan yaşadığımız dünyaya da çapalanmasına yardımcı olmaktadır, diyebiliriz.

Şaman inancına göre, bu tip zillerin, çingirakların, çanların sesleri basit bir gürültü değil, ruhlarla ilişki kurma görevini yerine getiren yardımcılarıdır. Zangırdama aynı zamanda, ruhları törene çağırmanın bir tür işareti olmuştur. Performans içerisindeki, bedenin titreme hareketi, ayağın yere her vuruşunda çanların çıkardığı sesler, bu inanışla bağlantı gösterir.

Unicorn karakterinin kostümündeki en belirleyici ve en önemli özellik, Unicorn karakteri ile de bağlantıya geçmemi sağlayan boynuzudur. Mihaly Hoppal, Avrasya Şamanlarıyla ilgili olan araştırmalarında, şamanın elbisesinin yardımcı

ruhlarla temasa geçmeyi sağlayan parçalarının kendisinin de büyüsel bir güce sahip olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda boynuz, ruhlarla bağlantılı savaşlarda şamanın yardımcısı olmuştur. Şamanın gücü başlığındadır diyebiliriz. Bu tip boynuzlar; gökle, kozmosla ilişki kurmaya yardım ederler. Bu merkezileşme durumunda şaman, gerçekten dünya ve kozmos arasında arabuluculuk yapar. Başlıktan dışarıya çıkan boynuzlar kozmik güçlerle ilişkiyi sembolize eder ve çıkacağı sembolik yolculuk için kendisine güç verir. Dolayısıyla bu tür boynuzlu başlıklar şamanın yardımcı hayvanını da temsil eden ışıklı sembollerdir ve buradan da anlaşılacağı üzere şamanın gücü gök kökenlidir.

Aynı zamanda saç da şaman inanışına göre büyüsel bir güce sahiptir. Kendi deneyimimde de, saçlarımı vücudumun antenleri olarak deneyimlediğimi ve bu nedenle de “The Last Unicorn” performansı için saçlarımı uzattığımı söyleyebilirim. Böylelikle, saçlar da Unicorn kostümünün bir parçasıdır ve uzun saç, şamanlarda olduğu gibi Unicorn karakteri için de tüy görevi görür.

Unicorn karakterinin dönüşümüne büyük yardımcı dokunan altın rengi simler, yıldız tozu gibi olma, parlama ve yansıtma özelliğinden dolayı, şaman geleneğinde kullanılan aynalarla ilişkilendirilebilir. Birçok halkta gök kökenli parlak yıldızlı metal aynalar bulunması tesadüfi değildir. Ayna, şaman geleneğine göre, göğe dairdir, kötü ruhları korkutup kaçırma özelliği vardır ve ruh toplayıcı role sahip olduğu da düşünülmektedir.²⁹

Şamanın nesnelere dünyasıyla paralellik gösteren tüm bu yardımcı ve güç verici öğeler, performans esnasında ses ve beden ile kurulan bağlantının parlaklığına katkı sağlamaktadır. Performansçının zihin durumunu değiştirmesine yardımcı olup, kurmak istediği gerçekliğin titreşimine taşınabilmesine destek olurlar. Buradan da

²⁹ A.g.k., 206-220.

anlaşılabileceği gibi performansın önermesi, beden titreşimini bizim üç boyutlu dünyamızın sahip olduğu zihin kalıplarının dışına taşımayı amaçlamaktadır.

“The Last Unicorn”un dünyalar arasındaki yolculuğunu, gerek atalarımın taşıdığı bilginin, gerek doğadan aldığım ilhamın desteğiyle; bedeni çoklu anlatımlara açarak, yer yer bir şaman edasıyla gerçekleştirebilmeyi denedim. Bu yolculukta sesin katmanları arasında dolaşırken; aslında sesin, beden içerisinden evrene açılan kapıların anahtarlarından olduğunu keşfettim. Sesin getirdiği bu büyüleyici ve canlandırıcı hisler, sese ve sesin şeyler üzerindeki etkilerine olan merakımın ve hayranlığımın artmasına vesile oldu. Sesin hayatımdaki aktif rolü günbegün artarak devam etmektedir.

3.1.2. Bir Terapi Yöntemi Olarak Şarkı Söylemek: The Last Unicorn ile Ses ve Beden Terapisi Arasındaki Bağ

“The Last Unicorn” performansının ilk yoğun sahneleme sürecinin ardından, ses ve beden ile ilgili bilgilere çekilmeye ve daha fazla araştırma yapma isteği duymaya başladım. Benim içgüdüsel olarak yöneldiğim yöntemlerin, yazılı bilgileriyle karşılaşılıyor olmak, o dönem için bana oldukça şaşırtıcı geliyordu. Edindiğim bilgilerden yola çıkarak, ses-beden ve dolayısıyla sanat aracılığıyla, kendimi şifalandırdığım ve dönüştürdüğüm çarpıcı bir süreç geçirdiğimin farkına vardım.

Bu nedenle yine kendi yöntemsel eğilimlerimle gösterdiği paralellikten dolayı, sesin bir terapi yöntemi olarak kullanılması, performans süreci ve sonrası için büyük önem taşımaktadır.

İngiliz ses ve hareket terapisti Paul Newham, kişisel çalışmalarındaki anahtarın, kendi sesini bir araç ve ayna olarak kullanması olduğunu belirtir ve ses terapisini; “Ses terapisinde insanlar sesi içeride olanı dışarıya atmak ya da dışarıya

aktarmak görevi gören bir kanal olarak kullanılır. Bu noktada ses; iç dünyadaki hisleri, duyguları, imgeleri dışarıya yansıtan temel bir köprü görevinde kullanılır ve dış dünya ile kurulan ilişki ile iletişime ve etkileşime geçerek deneyimlenme olanağı bulur.” şeklinde açıklar.³⁰

Ses terapisi çalışmalarında, güzel olanın üretiminin temel alınmaması, estetik kaygı ve yargılara saplanmadan, sahip olunan tüm vokal paletin araştırılıyor ve keşfediliyor olması; kişinin kendi otantik dışavurumuna alan yaratılıyor olmasının önemi vurgulanmaktadır. Seste ve bedende özgürleşebiliyor olmak, içimizde farkında olmadan tuttuğumuz ya da içimizde yer etmiş olan sıkışıklıkların çözülmesine ve salınmasına yardımcı olmaktadır. En temel gereklilik, vokal dışavurumu açığa çıkartmak ve özgürleştirmektir. Bu nedenle bir terapi yöntemi olarak şarkı söylemek, özgürleşmiş sesimizle buluşmamıza olanak sağlar.

Kasım 2016’da, müzik ve ses terapisti Kefas Berlin tarafından yönetilen “Liberated Voice – Özgürleşmiş İyileştiren Sesimiz” isimli ses odaklı çalışmaya katıldım. Bu çalışma bana, kendi sürecimin yanı sıra, diğer katılımcıların da süreçlerini gözleme şansı tanıdı. Kefas Berlin kendini yeryüzündeki sesin, beden ve hareketin gezgini olarak ifade etmekte, eğitimlerinde de, ses ve şarkı söylemenin kaynaklarına, bunların ifade edilmelerine ve iyileştirici güçlerine odaklanmaktadır. Çalışma sürecindeki gözlemlerimde, özel nefes teknikleri, ses ve hareket egzersizlerinin, kendi melodik sesimize açılmamıza yardımcı olurken, herkes için yaratıcılığı ve özgüveni destekleyecek bir alan oluşturduğuna tanık oldum.

“Özgürleştirilmiş Sesimiz” çalışmalarında, yoğun olarak partnerli ve güven odaklı egzersizler yapılmaktadır. Bedenin rahatlığı ve ısınması sesin açığa çıkmasında çok büyük bir yardımcıdır. Sesin, beden ve mekan ile kurduğu bağın

³⁰ Paul Newham, **Using Voice and Movement in Therapy – The Practical Application of Voice Movement Therapy**, 10.

daireselliği ve eforsuzca bu alanlara yayılıyor olmasının deneyimlendiği pratiklerle, bedenın çevresindeki ve mekandaki küresel alan deneyimlenmektedir. Çünkü küresel alanımızı, hareket odaklı deneyimlemeye başladığımızda, ses içgüdüsel olarak açığa çıkma eğilimi göstermektedir.

Bu çalışmalar dışında, bedenın farklı merkezlerini aktive etmek için farklı tonlar kullanarak, bedenın tarandığı egzersizler de bulunmaktadır. Bu çalışmalardan beni en çok etkileyenlerden biri, kendi kalp sesimizi buluyor olmak ve bu ses ile çalışmak olmuştur. Belli bir süre kalp sesiyle çalışıldığı zaman göğsümde muazzam yoğunlukta bir titreşimle hareket ediyor olmayı deneyimledim. Geniş, ağır ve dönüştürücü bir deneyimdi. Sesin hareketle beraber, kalp merkezinden yayılmasını ve bedenler arasında örülüşünü duyumsamak oldukça etkileyici ve ilham verici bir deneyimdi.

Aynı zamanda yapmış olduğumuz bir diğer ilham verici egzersiz ise sesi, toprak anadan güç alarak döndürmek olmuştur. Bir ses tonunu tutarak, yeryüzünün desteği ve gücü ile sesi devam ettiriyor olmak deneyimlenmiştir. Yeryüzünün bilincinin ve gücünün farkındalığıyla çalışıyor olmak, kendi bedeninin ötesinde olan bir güç ağına bağlanmak gibi, bedeni başka bir ortak alana çekerek merkezlemekte, topraklamakta ve genişletmektedir.

Bu çalışmalar boyunca gözlemlediğim şu oldu; gerekli destekleyici alan yaratıldığı sürece herkesin özündeki özgün sese ulaşması mümkündür ve çirkin ses diye bir şey aslında özde yoktur. Ayrıca bu çalışma sayesinde, kendi pratiğimde izlediğim yolun da sağlıklı ve dönüştürücü olduğunu görme fırsatını buldum. Sıkışıklıklar, korkular ve blokajlar nedeniyle ses özünü unutmaya yüz tutmaktadır. Gerekli çalışmalarla dönüşüm ve mucize her zaman gerçekleşebilir.

“Ses, benliğin otantik dışavurumunun, yontulmuş ve şekil bulmuş halidir.”³¹

Böylece şarkı söylemek ve ses çıkartmak aracılığı ile dışavurumun ve yaratıcılığın yüksek potansiyeli keşfedilmektedir. Ses, duygu ve düşüncelerin dışavurumuyla derinlemesine bağlantı kurarız. Kendimizi ifade etmek için kullandığımız birincil kanal olduğundan, ses çalışması doğal olarak terapi özelliği barındırmaktadır. Ses terapisindeki konuşma, şarkı söylemek ve sözsüz seslerin dışavurumu ve keşfini sağlayan bu vokal kullanımı yoluyla, psişenin kendini açığa çıkartıyor olduğu deneyimlenmektedir. Gölge tarafları açığa çıkartıyor olmak ise akıl ve beden sağlığımız için iyileştirici özelliğe sahiptir.

Bu nedenle hepimiz ses çıkartmaya dair çok büyük bir çekim hissederiz. Beden çoğu zaman çıkartılması gereken sesleri düşünmeden çıkartmamızı sağlar. Kimi zaman bir oflama ya da ah çekmek, korkuyla bağırma ya da mutlulukla gülmek, düşünmeden çıkardığımız seslere örnek olabilir. Bu sesler gereklilikten çıkmaktadır. Bedenimizde, daha tam olarak dinlemekten uzak olduğumuz çok fazla çıkmayı bekleyen ses bulunmaktadır. Yaşadığımız tüm duyguların sesleri vardır ve deneyimlediğimiz negatif bir duygunun sesini salmadığımız zaman bedenimize sıkışıp kalabilmektedir. Bu da uzun vadede, bedende hasara yol açabilir.

Önemli olan ses çıkartıyor olmak için kendine izin verebilmektir. Çocukları düşündüğümüzde ve gözlemlediğimizde ne kadar çok ses çıkarttıklarına tanık olabiliriz. Özgürce bağırıp, garip sesler çıkartıp, çığlık atarlar ve bundan çekinmezler çünkü toplumsal koşullarını henüz zihinlerinde yer etmemiştir. Kendi

³¹ A.g.k., 18.

deneyimlerimle söyleyebilirim ki, seslerimizi özgürleştirebilmek için kendimize izin verebilmemiz ve alan yaratabilmemiz çok değerli ve gereklidir.³²

“The Last Unicorn” performansında sesin dönüştürücü gücüne odaklanılmaktadır. Çünkü ses alan yaratır ve bu alan içerisinde yaşayanların deneyimlerini doğrudan etkiler. Bedenin enerji alanını hayal edebildiğimizce ve güçlendikçe genişleyebilen bir alan olarak görebiliriz. Kullanımla ses, alan içerisinde çok yönlü hareket ederek her noktaya dolar ve her köşeden geçer. Bu, sesin suyla aynı davranış özelliğine sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle performans esnasında küresel alanımın farkındalığı ve bu alanı nasıl dolduruyor olduğum, benim adıma çok önemli ve de hassas bir çalışma oldu. Çünkü izleyiciler, performansçıyı hareket ederken gözlemlediğinde, o anın içerisindeki dolduran etkenlerin, performansçının hareketlerini etkilemesini göremezler. Bundan ziyade; performansçının yarattığı görünmez küresel alanın etkilerini deneyimlerler. Performansçının kullandığı ve küresel alanların içerisindeki dolduran ses, dinleyicinin içine nüfuz eder, bu da sesin bedenler arasındaki geçirgenliğine işaret etmektedir. Sahip olduğumuz, kesin ve hareketli alan her zaman, zihnimizin ve duygularımızın değişken akışıyla bağlantı halindedir. Ürettiğimiz hisler, deri yüzeyinde son bulmayıp tüm benliğimize işlemektedir. Benliğimizin sahip olduğu küresel alanımızdan da, hiç durmadan çevremize yayılmaktadır.³³

Yapmış olduğum bir diğer ses terapisi çalışması ise Mart 2016’da, Eren Akalın tarafından Tibet çanları ile uygulanan “Ses Akordu” olmuştur. Eren Akalın

³² “Özgürleşmiş Sesimiz” ile ilgili daha detaylı araştırmak için bkz.: LINKLATER, Kristin (2006), **Freeing the Natural Voice, Imagery and Art in the practice of voice and language**, Drama Publishers, USA. Ayrıca bkz.: NEWHAM, Paul (1999), **Using Voice and Movement in Therapy – The Practical Application of Voice Movement Therapy**, Jessica Kingsley Publishers, London and Philadelphia.

³³ A.g.k., 24-41.

uzun süredir beden enerji sistemleri üzerine kendi araştırmalarını yapmakta, Tai Chi ve Qigong ile ilgilenmekte ve Tibet anlarıyla ses akordunu uygulamaktadır. Kendisini bir ğretmen ya da terapist olarak tanımlamıyor. Bu tez vesilesiyle ve ses terapisine olan ilgim dolayısıyla kendisiyle tanışıp, ses akordunu deneyimleme şansı buldum.

Yaptığımız sohbetlerde, bedeninin aslında görüldüğü gibi ötesinde bir frekans olduğu ve aslında her şeyin ses olduğunu vurgulamıştır. Her madde, bulunduğumuz üçüncü boyutta belli bir frekans aralığında titreşmektedir ve bu da maddenin yapısını belirlemektedir. Biz de insan bedenleri olarak titreşen bir frekans aralığına sahibiz. Tüm iç organlarımız farklı aralıklarda titreşmektedirler. Tüm duygusal, fiziksel, ruhsal bedenlerimiz farklı frekans aralıklarında titreşerek bir bütün oluşturmaktadır.³⁴

Bedenin frekansını düzenlemek, akord etmek, şifalı ve sağlıklı olan denge haline getirmek, yoğun olarak kişinin kendi çalışmasına bağı bir durumdur. Bu ilaç almak gibi bir şey değil diye belirtiyor Eren Akalın ve aslında tamamen kişinin kendisiyle çalışıyor olması gerekliliğinin üzerini vurguluyor. Ses akordunu aldıktan sonra yoğun olarak kendi çalışmanızı bilinçli bir şekilde devam ettiriyor olmanız gerekiyor. Sadece bu akordu alıp, eski hayatınıza dönmenin hiçbir faydası bulunmamakta.

Eren Akalın, aydınlık ve şifalı yolun öncelikle kendi bedeninde olmakla ilgili olduğunu ve bunun bütünsel düşünerek gerçekleşebileceğini vurguluyor. Sadece ses, sadece nefes, sadece besin ya da sadece beden ile çalışmak bizi sınırlandırır. Bu nedenle tüm bu çalışmaları bütünsel olarak kullanmamız gerektiğini açıklıyor. Yani tüme ulaşabilmek, bütünsel düşünmekten geçiyor. Bedenin enerji merkezlerini aktive ediyor ve açıyor olmak, bol su içmek, ses ve nefesle çalışmak, kalbin çağrısına

³⁴ Eren Akalın, tez konumun “Bedenin uzantısı olarak ses” olduğunu duyduğunda, gülererek ‘Aslında beden sesin bir uzantısıdır.’ diye belirtmiştir.

kulak veriyor olmak, iyi beslenmek, elementlerle çalışmak ve daha birçok uygulamayı beraber yürüttüğümüz takdirde dengeyi koruyabiliyoruz. Her şeye topraklanarak ve bu gezegenin gücüyle dolarak başlayabiliriz.

Benim ses akordu ile deneyimlediklerim gerçekten muazzam dönüştürücü bir güce sahipti. Ses akordu, yaklaşık 45 dakikalık bir seans olarak uygulanmakta. Bu seans esnasında beden, on farklı ses titreşimlerine sahip Tibet çanağıyla çevreleniyor. Kişi bedenini derin dinleme halindeyken, bu farklı frekansların bedeni yıkamasına ve kendisiyle çalışmasına izin vermesi gerekiyor. Çalışma başlamadan önce geçmiş deneyimlere dair uzunca sohbet ediliyor, sonrasında ise Eren Hanım'ın çanaklardan gelen sesi dinlemesiyle açığa çıkan bedenin ihtiyaçları konuşuluyor.

Bu çalışmada, aslında geçirgen olan bedenimin, zaman içerisinde kendi blokajları nedeniyle, üzerine fazladan katmanlar yüklüyor olduğunu gözlemledim. Her seansta, kendimle olan yoğun çalışmalar sayesinde de, bu katmanların giderek ortadan kalktığı ve bedenin giderek geçirgenleştiğini tecrübe ettim. Adeta hayatın ve evrenin çok hızlandırılmış bir eğitim programına katılmışım ve her ay, üzerine çalışılması gereken konu da farklılaşıyordu. Eren Akalın ile üç kez “Ses Akordu” çalışması yaptığımız, üç aylık bir süreç geçirdim. Bu süreç, benim için çok öğretici ve destekleyici oldu.

Buradan bağlayacak olursak, sesin iyileştirici gücü ancak kendimizi iyileştirme niyetiyle gerçekleşebilir. Kendi iyileştiren sesimizle buluşabilmek için de, önce kendimizi arındırabileceğimiz bir alana ihtiyacımız var. Bu alana izin verebiliyor olduğumuzda da dönüşüm hayatın her noktasında kendini gösterebilir.

“The Last Unicorn” performansı, beni özümdeki sese yaklaştıran bir eğitim süreci oldu. Ses, bu süreçle beraber sanatsal pratik ve yaklaşımımın yanında gündelik hayatımın içerisinde ve gerçekleştirdiğim ritüellerde de sürekli partnerim haline geldi.

4. “THE LAST UNICORN”: SÜREÇ DÖKÜMANTASYONU VE ESER ANALİZİ

“The Last Unicorn” eserinin yaratım süreci, Ekim 2013 yılında, yaşadığım deneyimlerin açığa çıkma gereksinimiyle başladı. Hayatımda yaşadığım kayıplarla kendime çekildiğim ve dünya ile kurduğum bağa yeni farkındalıklarla bakmaya uyandığım, yenileyici bir sürece girdim. Bu süreç içerisinde, “The Last Unicorn” performansını gerçekleştirecek olma fikriyle yaşadığım için, hayat içerisinde bu fikir ve düşüncelerle yaşayan bir mknatıs haline geldim. Bu performansın ihtiyaçlarıyla birbirimize çekildiğimiz ve bu ihtiyaçları deneyimlediğim, özgün ve otantik diyebileceğim bir süreç araştırmasına girdim.

19. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali seçkisine kabul edilen ve Mayıs 2014’te prömiyerini yapan “The Last Unicorn” performans süreci, prömiyerden sonra da devam etti. Benim için eser yaratım süreci, her zaman eseri sahnelemenin ötesine geçmiştir. Eserin kendini, ön hazırlık sürecinde açığa çıkartıyor olmasının ötesinde, ilk sahneleme deneyimi ile birlikte seyirci ile buluşmasının ardından, koreograf ile eser arasındaki asıl buluşma sürecinin başladığına inanıyorum.

Eserin yaratım sürecinde, yoğun duygularımın ve deneyimlerimin bedenim aracılığı ile ruhumdan akışına izin verdiğim; bilinçaltımın salınımına olanak sağladığım; güdülerimin hareket ve ses yoluyla kendini açığa çıkartıyor oluşunu isimlendirmeden deneyimlediğim bir süreç yaşadım. Süreç kendi yol işaretlerini bedenim aracılığıyla belirledi. Ben, biraz daha takip eden ve bedenime tanık olan bir konumdaydım. Bu nedenle yaratım sürecini, ilk sahnelemeye kadar olan “eser yaratım süreci” ve de ilk sahnelemeyle başlayan “eser sahneleme süreci” olarak ikiye ayırmayı uygun buldum. Bu iki süreç dokümantasyonunun, ayrı ayrı ele alındıklarında, daha tamamlayıcı ve aydınlatıcı bir aktarıma olanak sağlayacağına inanıyorum.

Diğer taraftan, eserin yaratım ve sahneleme süreciyle, eserin nihai formu arasındaki ilişki birbiriyle organik bir iç-içelik barındırmaktadır. Kategorik bir ayrım söz konusu değildir. Bu durum, sonucu süreçten üstün tutmak yerine, süreç ve sonuç arasında organik bir süreklilik arayan çağdaş sahne sanatları eserlerinin genel bir özelliği olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, eserin gerek kompozisyonel gerekse tasarım katmanlarına dair olan analizi ayrı bir bölüm olarak değil, süreç dokümantasyonunun içine örülmüş bir şekilde ele alınacaktır.

4.1. Eser Yaratım Süreci

“The Last Unicorn” eser yaratım süreci, İstanbul Tiyatro Festivali’ne başvuru yapma kararıyla başlamış olsa da, eser isminin açığa çıkması ve yaratım üzerine düşünceler daha önceden, sanatsal ihtiyaçlar olarak kendi kendini oluşturmaya başlamıştı. Bu nedenle başvuru kararı ile eserin yaratımına yönelik niyet, kuvvetli bir şekilde açığa çıktı ve gündelik yaşam ile bu niyet doğrultusundaki işbirliği aktif hale geldi.

İsmin kendini açığa çıkartışı ve bu performansı gerçekleştirmeye yönelik dürtüler, kişisel tarihim, hikâyelerim, rüyalarım ve ilgi alanlarım üzerinde derinleşmem ile gerçekleşti. Eser yaratım dokümantasyonunda, rüyalar, kişisel hikâyeler gibi bazı deneyimlerimi sürece dâhil edebilmem için, öncelikle bu süreç girmeme olanak sağlayan bazı yardımcılarından bahsetmem gerektiğine inanıyorum.

4.1.1. Yaratım-Öncesi Süreç: Düşünsel Materyaller ve Pratikler

2012 yılında, kendime ve hayata yaklaşımında köklü değişiklikler yaşamamla beraber, kendi kendimi derin dinleme halinde olduğum ve eskisine göre daha başka bir farkındalık hali ile yaşamaya başladığım, yeni bir evreye girdim. Bu süreçte kendimle ve çevremle baş edemediğim, derin duygular deneyimlediğim için, yardımcı olabileceğine inandığım birtakım pratiklere ve yöntemlere çekilmeye

başladım. Bu yardımcı öğelerin, tamamen kendi öz-keşfime daha derinden dokunabilmem için hayatıma çekildiğine ve bu sürece olanak sağladığına inanıyorum.

İlk olarak “Sonsuzluğa Açılan Kapı” isimli Kiara Windrider’in kendi kişisel uyanış deneyimlerinden yola çıkarak, spiritüel ve ezoterik bir yaklaşımla yazdığı kitabı okumamla, insan bedeninin sınırsızlığını yeniden keşfetmeye başladım. Windrider kitabında, “yüzüncü maymun”³⁵ isimli, İngiliz biyolog Rupert Sheldrake tarafından ileri sürülen, bir teoriden bahseder. Sheldrake, taşıdığımız her düşünce ve duygunun kendi çevresinde bir alan yarattığını söyler. Bu alanları, “morfogenetik” alanlar, ya da form-üreten alanlar olarak adlandırır. Düşüncelerimizin ve duygularımızın yoğunluğu ne kadar güçlüyse, bu alanlar da o kadar güçlü hale gelirler. Er geç, onlar kendi başlarına bir yaşam geliştirir ve ortak morfogenetik alanlar haline gelirler. Burada ileri sürülen şey; bu alanlar güçlendikçe, daha çabuk gelişirler ve en sonunda belli bir kritik noktada tüm tür ya da gezegensel bilinç ona bağlanır. Yeni bir bilinç alanı yeterince güçlendiğinde, eski bilinç alanının yerini alabilir. Tarih boyunca da genetik değişimler böyle meydana gelmiştir.³⁶ Böylelikle tüm gerçeklik kalıplarımın tamamen kendi yaratımım olduğunu ve yaşamayı seçtiğim şeyi bilinçli bir şekilde seçersem, niyetlerim ve hayallerimle ortak morfogenetik alanlara çekilebileceğimi algıladım. Bu sayede de kendimi fazlasıyla

³⁵ Rupert Sheldrake “yüzüncü maymun” teorisini Japon maymunları üzerinde gerçekleştirilen bir bilimsel araştırmaya dayandırır. Japonya’nın Koshima adasında bir maymun kolonisi vardır ve bilim insanları onların yemeleri için kumların üzerine patatesler bırakmaktadırlar. Maymunlar kumlu patatesten hoşlanmamaktadırlar. On-sekiz aylık bir dişi maymun sorunu patatesleri yıkayarak çözebileceğini keşfeder. Bu yöntemi annesine de öğretir. Bu yöntemi onun oyun arkadaşları da öğrenir ve kendi annelerine de öğretirler. Çok geçmeden tüm küçük maymunlar patatesleri yıkayarak yemeye başlarlar ama ancak çocuklarını taklit eden yetişkinler böyle yapmayı öğrenirler. Bilim insanları bu olayı 1952 ile 1958 arasında kaydederler. 1958 sonbaharında Koshima adasında bunu yapan maymunların sayısı birden kritik kütle (sembolik olarak 100 maymuna) erişir. O adadaki ve tüm çevre adalardaki maymunlar -aralarında hiçbir fiziksel ilişki ve iletişim olmadığı halde- patatesleri yıkayarak yemeye başlarlar. Kiara Windrider, **Sonsuzluğa Açılan Kapı**, Çev. Semra Ayanbaşı, 78. (Ç.N)

³⁶ Kiara Windrider, **Sonsuzluğa Açılan Kapı**, Çev. Semra Ayanbaşı, 79.

yakın hissettiğim; fantastik, mucizevi, sihirli olarak atfettiğimiz soyut gerçekliklerin, kendi inanç sistemimi genişleterek, yeniden yapılandırılabileceğini fark ettim.

Bundan sonra bedenimin sınırsızlığını deneyimlemek üzerine ilk yöneldiğim şey, bedenim titreşimini yükseltmek üzerine odaklanan çalışmalar oldu. Bu alanda yoğunlaştığım iki çalışma pratiği meditasyon ve nefes olmuştur. Vipassana uygulaması adı verilen, duyuların farkındalığı sayesinde tüm bedenim aydınlanmasını deneyimlemeyi sağlayan kadim bir Budist öğretisi olan meditasyon çalışmasıyla tanıştım. “Vipassana” terimi; olanı olduğu gibi görmek yani “iç görü” anlamına gelir. Geçicilik, ıstırap gerçeklerini içsel olarak görmeyi ve “benliksizliği” deneyimleme yoluyla ıstıraptan kurtuluşu hedefler. Enerji dikkatimizi takip eder ve biz dikkatimizi nefesle birlikte bedenimize yönlendirdiğimizde, onun titreşimsel rezonansı değişmeye başlar.³⁷ Nefese müdahalesizce olduğu gibi bakmak ve kendini nefese teslim ediyor olmak meditasyon pratiğinin temelidir. Çünkü nefese bağlandığımızda evrensel enerjiye bağlanırız.³⁸

Nefes odaklı meditasyon çalışması ile yükselen beden titreşimlerimi hissedip, nefesi takip ederek, tüm bedenimi baştan ayağa derin bir dinleme ve duyumsama haline girmeye başladım. Bu şekilde meditasyon, günlük bir pratik ve bir ihtiyaç olarak hayatıma daha önce olmadığı bir farkındalık şekliyle beraber girdi. Bedenimin genişlemesiyle açılan farkındalığım ile algımın da genişlediğini fark ederken, bu sayede yeni bir varoluş şeklinin mümkün olduğuna yönelik inancım yükseldi.

Tüm bu süreçle paralel olarak kuvars kristalleri³⁹ ile birlikte meditasyon yapmaya başladım. Kristaller, katalizör görevi görerek, bedenim yoğunluğunu

³⁷ Kiara Windrider, **Sonsuzluğa Açılan Kapı**, Çev. Semra Ayanbaşı, 259.

³⁸ Larry Rosenberg, **Breath by Breath: The Liberating Practice of Insight Meditation**, 21

³⁹ Kuvars kristalleri Atlantis Uygarlığı'nda kentleri ve evleri aydınlatmak, daha iyi ürün elde etmek ve hastaları sağaltmak amacıyla kullanılıyorlar; bunun yanı sıra, insanlarda kişilik değişimi yaratmak, inisiyasyon ve kehanet amacıyla da programlanabiliyorlardı. (Bu, elemental zekaya sahip kristalleri

arttırmaya yardımcı oluyorlardı. Kendi bedenimi programlayabildiğim gibi, kristalleri de programlayarak belli bir niyete yönlendirebileceğimi öğrendim. Kristallerin titreşimleri ile iletişim ve etkileşim halinde olmak; kendi ruhsal, fiziksel, duygusal bedenlerimle daha kolay ilişkilenebilme ve bu bedenler arasındaki dengeyi sağlamama yardımcı oldu.

Süreç içerisinde, kristaller ile yaptığım meditasyon ve etkin imgelem çalışmalarımın niyetini “The Last Unicorn” performansına yönlendiriyor ve buradan zihnime gelen görsel malzemeyi yazarak, performansa dair fikirler üretmek üzere kullanıyordum.

Sınırsız yaşam gücene karşı duyduğum heyecan ve ilgi; kendini hayatımın her noktasında göstermeye başladı. Rüyalarımın parlaklaşması ve netleşmesi bu süreç içerisindeki en büyük yardımcılardan oldu. Gördüğüm rüyaları düzenli olarak yazmaya başladım. 9 Eylül 2013 tarihinde gördüğüm bir rüya ile “Unicorn” karakterine çekilme hissiyatım doruk noktasına ulaştı. Rüyamda; farklı bir boyutta, yemyeşil bir vadide, ejderhaların gözünden bir vadiyi izliyordum. Ejderhalar, karşı tepenin arkasında bir Unicorn olduğunu hissediyorlardı. Tepenin arkasına geçtiğimizde, dağ kadar büyük, dev bir Unicorn görüyordum. Unicorn, o harika vadide, evrenin en güzel yaratığı olarak oturduğu yerden ayağa kalkıyor ve çok sakın, sihirli bir şekilde ejderha ile burun buruna geliyordu. Bu iki büyük ruhun bulunduğu rüyadan, büyülenerek uyandım. “The Last Unicorn” eserindeki Unicorn karakterinin doğuşu bu rüyadan sonra tam olarak şekillendi.

19. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali’ne, “The Last Unicorn” koreografisiyle başvuru yapabilmem için, eserin tanıtım yazısına ve görsel

kullanarak insanlara, hayvanlara ve bitkilere şifa verebilir, enerji merkezlerini temizleyip dengeleyebilir, enerji artırabilir, sezgi ve durugörü gibi nitelikler geliştirilebilir.) Kendilerine yüklenen herhangi bir gücü büyütme, depolama, odaklama ve aktarma konusunda gizemli bir yeteneğe sahip olan bu mineraller ayrıca, negatif titreşimlerden korunmaya, belleği güçlendirmeye, bilinç düzeyini yükseltmeye, zihinsel ve ruhsal yönden gelişime de yardımcıdır. (HAROLD, Edmund (1994), **Kristal Mucizesi**, Çev. Semra Ayanbaşı, Akaşa Yayınları, İstanbul.)

malzemeye olan ihtiyaç açığa çıktı. İlk olarak metin yazısını hazırladım. Uzun zamandır üzerine düşündüğüm ve yaşamımın bir parçası haline gelmiş olduğu için, projemin metin yazısını yazmak oldukça hızlı oldu. İşe dair yazılan ilk metni, daha sonrasında eser tanıtım yazısı olarak da kullandığım için, burada paylaşmayı uygun buluyorum.

“THE LAST UNICORN

The Last Unicorn sahne üzerinde gerçeküstü bir varlık yaratmak üzerine odaklanır. Hareket araştırması, özün bedene yansımalarını içeren otantik bir varoluş alanı kurgulamaya yöneliktir. Sahne üzerinde yaratılacak varlığın özü, hareketsetel malzemenin kaynağını oluşturur.

The Last Unicorn üst boyutlardan dünyamıza düşmüş bir varlığın insanlığa olan mesajıdır. "Hiçbir şey için geç değil ya da hiçbir şey tamamen kaybedilmiş değildir." Titreşimi seyircinin iliklerine işleyecek çağdaş bir mucize olan The Last Unicorn, doğanın bir uzantısı ve tüm evreni içinde barındırıyor. The Last Unicorn gerçeküstü doğasıyla dünyamızda yarattığımız tüm ilüzyonlara ve kitlesel bilincin yarattığı tüm ikilemlere karşı bir duruş, özgün bir manifesto niteliği taşıyor.”⁴⁰

Metnin oluşturulmasının ardından sıra görsel malzemeyi hazırlamaya geldiğinde, aklımda yaşadığım yer olan Heybeliada’da kısa video ve fotoğraf çekimi yapmak vardı. Çekimi gerçekleştirebilmek için yaklaşık olarak bir kostüm tasarımı yapmam gerekiyordu. Daha çok boynuz ve makyaja odaklandım. Boynuzun keçeden, makyajın ise altın sarısı simlerden olmasına karar verdim ve çekim için gerekli hazırlığı yaptım. Çekimi, kendisi de adada yaşayan annem Melek Merdinyan ile birlikte gerçekleştirdik. Heybeliada Ormanları’nda iki güne yaydığımız çekim, toplam dokuz saat sürdü.⁴¹

⁴⁰ 19. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali Program Kitapçığı, *The Last Unicorn* tanıtım metni, 10.

⁴¹Bu çekim, performans üzerine yapılmış ilk fiziksel araştırma deneyimi olduğu için bir sonraki başlık olan “Fiziksel Süreç: Öz-varlığın Arayışı” bölümünde detaylandırılacaktır.

Bedenin titreşimleri ve ses üzerine çalışırken, solfeggio frekansları ve cymatic üzerine yapılan çalışmalara rastladım. Bu konuların çalışmalarımı paralelliği beni oldukça etkiledi.

Cymatics, ses dalgalarının fiziksel madde üzerinde yarattığı etkileri inceleyen çalışmalara verilen isimdir. Cymatic terapisinin temel prensibi, her madde biriminin - atomlar, moleküller, hücreler, organlar- süreklilikle devam eden bir titreşime sahip olmasıdır. Titreşimden dolayı bu dalga formları belli birlikteliğe sahip formlar yaratırlar. Her birim kendi titreşim frekansına sahiptir ve uygulanan frekansın bir etkisi sonucu, kendi karakteristik dalga paternlerini üretirler. Böylelikle cymatic terapisinde, hastalıklı ya da problemlili bölgenin titreşiminin senkronizasyonu sağlanır ve bu tüm bedeni etkiler.⁴²

Solfeggio frekansları / solfeggio skalası, antik çağlardan gelen, müzikal bir ton skalasıdır. Bu ton skalasının, ruh ve madde dünyasının mükemmel uyumunun bir yansıması olduğuna inanılır. Dr. Joseph Puleo –naturopathiv fizikçi ve herbalist- bu unutulmuş bilgiyi günümüzde tekrar ortaya çıkartmıştır. Kendisi DNA'nın kolektif hafızayla bağlantılı olduğunu, her şeyin bir bütün olduğunu belirtmiş ve çalışmalarını DNA aktivasyonu üzerine yoğunlaştırmıştır. Spesifik olarak 528 Hz. frekansının DNA üzerinde onarıcı-iyileştirici etkilerini belirlemiştir. Bu frekansa aynı zamanda dönüşüm ve mucizeler frekansı da denilmektedir. Her bir solfeggio frekansı belli bir notaya, renge ve bedendeki bir alana işaret etmektedir. 528 Hz. frekansının işaret ettikleri ise, Mi notası, yeşil renk ve kalptir.⁴³

Bedenimi bir anten olarak kullanabilmek ve bedenimdeki kayıtlı bilgiyi canlandırmak için, DNA onarımına yardımcı olan, dönüşüm ve sevginin yarattığı mucizeleri bedende aktive etme özelliğine sahip 528 Hz. frekansı ile çalışmaya

⁴² Randall McClellan, **The Healing Forces of Music: History, Theory and Practice**, 50-53.

⁴³ D. D. Hulse, **A Fork in the Road**, 29.

başladım. Bu ön süreçte 528 Hz. frekansının üzerimdeki olumlu -bedensel, zihinsel, ruhsal- etkilerinden dolayı, “The Last Unicorn” performansı içerisinde de kullanılacak bir malzeme olarak seçilmesi uygun görüldü.⁴⁴

Ekim 2013’te festival başvurusunu gerçekleştirmemin ardından, koreografi üzerine yoğun düşünsel bir süreç başladı. Bu süreçte Clarissa P. Estés’in yazdığı “Kurtlarla Koşan Kadınlar- Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler” isimli kitap, en büyük ilham kaynaklarımdan olmuştur. Eser ile ilgili birçok fikir ve yönelim okuduklarımdan esinlenmemle ruh bulmuştur. Bu kitaptan bu kadar etkilenmemin nedeni, bir yandan hikâye anlatıcılığı diğer yandan vahşi kadın arketipi üzerine ufuk açıcı önermeler barındırmasıydı. Kendimi yaptığım koreografilerde hep bir hikâye anlatıcısı, aktarıcısı olarak görmüşümdür ve anlattığım hikâyeyi sahnede yaşıyor olmaya dair büyük bir çekim hissetmişimdir.

“The Last Unicorn” eserinin de, sahne üzerinde yaşanarak seyirciye aktarılacak gerçek bir hikâye olacağına inanıyordum. Clarissa P. Estés kitabında “Anlatıcı, izleyici-dinleyicileri ‘hisseder’ ve sonra ‘dünyalar arasındaki dünya’da bir öykünün vecd halindeki anlatıcı için ‘cazip kılınp’ onun aracılığıyla anlatıldığı bir duruma girer.”⁴⁵ dediğinde, neden bahsettiğini iliklerimde hissedebiliyordum.

Jungcu bir psikanalist, şair ve öykü derleyicisi olan Clarissa P. Estés kitabında, insanlığın doğadan kopuşuyla, duygulara yer vermeyen kapitalist çarkın içinde kayboluşumuzdan yola çıkarak, kadının gölgelenmiş vahşi doğasının uyanışını, masallar aracılığıyla ele alır. Önceliğin içimizdeki doğal sesin keşfi

⁴⁴Festival başvurusu vesilesiyle hazırlanan ve ilk görsel malzeme olan “The Last Unicorn” tanıtım videosunda, arka plan sesi olarak da 528 Hz frekansı kullanılmıştır. Bu bölüm, ses tasarımının da dahil olduğu “Personaya Bürünmek” başlığı adı altında detaylandırılacaktır.

⁴⁵ Clarissa P. Estés, **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 34.

olduğunu söyler ve kadınların içlerinde yatan sınırsız güç ve yaratıcılığı anlatırken kurtların doğal yabanılığından ilham alır.

Estés, “Vahşi doğa, insanı büyük ölçüde bütünler”⁴⁶ der ve kadının vahşi doğasını hatırlamasının ve unutulmuş özü ile tekrar bir araya gelmesinin önemini vurgular:

“Vahşi kadın, müttefikimiz, önderimiz, modelimiz, öğretmenimiz olursa, iki gözümüzle değil, birden çok gözü olan sezginin gözleri aracılığıyla görürüz. Sezgiye sahip çıktığımızda, yıldızlı göğe benzeriz: Dünyaya binlerce göz aracılığı ile bakarız.”⁴⁷

Estés’in kitabında bahsettiği vahşi kadın arketiplerinden biri olan La Loba söz konusu olduğunda, fiziksel beden -şair Tony Moffeit’in ifadesiyle- “ışılıklı bir hayvandır”⁴⁸ ve öyküler ve düşler, sözcükler ve şarkılar, işaretler ve simgeler, vahşi doğaya dairdir.

Buradaki ‘ışılıklı hayvan’, bu kitabı okumadan önce rüyamda görmüş olduğum dev, parıldayan bir Unicorn olarak karşıma çıkmıştır. Bu yaşadığım eşzamanlılık bana “Kurtlarla Koşan Kadınlar” ile “The Last Unicorn” arasındaki bağı bir kez daha göstermiştir.

“The Last Unicorn” performansını oluştururken yaşadığım düşünsel süreçte, Jung’un⁴⁹ “kendini gerçekleştirme” dediği olgu doğrultusunda, kendi bilinç dışımdan bilinç alanıma yükselen imgelerle de çalışmaktaydım. Bilinçdışımdan gelen bilginin

⁴⁶ A.g.k., 25.

⁴⁷ A.g.k., 25.

⁴⁸ A.g.k., 43.

⁴⁹ Carl Gustav Jung psikanalist, rüya bilimci ve analitik psikolojinin kurucusudur.

gücüne ve hayatımda kullanılabilir derin kaynaklar olduklarına inanıyordum. Gerek gördüğüm rüyalarla, gerekse derin dinleme halinde duyumsadıklarım ile bedenimde hatırlanmayı bekleyen ve sadece bana ait olmayan, havada salınan ve nefes ile ulaşabileceğim sonsuz bir bilgi denizinin içerisinde bulunduğuma inanıyordum. Jung bu durumu, enerji düşüncesinin ve onun salınımını, baştan beri var olan ve bilinç dışında uyuklayan bir imge olarak açıklar ve bu ortak bilinçdışıdaki imgenin çağlar boyunca etkin olduğundan bahseder.⁵⁰

Jung'a göre bilinçdışı tanınır ve sunduğu içerikler bir süzgeçten geçirilerek yerine göre bilince kabul/ret edilirse, onunla sağlıklı bir ilişki kurulabilir. Bu sağlıklı ilişki sonucu bilinçdışı, bilinçli alana katılmaya başlayacak ve ruh zenginleşecek, olgunlaşacak, gelişecektir. En nihayetinde ruhta bir birlik, bütünleşme hali hasıl olacaktır ki Jung'un, insanın "kendini gerçekleştirme" dediği hal de budur.⁵¹

Jung, ancak rüyalar, gündüz düşleri (fanteziler), serbest çağrışım ve etkin imgelem adını verdiği bir iç gözlem tekniği ve bilinçdışının kendisini serbestçe ifade edebileceği sanatsal çalışmalar yoluyla, kişinin bilinçdışıyla ilişki kurulabileceğini düşünüyordu.⁵²

Eser yaratımı için materyal ve ilham kaynaklarımı oluşturduğum bu ön süreçte, Jung'un rüyalar üzerine yaklaşımları, kolektif bilinçdışı ve bilinç ile ilişkisi benim için oldukça aydınlatıcı olmuştur. İnsanın belleğinin, dünyalar arasındaki bu psişik zenginliğinde ya da Jung'un tanımıyla ortak bilinçdışında, kendimi bedenimi derinlemesine dinlemeye açarak çalıştığımda; tüm doğaların ziyaretlerinin yapılabildiğine, zaten var olan ve bizi de kapsayan bu bilgi okyanusunun içerisinde, biz çağırdıkça mucizelerin, hayallerin, esinlerin ve şifaların ortaya çıkabileceğine

⁵⁰ Anthony Storr, **Jung'dan Seçme Yazılar**, Çev. Levent Özşar,61.

⁵¹ Carl Gustav Jung, **Jung Psikolojisi:"Bir Psikoloji ve Modern Psikanaliz Kuramı"**, 23-24.

⁵² A.g.k., 25

tanık oldum. Bu mucizevi tanıklık beni, en büyük ilham kanalının bizzat kendisi olduğumuz gerçeğine ve hayatı sanat yoluyla yaşayarak kendimizi, dolayısıyla dünyamızı şifalandırdığımıza kalpten inandığım bir alana taşımıştır.

Clarissa P. Estés, her kadının dünyalar arasında dolaşma potansiyelinin olduğuna ve buna aracı olarak derin meditasyon, dans, yazı, resim, ibadet, şarkı söyleme, davul çalma, etkin imgelem ya da bilincin yoğun bir şekilde değişmesini gerektiren herhangi bir faaliyet aracılığı ile ulaşılabileceğine değinir.⁵³ Estés'in bahsettiği bilincin yoğun şekilde değişmesini gerektiren faaliyetler aracılığıyla, kendi bilincimde yaptığım sıçramalar, "The Last Unicorn" eserinin yaratım sürecine doğrudan yön vermiştir. Ses ve hareket ile açığa çıkarılan beden yükleri, salınmaya başladıkça bedenimde ve zihnimde yeni olana yer açılmıştır. Etkin imgelem ve meditasyon ile hayal gücüm parlaklaşmıştır. Keşfedilen yeni alanların içerisinde şarkı söylemek, isimsizleşmek, 'ben'in ötesini deneyimlemeye vesile olmuştur. Şarkı söylemek doğrudan bedenin titreşimini yükselttiği gibi çevresine de bu titreşimi yaymaktadır. Provalardan sonra büyük bir rahatlama hissiyle dolmamın sebebi, çıkardığım seslerin bedendeki tansiyonun çözülmesine yardımcı olmasından kaynaklanmaktaydı. Estés, sesi kullanmanın ve şarkı söylemenin gücüne dair, "Mitlerde şarkı söylemenin gizemli bir kaynaktan çıktığı düşünülür; yaratılışın tümüne, bütün hayvan ve insanlara, bütün ağaç ve bitkilere ve onu duyan herşeye akıl veren bir kaynaktan. Öykü anlatıcılığında "öz suyu" sahibi olan her şeyin şarkı söyleme gücü de olduğu söylenir."⁵⁴ demiştir. Burada belirtilen 'öz kaynak', süreç boyunca en büyük ilham kaynağım ve öğretmenim olmuştur. Kendi deneyimimde bu öz kaynak; nefes, meditasyon, dans ve şarkı söylemek aracılığıyla uyandırılarak, ruhsal, fiziksel ve duygusal bedenlerin bir bütün olduğu, öz yolculuğumun kapılarını açmıştır.

⁵³ Clarissa P. Estés, **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 44.

⁵⁴ Clarissa P. Estés, **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 181.

4.1.2. Fiziksel Süreç: Öz-Varlığın Arayışı

“The Last Unicorn” üzerine olan ilk fiziksel araştırma deneyimi, bir önceki bölümde değinilen, Heybeliada’da gerçekleşmiş olan, tanıtım videosu çekimidir. Bu süreç esnasında öncelikle izlenen yol haritası, evden ormana ve ormandan eve olan yolculuktur.

Yol, evde yani başlangıç noktasında, kostüm ve makyaj yardımıyla, karaktere fiziksel olarak bürünmekle başlamıştır. Karaktere fiziksel olarak bürünüyor olmak, fiziksel olanı ruhsal olarak da dönüştürmeye yardımcı olmuştur. Böylelikle, Unicorn karakterine bürünmüş olarak evden çıkıp, annemle beraber asfalt yollardan toprak yollara olan yolculuğumuz başlamıştır.

Yüzeysel olarak dönüşmüş olan bedenimin etkisinin, nasıl bedenimin içerisine taşındığını ve benimle bir olmaya başladığını, yollarda yürürken deneyimlemekteydim. İnsanlarla yolda karşılaşılıyor olmak ve gündelik hayat içinde beklenmeyen bir izlenme hali, beni aynı zamanda Unicorn karakterine zihinsel olarak bir dış göz olmaya ve dolayısıyla kendime tanıklık etmeye davet etmiştir. Beni kayıt altına alan kameranın, annem tarafından kullanılıyor olması ise kameranın, güvenle kucaklayan bir çift göz olmasına evrilmiştir. Bu sayede kendimi, beni çevreleyen alanla güven ve uyum içerisinde hissederek, Unicorn karakterinin oluşuna ve içgüdüsel hareket araştırmasına bırakabilmişimdir.

4.1.3. Koreografinin Oluşturulması

Ocak 2014’te başlamış olan prova süreci, karakterin hareketinin doğaçlama çalışmaları ile özümsemesinin ardından, giriş-gelişme-sonuç akışında, üç katmanlı bir çatı üzerinden düşünüldü. Bu katmanlar üzerinden gidecek olursam;

Giriş bölümü, öz varlığa ruhunun üflendiği, ayinsel bir bölümdür. Seyircinin salona alınması ile başlayan giriş bölümü, karakterin seyirci ile karşılaşmasına kadar devam eder.

Gelişme bölümü, Unicorn karakterinin tam olarak bedenlendiği, fiziksel formunu bulmasıyla seyirciye kendi hikâyesini aktardığı ve mistik ruhunun yansıtıldığı bölümdür. Karakterin dönüşümüne kadar devam eder.

Sonuç bölümü, karakterin dönüşüme uğradığı, bu dünyanın illüzyonları ile çarpıştığı ve yüzleştiği bölümdür. Karakterin kendi nefesine çekilmesi ve yavaşça sönmesiyle son bulur.

Koreografinin oluşturulma süreci, öncelikle ilk ritüel bölümünün, yürüyüş motiflerinin ve mekanın içerisindeki kompozisyon ağının örülmesi ile başlamıştır. Kendi ritüellerimi kurmanın, hayatın içerisinde olduğu kadar, koreografilerimin de içerisinde önemli bir yeri olduğunu hissediyorum. Ritüel bölümünü, özellikle performansçının performans içerisine girdiği bir köprü gibi düşünmekteyim. Köprüyü geçme süreci, performansçının yaşamaya hazırlandığı sahne karakterine geçişi sağlar. Bu bölümde performansçı olarak kendi bedensel ve ruhsal dönüşümüne odaklanırım. Performansçının varlığı, seyirci ile ilişkinin ikinci planda olduğu ama titreşim seviyesinde alana yayılma hissiyle eklemlenen, performans mekânını ve izleyiciyi performansa hazırlama gayesi taşımaktadır.

Aynı zamanda ritüel bölümündeki fizikselliğe, vokal olarak oluşturduğum bir mantra eşlik etmektedir. Mantralar Budizm'de, psikolojik ve enerjik etki alanları sağlayan sanatsal, kalıplaşmış hecelerdir ve ruhani kanallar olarak, daha yüksek bir bilince ulaşmak için kullanılırlar. Ayrıca kişiyi zihinsel akıştan çekerek, beden in egodan sıyrılmasına yardımcı olan araçlardır. Tekrarlarla söylenen mantra,

bilinçaltımıza iner ve düşüncelerimizi, algımızı ve davranışlarımızı etkiler. Mantralar zihnimize ektiğimiz tohumlar gibi, tekrar ve kabullenişle, köklerini bilinçaltına doğru uzatırlar.⁵⁵ “The Last Unicorn”da, mantranın; performans hazırlık sürecine katkısıyla, zihinsel kalıplardan sıyrılmış bedenin titreşim frekanslarının mekana yayılması amaçlanır. Ben de oluşturmuş olduğum mantrayı, performans içerisinde kalbim aracılığıyla sesime aktarabilme niyetiyle tekrarlarım.

Love/sevgi

Dream/rüya

Imagination/hayal gücü

Creativity/yaratıcılık

Freedom/özgürlük

İngilizce⁵⁶ olarak kullanılan, basit beş kelime art arda, vokalde oynamalar yapılarak kullanılır. Ses, kreşendo bir yapı içerisindedir.

Mantranın en yüksek seviyeye ulaşmasıyla birlikte; aynı zamanda bizi giriş bölümünün sonuna da taşıyacak olan, ritüelin devamı başlar. Buradan itibaren vokal performansı farklılaşır. Vokal performansında, artık seslerin birbirine geçtiği ve anlaşılabilirliğini yitirdiği, sözcüksüz ya da sözcüklerin tanımlı olmadığı yeni bir ses lisanı kullanılır. Bu bölümde diğer bir önemli değişim ise fokusta yaşanır. Performansın bu noktasına kadar içeri dönük olan fokus, artık performansının

⁵⁵ Randall McClellan, **The Healing Forces of Music: History, Theory and Practice**, 59-60.

⁵⁶ “The Last Unicorn” eserinde yoğun olarak olmayan ya da bildiğimiz şekilde anlayamayan bir dil kullanılmıştır. Ancak giriş bölümündeki mantrada ve final bölümünde dil kullanımı İngilizce olarak akmıştır. Eser dili olarak İngilizce kullanılmasının gerekçelerinden biri, festival kapsamında uluslararası bir izleyici grubuyla paylaşılacak olması, daha önemlisi ise yabancı dil İngilizcenin, öz benliğe dair ifade edilmesi zor psikik motifleri dilsel ifadeye büründürme sürecinde bir dolayım sağlaması; psikik motiflerin dönüştürülmesine yardımcı olmasıdır. Ayrıca İngilizce, melodik ve harmonik yapısı gereği de ağırlıklı olarak koreografilerimde kullandığım dildir.

seyirciyle direk göz kontağı kurduğu, ilginin dışarıya açıldığı bir hal alır. Bire-bir göz kontağı giriş bölümünün sonuna kadar devam eder.

Beden ve ses terapisinde olduğu gibi, tanımlı sözcükler hafızamızda tanımlı ve belirli kalıplar içerisine oturduğundan, yargısız bir alan yaratabilmek adına, tanımsız bir lisan tercih edilmiştir. Aktarılan sesin tanımsız oluşu, seyircinin filtresiz bir şekilde sesi deneyimlemesine yardımcı olur. Önyargıların ve kelimelerin anlamlarının yarattığı sınırlar olmadan derin duyumsamanın bedenler arasındaki geçirgenliği kolaylaştırır. Ayrıca gündelik hayatta fazlaca kullandığımız iletişim biçiminin tanımsız bir lisan kullanımıyla bozuma uğraması, bilindik kalıpların dışına yönelen bir genişleme sağlar. Bu nedenle özellikle ikinci bölümde, yani Unicorn karakterinin asıl olarak seyirci ile buluştuğu gelişme bölümünde, anlaşılır bir dilin kullanılmamasına ve bedenin içsel tecrübelerinin dinlenerek bedenin ihtiyaç duyduğu sesin aktarılmasına, dramaturjik bir tercih olarak izin verilmiştir.

Unicorn karakteri, sahne üzerinde gerçek üstü ve fantastik doğasını, bir performansçı aracılığı ile nasıl yaşar?

Bu bölümü kurgularken kendime sorduğum bu sorunun cevabı, boyutlar arası farkındalık ve algı alanının beden ve ses titreşimleri ile doldurulması olmuştur. (Bunun en kuvvetli şekilde hissedildiği anlar, farkındalığımı kalp merkezine getirdiğimde deneyimlemiştir.) Ses çalışmasıyla ilgili bana büyük ilham veren fizikçi, ses terapisti, psikoterapist ve ses şamanı olan Tom Kenyon, kalple ilgili bir makalesinde kalbin gücünden şu şekilde bahsetmiştir;

“Özellikle bedende kalbe odaklanır odaklanmaz, süptil bir enerji akışını hissedebilirsiniz. Bizim perspektifimizden, dikkatinizin odağı bir enerji vorteksinin merkez noktası gibi işler. Bu, özellikle fiziksel bedenimizde ve bedenimizi çevreleyen alana – enerji alanımız, kadim insanların aura dedikleri alan – doğrudur. Bir dikkat odağı yaratma yeteneğimiz, sadece serebral veya beyin aktivitesi değildir. Bilincin birçok seviyelerindeki bir aktivitedir. Dikkatimizi bedenimizde veya bedenimizin enerji alanında nereye yerleştirirsek, o noktaya veya bölgeye anında

süptil enerji akışı olur. Bu enerji akışının bedenimizin hücrelerinde ve/veya enerji bedenimizde canlandırıcı etkisi vardır.”⁵⁷

Tom Kenyon aracılığıyla edindiğim bu bilgi, beni performansçı olarak bilincimi ve farkındalığımı, kalp enerji merkezimde yoğunlaştırarak performans mekanı içerisinde var olma halini deneyimlemeye yöneltmiştir. Bu farkındalık ile hareket ediyor olmak, beden titreşimlerimin yükselmesine ve mekana bilinçli olarak yayılmasına olanak sağlamıştır. Bu hareket kalitesi, sahne üzerinde, bedenin ve mekanın, zamandan koparıldığı bir his yaratma niyetiyle gerçekleştirilir. Bu yoğunlaştırılmış zaman aralığı, seyircinin performansa “mistik katılımı”⁵⁸ deneyimlemeye çağrıldığı bir alan yaratmayı amaçlar.

Unicorn, karakterinin masalsi varoluşunu paylaştığı kadar, Dünya’dan göçünün de etkilerini performansçı bedeninde taşır. Bu izlerle beraber performans, masalın gerçek ile karşı karşıya olduğu bir yapıya bürünür. Unicorn burada, insanlığa farklı boyutlardan bir üst bakışın metaforu olarak da kullanılır. Unicorn karakteri bu bölümde, insanlar arasında ve insanlarla Dünya arasında kurulmakta olan bağın, sorgulandığı bir hikayeyi de paylaşır. Sonuç olarak eserin ismi gereği, Dünya’daki yıkım ve kayıpların sonucunda, türünün son biricigi olarak kalmış bir yaratığın hüznünü ve kederini de taşır.

Gelişme bölümünün sonu karakteri yine yeni bir dönüşüme yöneltir. Bu dönüşüm, mekanın merkezindeki spiral bir motifin, gittikçe hızlanan Unicorn

⁵⁷ <http://tomkenyon.com/esriklik-ve-kalp>

⁵⁸ Jungcular arasında, antropolog Levy-Bruhl’den ödünç alınan bir terimle “mistik katılım”, bir kişinin gözlediği nesneden ya da şeyden kendini ayırt edemediği bir ilişkiyi anlatmak için kullanılır. Freudcular arasında “yansıtılmalı özdeşim” olarak adlandırılır. Antropologlar arasında bazen “sempatik büyü” adı verilir. Tüm bu terimler, aklın aklın bir süre için egosundan adım adım uzaklaşıp, başka bir gerçeklikle kaynaşma yeteneğini, yani başka bir kavrama yolunu, farklı bir anlama tarzını ifade eder. Clarissa P. Estés, **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 433.

adımlarıyla bir girdap oluşturması sürecinde gerçekleşir. Spiralin simgelediği yol, süreç ve dönüşümdür. Madame de Stael'in de dediği gibi "İnsan bilinci her zaman bir süreç içerisinde ama bu süreç spiraller içerisinde gerçekleştirilir."⁵⁹ Gelişme bölümü, nefes ve sesin, Unicorn adımlarına eşlik ettiği bu spiral dönüşle tamamlanır.

Sonuç bölümünde, gelişme bölümünün aksine, Unicorn karakteri insansı bir varlığa bürünmektedir. Kullandığı lisan, sözcüklerin tanımlı olduğu bir dile dönüşür. Sonuç bölümünde dönüşüm, karakteri yıkıma doğru sürükleyecektir. Performansın bu bölümünde, saf ve masalsi olanın bozuma uğradığı, çirkinleştiği, içindeki şeytanlardan da ilham aldığı bir noktaya taşınması niyetiyle gerçekleşir.

Bu bölümde seyirci ile yüz yüze gelmeyi, ayna işlevi görmeyi, karşı yansıtma yapmayı amaçladım. Çünkü insanlığın, doğru ya da yanlışlarıyla, yargılarıyla, kalıplaşmış inanç sistemleriyle, değiştirilemez olduğunu düşündüğü normlarıyla, kalbini duyamaz oluşuyla, değişime ve kendini gerçekleştirilmeye olan korkusuyla yaratmış olduğu gerçeklik algısının sorgulanması gerektiğine inanıyorum. Bu niyetle taşıdığım üslup, içerisinde bulunduğumuz ve kendi yaratımımız olduğunu kabul etmemiz gerektiğine inandığım dünyanın illüzyonlarıyla yüzleşmemiz gerektiğini savunmaktadır.

Yaratılan illüzyonların seslere, bakışlara, davranışlara, yaşayışa işlediği Dünya'da; sesi ve bedeni ile Unicorn karakterinin tüm titreşimleri, izleyiciyi bir alımlayıcı olarak, bu illüzyonlar ile yüzleşmeye çağırma niyet etmektedir.

Sonuç bölümünde, ben de bir performansçı olarak, sesin sınırlarının zorlandığı haykırışlarla, tüm yalanların, illüzyonların ve özünden, sevgiden sapmış varoluşların yıkımını, kendi bedenim üzerinde deneyimlemekteyim.

⁵⁹ Janet A. Hale-Michael Fisher, **Upgrade Your Curriculum: Practical Ways to Transform Units and Engage Students**, 40.

*"You showed me how naive I am.
 You showed me how full of love I am.
 You showed me how to open my heart.
 You showed me how I lie to myself.
 I learned from you how weird the world is.
 I learned from you how to close my heart.
 I learned from you how to forget myself.
 I learned from you how to judge myself.
 I learned from you how to close my mind.
 ...
 Show me how to destroy the world
 Show me how to destroy the world
 Show me how to destroy the world
 ..."*

Sonuç bölümü titreyen bir bedenden çıkan yukarıdaki cümleler ile başlar ve finale kadar yine git gide şiddetlenen ve bozuma uğrayan çarpık bir yapıda, bedene vokal eşliğiyle devam eder.

Bu bölüme titreyerek başlamak, doğal akışında gelişen bir karar olmuştur. Bedenin bu istemsiz titreyişi, bedeni asıl eylemin dışında olan bir şeye maruz bırakıyor olmayı simgelemektedir. Tüm maruz kaldıklarıyla birlikte, bedenin dönüşüyor oluşu, final kompozisyonunu belirlemiş ve tüm bu seslerin bozumundan sonra, "bana dünyanın nasıl yok edileceğini göster.", cümlesi bir slogan gibi izleyicinin üzerine yöneltilmiştir. Sesin sınırları bu noktada çıkabileceği en yüksek ve belki rahatsız edici noktaya taşınır.

Bu noktadan sonra yine sesin bozumu ve nefese geçiş ile karakterin sahne üzerinden silinmesi, yok oluşu ya da hikayesel olarak geldiği boyuta geri dönüşü ile performans sona ermektedir.

Dünyamız bizim içimizden geçerek bizimle konuşmaktadır. Biz ne kadar kulak verirsek o kadarını duyarız. “The Last Unicorn” aracılığıyla benim duyduklarımdan bazılarını, “The Last Unicorn” Manifestosu ismini verdiğim yazıyı paylaşarak, buradan da aktarmak istiyorum.

“Gerçekten içerisinde olmak istediğim dünyayı mı yaşıyorum? Doğanın, hayvanların, insanların katledildiği bir dünya mı hayal ediyorum?

İnsanoğlu, doğanın bir parçası olmayı bıraktığından beri, farkında olmadan ya da farkında olarak bu yıkıma katkı sağlamaktadır. Bizler; yediğimiz yemek, kullandığımız eşya, tükettiğimiz temizlik malzemeleri, harcadığımız elektrik ile yıkımın yaratıcıları olmayı devam ettirmekteyiz.

Dünyada daha fazla farkındalığa ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü bu yıkımın birer parçası olduğumuzu kabul edip; istediğimiz, arzuladığımız ve hayalini kurduğumuz değişimin kendisi olmamız gerekmektedir.

Artık kendi içimizdeki parıldayan gizil gücü hatırlama zamanı gelmiştir.

Bu yüzden “The Last Unicorn” izleyiciye gerçek üstü doğasını hatırlatan bir kanal görevi görmek için izleyici ile sahne üzerinde buluşmayı ve tüm titreşimlerini paylaşmayı amaç edinmektedir.

Çünkü sihir gerçektir!

Herkesin, içindeki nesli tükenmekte olan öz yaratığını bulabilmesi dileğiyle... “

4.1.4. Personaya Bürünmek

“The Last Unicorn” eserinin fiziksel performansının esas noktası, personaya bürünmektir. Bu hususta içsel olan psikolojik çalışmanın yanında, bedeni dışarıdan kuşatacak olan etkenler de bir o kadar önemlidir.

Personaya bürünmek bölümünde performansçı bedeninin makyajı, kostüm tasarımı, ses tasarımı ve ışık tasarımı ile olan ilişkisi detaylandırılacaktır.

4.1.4.1. Makyaj

Ana fikir derinin başkalaşımı üzerinden gelişmiştir. Yüz ve bedenin simlerle kaplanması, sahne üzerinde, gerçek üstü bir etkinin yaratılmasına yardımcı olacağı düşünülmüş ve tercih edilmiştir.

Simin, koreografilerimde ve estetik bakışımında çok özel bir yeri vardır. Sim, her zaman benim üzerimde, sihirli ve gerçek üstü bir etki bırakmıştır. Belki hepimizin ışık oluşu ve insanların yıldız tozundan meydana gelmiş mucizevi varlıklar olması fikirleri beni büyülediği içindir. Bu büyülenmeden ötürü, sahne üzerinde sim kullanmak, benim açımdan insanların da gözünde boyutlar arası kapılar açabilmeye yardımcı olacak bir metaforudur. Performans esnasında, simi kendi bedenim üzerinde görüyor ve deneyimliyorum oluşum, aynı zamanda simin bedenim üzerinde bir katalizör görevi görerek, bu boyutlar arası kapılarımı aktive etmeme yardımcı olan bir araca ya da aracıya dönüşmesine olanak sağlar.

Unicorn karakterinin büyüleyici olduğu kadar, vahşi ve karanlık da olan doğasının simgelenmesi düşünülmüş ve gözlerin çevresini, yağlı ve yoğun bir boya kullanarak siyaha boyamayı tercih ettim.

Yağlı ve yoğun olan siyah göz boyası, fiziksel performans sırasında ısıyla yumuşayarak hafifçe akmaya başlar. Koreografinin son bölümünde, siyah boyanın gözden, yüze yayılması sağlanır, bu da fiziksel olarak şiddetlenen son bölüm için, yüzde ifadesel olarak kirli ve sert duran bir maske oluşturur. Yüzdeki bu dönüşüm, Unicorn karakterini büyüleyici ve gerçek üstü doğasından, şimdiki gerçekliğe düştüğü ve illüzyonların açığa vurulduğu son bölümle paraleldir.

Büyüleyici karakterin yıkımı gerçekleşirken, siyah boyayla yapılan bu tercih, kendi kirli yüzlerimizle, kendimize ve dolayısıyla dünya anaya verdiğimiz zarar ve yıkım isteğimizle de bir buluşma sağlamayı amaçlamaktadır.

4.1.4.2. Kostüm Tasarımı

Kostüm tasarımının, yine Unicorn karakterini tamamlayıcı ve destekleyici doğrultuda olabilmesi düşünülmüştür. En önemli detay, Unicorn karakterinin en belirleyici özeliği olan boynuzun uygulanması olmuştur. Boynuzun sağlam, hafif, hareketi kısıtlamayacak şekilde olmalıydı. Spiral, uca doğru incelemek şeklinde, saçların arasından ve saçların desteğiyle başa oturtulmasını hayal etmiştim. Boynuzun, saçların arasından çıkması ve olabildiğince bağlantı noktalarının görülmeyecek şekilde yerleştirilmesi gerekiyordu. Bunun için en kullanışlı materyalin keçe olacağını düşündüm. Bu nedenle, keçeden çeşitli tasarımlar yapan Sabri Tuncer ile çalışmaya karar verdim. Kendisi yoğun olarak keçeden, benim fantastik diye tanımladığım, şapka tasarımları yapan bir tasarımcıdır. Sabri ile keçeden boynuzun nasıl olması gerektiğiyle ilgili konuştuktan sonra, kendisi uygulamaya başladı. Bir kaç yenilemeyle daha sağlam ve kafaya en rahat oturtulabilecek formu bulduk. Kırık beyaz, fildişi, bej rengi gibi olan işlenmemiş keçenin kendi rengi kullanıldı.

Yunan mitolojisinden bildiğimiz, bedenin iki parçaya bölünüyor olma fikrini ve imajını veren, yarı insan yarı at bedenli düşsel varlık “Sentor”dan hareketle, performanstaki bedensel form oluşturuldu. Buradan yola çıkışla, bedeni atı bir forma yaklaştırabilmek için, iki parçadan oluşan bir kostüm tasarımı fikri doğdu.

Alt beden için, simlerle kaplı ve yüksek belli bir tayt düşündüm. Üst beden için ise, boynuzla aynı renk, kısa ve bedene oturan, sert kesimli bir body olması gerektiğine karar verdim. Taytı tam hayal ettiğim şeklikle bulabildim. Body için ise kostüm tasarımcısı Hilal Polat ile çalıştım.

Son olarak hem kostümün hem de ses tasarımının bir parçası olan canlı halhallar kullandım. Halhallar, 2005 senesinden beri sahip olduğum ve ateş dansı yaparken kullandığım aksesuarlardı. Halhalların çıkardığı ses, ayağın yerle olan ilişkisine ve ritmine göre oluşur. Provalar esnasında adımları çalışırken, ayağın yerle

olan ilişkisi ve ritmik vuruşlardan etkilenerek, çanlara ihtiyacım olduğunu hissettim. İlk prova denemesinden sonra, halhallerin işin bir parçası olduğuna karar verdim.

4.1.4.3. Ses Tasarımı

Ses tasarımı için, işin düşünsel sürecinden başlayarak, 528 Hz. frekansının kullanılacağına karar vermişim. Bu ses frekansı, hiç değişmeden tüm performans süresince en alt katmanda akacak olan baz ses olacaktı.

Bu baza ek ve tamamlayıcı olarak, farklı katmanların da olması gerekiyordu. Bunun üzerine gezegenlerin ve uzayın ses titreşimleriyle ilgili araştırma yaparken, NASA'nın yapmış olduğu gezegen ses kayıtlarına rastladım. Halihazırda NASA, uzayda bulunan elektro magnetik titreşimleri, insanın ses olarak duyabileceği aralıkta kaydetmiş ve kullanıma açık olarak paylaşmıştı. Alınan ses çok katmanlı bir çeşitlilikte olup; elektro magnetik parçacıklar, güneş rüzgarı, iyonosfer ve gezegensel manyetosfer seslerini içermekteydi. Ses tasarımı ara katmanlarında aradığım derinlik ve kuvvet bu kayıtlarda bulunmaktaydı. Aynı zamanda da performansın hikayesel dokusuyla da uyumluydu. Tüm bu fikirlerin kompozisyonunu ve tasarımını, Mert Gürpınar gerçekleştirdi.

Prova sürecinin büyük bir bölümünde, 528 Hz. frekansı ve halhal çanlarının çıkardığı sesler doğrultusunda çalıştım. Tasarımın dinamikleri, oluşturulmuş olan koreografi üzerinden geliştirildi. Yani ses tasarımı oluşturulurken, koreografinin kompozisyon çatısı, hemen hemen tamamlanmıştı.

4.1.4.4. Işık Tasarım

“The Last Unicorn” koreografisinin, 19. İstanbul Uluslararası Tiyatro Festivali kapsamındaki performanslarının ışık tasarımı için, Kemal Yiğitcan ile

çalıştık. Prova süreci içerisinde Kemal Yiğitcan'a, koreografinin katmanlarını, nasıl bir atmosfer yaratmak istediğimi, koreografinin hangi noktalarında nasıl ışık efektleri olabileceğine dair hayal ettiklerimi ve koreografinin genel dinamiklerini anlattım. Kostümle ilgili detayları ve bölümler arası geçişleri aktardım. Özellikle her bölüm başlangıcında yeni bir dönüşüm gerçekleştiği için, bölüm başlangıç ışıklarıyla yaratabileceğimiz illüzyonlar üzerine düşündük. Işığın içinden, performansının mekana nasıl taşınabileceği üzerine fikirler ürettik. Simin hangi ışık seviyesinde en etkili şekilde parlayacağı, gölgelerin kullanımı üzerine konuştuk. Bu konuşmalar ve prova izlemesi üzerinden sonra Kemal tasarım fikirlerini oluşturdu.

Işık tasarımı, yaratım süreciyle eş zamanlı değil, koreografi tamamen tamamlandıktan sonra gerçekleştirilmiştir.

4.1.5. Dramaturjik Destek

19. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali ekibi, İstanbul Üniversitesi Dramaturji Bölümü öğrencileriyle, programdaki yerli sanatçıların süreçlerini takip ederek, festival kitapçığında yer alacak ek tanıtım metinlerini oluşturdu.

Bu dramaturjik destek sürecini Ceylan Alas ile birlikte geçirdim. Buradaki dramaturjik destek, koreografiye hiç bir müdahalede bulunmadan, koreografin fikirlerini destekleyen, belki koreografin tam olarak dillendiremediklerine tercüman olan ya da karmaşık olabilen anlatımı kolaylaştırıcı bir fonksiyon taşıyordu.

Ceylan Alas'a katıldığı provalarda, elimde olan performans materyallerini izlettikten sonra, performans üzerine fikirlerimi aktarıyordum. Bu aktarım sürecinin sonunda Ceylan benimle karşılıklı sohbet şeklinde gerçekleşen bir röportaj yaptı. Bu röportajdan ve izleme sürecinden toplamış olduğu materyallerle, üzerine ek hiç bir müdahalede bulunmadığım, festival kitapçığında yer alan metni hazırladı.

Sürece “ek” değil “asli” bir unsur olduğunu düşündüğüm için, metin içerisinde olduğu gibi yer vermeyi uygun görüyorum;

*“Bana ne kadar saf olduğumu gösterdin.
Bana ne kadar sevgi dolu olduğumu gösterdin.
Bana kalbimi nasıl açacağımı gösterdin.
Bana kendime nasıl yalan söylediğimi gösterdin.
Senden dünyanın ne kadar garip olduğunu öğrendim.
Senden kalbimi nasıl kapatacağımı öğrendim.
Senden kendimi unutmayı öğrendim.
Senden kendimi nasıl yargılayacağımı öğrendim.
Senden arkadaşşıma nasıl zarar vereceğimi öğrendim.
Bana dünyayı nasıl yok edeceğimi göster...”*

“Özü arayış yolculuğu biçim değiştirerek sürüyor. Sihirden rüyalara, rüyalardan sahneye, sahneden de dansa dönüşüyor. Bir hikâye anlatıcısı, şaman edasıyla, yeni, yeni olduğu kadar da eski bir hikâye anlatıyor seyreyleyenine. Belki de gerçek sandığımız dünya sihrin ta kendisi! Gerçeğin görünen şey olduğunu kim bilebilir? Bir ruh üst boyutlardan bir varlığı alıp, sahneye, gerçek olarak algıladığımız yere getiriyor. Hepimiz onunla tanışacağız. Gözlerinin içine bakacağız, söylediklerini anlamaya çalışacağız. Çünkü o iletişimin sözcüklere dökülmediği bir dil kullanıyor. Sezgisel dile inanıyor. Telepatik bir iletişim kurmak için fantastik dünyasından çıkıp buraya geliyor. Aslı Bostancı The Last Unicorn adını verdiği oyunuyla seyirciyi başka âlemlere çekmek istiyor. Unicorn’u mitolojiden birçoğumuz tanıyoruz. Mitolojiye göre Unicorn, saflığı ve güzelliğiyle kendine bakını büyüleyen, içine huzur salan bir özelliğe sahiptir. Gerçek olup olmadığına dair tartışmalar her çağda sürse de, verdiği huzur ve güzelliği reddedilemez. Bu güzel Unicorn düş âleminde çıkıp, gerçeğin ne olduğunu bizlere sorgulatmaya geliyor. Mitolojide olduğu gibi ölümsüz olalım diye kanını bize sunmayacak. Filmlerde, mitlerde gördüğümüz çekingenliğiyle bizden kaçmayacak. Gözlerimizin içine içine bakacak, duy beni sana diyeceklerim var der gibi! Peki, biz alıştığımız dilin dışında bir dili “duymaya” ne kadar açığız? Onu dinleyecek miyiz? Yaşam içinde ne kadar dinliyoruz ki birbirimizi? Gözlerimi, gözlerinden ayırmıyorum. Bu seni dinlediğimi mi gösterir? Seni anlıyorum. Bu sözler seni anladığımı mı gösterir? Dilini ezberlediğimiz bu iletişim, Unicorn’u orada hissedince bitecek. Sessiz olup, Unicorn’un gözlerinden içeri bakmaya zorlayın kendinizi, onun saflığına kulak verin. Rivayetlere göre Unicorn’un tek boynuzu ilaç ve panzehir olarak şifa verirmiş. Bedenimizde yaralarımız

olmayabilir. Kendimizi çok sağlıklı hissedebiliriz. Unicorn'un derdi dıştaki yaralarımızla değil. Bırakın Unicorn içinize baksın. Zihninizin derinlerinde neler yüzdüğünü görsün.

“Yaşam olarak mucizevî bir şeyin içindeyiz aslında ama hiçbirini göremiyoruz.” diyor Aslı Bostancı. Bırakın mucize içinizden geçsin. Ya da siz bir adım atın mucize ayağınızın dibinde olacak. Sihrin etkisine bırakın kendinizi, sihir sizi içinizdeki öze taşıyacak. Zamanda yolculuk yapmayı sever misiniz? The Last Unicorn bir zaman yolculuğu! Çağımızı unutun, o ateşi ve etrafında dönen şamanı hatırlayın. Büyünün dansın ritmiyle uçtuğunu göreceksiniz. Yaşamda aniden dönen talihinize şaşar kalırsınız. Hiç beklemediğiniz bir şey olur ve işte mucize dersiniz. Bir rüya görürsünüz, o kadar güzel gelir ki size, gerçek olsun istersiniz. Belki de rüya gerçek, gerçek de rüya...”

4.2. Eser Sahneleme Süreci

19. İstanbul Tiyatro Festivali'nde gerçekleşen iki performansın ardından, “The Last Unicorn” eserinin gelişim süreci devam etti. Performansın kendi sürecinin, seyirciyle buluştuğu, tam olarak deneyimlenebileceğine, olgunlaşacağına ve performansın kendini gerçekleştirebileceğine inanmaktayım.

İlk deneyimlerimin ardından aldığım geri dönüşler ve izlenimlerim sonucunda, koreografîye dair bazı değişiklikler yapma ihtiyacı doğdu. Eserin ışık tasarımı Utku Kara ile yeniden ele alındı. Bu değişiklik hem Kemal Yiğitcan'ın yoğunluğundan hem de mevcut ışık tasarımını fazla teatral ve dramatik bulmamdan kaynaklandı. Işık tasarımcısı Utku Kara ile performans ışıklarının daha minimal ve akıcı bir düzene kavuşmasını amaçladık. Ani değişimlerin aksine, performansla iç içe geçen bir akış kuruldu ve performans boyunca ışık tasarımında sıcak tonda tek bir renk kullanıldı. Özellikle final sahnesinin tasarımı kuvvetlendirildi. Gölgeler, aydınlık ve karanlık alanlar da koreografinin birer eşlikçisi haline getirildi. Sahneyi apaçık vermektense, bazen bedenin karanlıkta gizlendiği, bedenin farklı bölümlerinin

öne çıkarıldığı bir yapı kuruldu. Bu yapı hikayenin mistik ve bazen tanımlanamaz ya da isimlendirilemez olan yapısını da destekledi.

Koreografide çok büyük değişikler yapılmamasına rağmen prömiyerin ardından geçen zaman ve deneyimlerle birlikte eserin olgunlaşmasıyla; özellikle de geçmişin duygusal yoğunluğuna aldığım mesafeyle, çok büyük bir değişim-dönüşüm yaşadım. Bir performansta duygusal yoğunluğa karşı alınan mesafe her zaman çok önemsedğim bir husus oldu. Taze olan duyguların dışına çıkıp, şifalanmış değişimin bir parçası olarak; sürecin eseri büyütmesine izin vermenin ve bunun rehberliğinde ilerlemenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu da yalnızca daha fazla sahneleme pratiğiyle yakalanabilmektedir. Eser sahneleme süresince eserin geçirdiği dönüşüm aşağıda paylaşılmaktadır.

Performansın ilk sahneleme sürecinde çok daha sert, agresif ve saldırgan olan Unicorn karakteri, süreç içerisinde duygusal fazlalıklarından arınmış, anın içerisine bedeni ve sesi ören bir fiziksellik geliştirmiştir.

Giriş bölümü ritüelinde, İngilizce olarak kullanılan mantra, annemin anadili olan Rumca'ya çevrilerek performansın içerisine dahil edilmiştir. Bu değişim, hem kendi köklerle olan bağın uyandırılması, hem de söylenenlerin anlaşılabilirliğinin azalması için tercih edilmiştir.

Eserin yapısında çok köklü değişimler olmamakla birlikte, eserdeki zaman kullanımını üzerine bir yeniden düşünme sürecine girildi. Tüm performans için, zaman algısının genişletilebileceği alanlar araştırıldı. Giriş bölümünde zaman genişletildi ve fiziksel oluş, performansın tümünde yoğunlaştırıldı. Bu yoğunlaştırmayla kastettiğim şey; fiziksel hareket araştırmasının, sahne üzerinde performans halindeyken de hala araştırmaya, merak etmeye, anlamaya, dinlemeye ve alanı örmeye karşı, farkındalığın uyanık tutulmaya devam edilmesidir. Özellikle giriş bölümündeki bu açıklık ve yoğunlukla sanki performansçı bir şaman gibi farklı iki dünya arasında

aktarıcı bir köprü olur ve bu iki dünyayı sesin de yardımıyla birbirine örme halini deneyimlemeyi amaçlar.

Zaman algısının genişletilmesi ve vokal performansının yayılıp yavaşlamasıyla birlikte, performans süresi de uzadı. Bu da bedende olduğu gibi seste de çeşitlilik sağladı. Anın hakkını vererek, sesin de olgunlaşmasına ve kalp yoluyla mesajını verebilmesine alan açıldı. Böylece ses içerisinde de derinlere inilmiş ve sesin katmanlarının derinlikleri görünür kılınmıştır.

Gelişme bölümünde ise, nefes ve sesin, Unicorn adımlarına eşlik ettiği spiral dönüşün en yükseldiği noktada; diğer bölümlerdeki geçişlerin aksine, ani bir black-out yapma kararı doğmuştur. Daha kuvvetli bir geçişe olanak sağlayacağı düşüncesiyle, aniden görüntünün kesilmesi ve dolayısıyla insanları masalsi olandan çıkarıp tekrar gerçekliğe getirmek amaçlanmıştır. Bu ani black-out, izleyenleri dünyevi gerçekliğe çağırma amacı taşıyan bir yöntem olarak kullanılmıştır. Çünkü son bölüm, performansın en başından beri örülen farklı bir gerçeklik deneyiminden, topluca yeryüzüne çakılıyor olmayı deneyimlemeyi önermektedir.

Fiziksel olarak en büyük değişim, final sahnesi üzerinde gerçekleşmiştir. Nefes üzerine daha fazla eğilmem gerektiğini hissetmem üzerine, final bölümündeki nefesin fiziksel etkiler ve hassasiyetlerle beraber üzerine gidildiğinde nereye bağlanabileceği araştırılmıştır. Geline nokta Unicorn karakterinin, nefes yardımıyla yere taşındığı ve performansın başlangıcındaki oturma formuyla bulunduğu bir alan yaratılmıştır. Ayrıca son bölümde, nefesin sesi, ışığın tamamen karanlığa düşmesinden sonra da devam etmiştir. İlk sahnelemede nefes, ışık ve müzik alındıktan az sonra, en şiddetli halindeyken kesilmekteydi. Bunun yerine nefesin ve müziğin devam etmesine karar verilmiş; bu yoğun deneyimin tamamlanabilmesi için, hem performansının hem de izleyicinin zamana ihtiyaç duyduğu hissedilmiştir. Nefes doğal ritmini bulana kadar devam etmiş, yavaşça müziğin içine yedirilmiştir. Nefesin ses tasarımı içinde erimesinin ardından, performansın finali, karanlıkta müziğin eşliğinde tüm titreşimlerin izlerinin duyumsanmaya devam ettiği genişleyen

bir sona bağlanmıştır. Alanın içerisinde zamanda asılı kaldığımız, hem yanyana hem de bir başımıza olduğumuz ve her şeyin sıfır noktasına çekildiği bir sona taşınmışızdır.

“The Last Unicorn”un performans takvimi, tiyatro festivalinin ardından, aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir;

30 Ocak 2015 Moda Sahnesi_İstanbul

14-15- 16 Şubat 2015 Çıplak Ayaklar Kumpanyası Stüdyosu_İstanbul

27 Şubat 2015 Köşe Yeldeğirmeni_İstanbul

30 Nisan 20158. kargART Performans Günleri_İstanbul

2 Mayıs 2015 Istanbul Affordable Art Days, Kolektif House_İstanbul

23 Mayıs 2015 Moda Sahnesi_İstanbul

Her mekan performans üzerinde farklı etkiler yaratmıştır. Mekanın genişliği, mekan içerisindeki sesin yankılanışı ve mekanın zemini performansı etkileyen en önemli faktörler olmuştur. Bu nedenle her performans, mekanın sınırlamaları ve imkanlarına bağlı olarak önemli sayılabilecek değişimler göstermektedir.

Moda Stüdyo Sahnesi oldukça küçük bir performans alanına sahiptir. Bu nedenle hareketler biraz kısıtlanmış ve mekan derinliği kısmen kaybolmuştur. Mekanın, sesi emen mimarisi, hem performansçı hem de izleyici için oldukça farklı bir ses deneyimi yaratmıştır. Genellikle sesi emen mekanlarda, ses performansı yapmak performansçı olarak beni zorlayan bir durum yaratır çünkü sesin duyulduğu oldukça farklılaşır. Bu duyuya alışmak için mekanın içerisinde daha fazla ses üzerine çalışma ihtiyacı duydum. Bu tür küçük mekanlarda her bir köşe bucağın kullanılıyor olması oldukça değerlidir. Mekanın küçük oluşu, aynı zamanda seyirciyle olan temasta oldukça önemli bir rol oynamaktadır. “The Last Unicorn” eserinde seyirciyle bire bir bağlantı kurabilmek, çok önemli ve değerli olmuştur. Her bir izleyicinin gözünün içine bakabilmek ve direk temas kurmak koreografinin bir parçasıdır. Özellikle performansın bazı bölümlerinde göz göze kurulan direk ilişkilerde, herkes

için gerekli zamanı vermeye ve olabildiğince herkesi görmeye çalışırım. Seyirci sayısı arttıkça bu bire bir paylaşımda da atlamalar olabilmektedir. Bu nedenle de, “The Last Unicorn” için çok büyük performans mekanlarını tercih etmedim. Moda Sahnesi performansları, seyirci düzeni açısından oldukça verimli geçmiştir. Aynı zamanda, performans içerisinde adımlar, ses tasarımının birer eşlikçisi olduğundan, zeminin tahta oluşu da adımların kuvvetli duyulabilmesine olanak sağlamıştır.

Çıplak Ayaklar Kumpanyası Stüdyosunda üç gün üst üste yaptığım performans benim için çok önemli bir deneyim oldu. Zaten fiziksel olarak beni oldukça zorlayan bu performans, üç günlük süreç içerisinde deneyimlemek konusunda oldukça heyecanlanmışım. Performansın üç katmanlı yapısının, üç günlük süreç içerisinde icra edilmesi; bu sürecin ardından, titreşimsel olarak beni farklı bir noktaya taşıyacağından kuşku yoktu.

ÇAK Stüdyo, yeterince geniş ve yeterli derinliğe sahip olan bir mekandı. Bu da hareketli kısıtlamalardan sıyrılabilen bir alan yaratmış ve farklı dinamikleri daha rahat kullanabilmeyi sağlamıştır.

Köşe Yeldeğirmeni Sahnesi’nde gerçekleştirdiğim performans, sanırım mekan olarak beni en çok zorlayanı oldu. Garip bir şekilde ses, neredeyse mekanın her yerinde farklı bir akustik yaratmaktaydı. Mekanın boşluklarından ötürü olduğunu düşündüğüm bu farklılık, performans esnasında sese oldukça yabancılaşmama neden oldu. Aynı zamanda performans alanından ayrı tutulan bir kulis olmadığı için, hazırlık süreci her zamanki gibi gerçekleşmemiştir. Normalde performanstan bir saat önce kendimi diğer her şeyden izole ederek performansa hazırlandığım bir sürece girerim. Performansın hemen öncesinde, ısınma ve genel provanın ardından, adeta bir ritüel gibi kostüm, saç ve makyaj için zaman ayırır, ardından da performansa yoğunlaştığım meditasyon hali içerisinde olmayı, performansın bir parçası haline getiririm. Köşe’de kendimi, her şeyin alışkın olduğum şekildeki gibi olmayabileceğini kabullenmeye ve kendimi hala alanın keyfini çıkarmaya davet ettiğim bir deneyim yaşadım.

Tüm bu deneyimlerden farklı olarak, “The Last Unicorn”, Mayıs 2015’te davet edildiğim İstanbul Affordable Art Days kapsamında, dış mekan performansı olarak sergilenmiştir. Önce sergi mekanının boş bir odasında yapmayı planladığım performans, farklı bir mekan önerisiyle, 4 Levent Oto Sanayi’deki bir oto tamircisinin çatısında gerçekleşmiştir. Burası için koşulların gerekliliklerini göz önünde bulundurarak, performansın 15 dakikalık bir versiyonunu hazırlama kararı aldım. Gün batımında, tamamen gün ışığıyla gerçekleştirdiğim performansı seyirciler, performansı yaptığım çatının, karşısındaki binanın, 2. katından izlediler. Unicorn karakterinin kendisiyle bu kadar tezat bir mekandaki varlığı, sanki gökten düşmüş izlenimini veren bir etkiye sahipti. Eski araba parçalarının ve lastiklerin bir köşeye istiflendiği çatıda, simleriyle oturan bir yabancı olarak Unicorn, oldukça etkileyici ve kuvvetli bir kartpostal oluşturdu. Görselin oldukça kuvvetli olacağını düşündüğüm için, performans öncesi ve esnasında, bu mekana özel bir video⁶⁰ çalışması, yazig Mahmud Sıfatsız tarafınca hazırlanmıştır.

Performansın sürekliliği sağlandığı zaman, yaratılanın ve niyetlerin etkileri gözle görünür hale gelmektedir. Koreografinin ve performansçılığımın süreç içerisinde olgunlaşmasına tanık olmak, büyüleyici bir deneyim yaşamama vesile oldu.

⁶⁰ <https://vimeo.com/127400881>

5.SONUÇ

Bu eserin total sürecinin ardından, edindiğim bilgi ve pratikler ışığında benzer titreşimli olaylara çekilmeye devam ediyorum. Doğanın ve bedenimin bilgeliğini takip edişim, hayatımın bir parçası olarak sürekliliğini koruyor. Tüm bu deneyim ve verilerle Mayıs 2016’da, dansçı, koreograf Senem Gökçe Oğultekin ile ortaklaşa gerçekleştirdiğimiz; toprak ananın bilgeliğinden ilham alan, “Büyükannem Bir Taş” isimli ses-hareket performansı, 20. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali’nde prömiyer yaptı. Tamamen sesin ve bedenin titreşimleri üzerinden seyirciyle paylaştığımız “Büyükannem Bir Taş”, taşın içindeki bilgeliğe dikkat çeker ve iki performansçının bedenlerinin, taşların seslerine büründüğü, taşları dinleyerek ilham aldıkları hikayelerini konu alır. “The Last Unicorn” ile açılan ve derinleşen, sesin şifalı paylaşımı, bu performansla irdelenmeye ve deneyimlenmeye devam ediyor.

Sezgisel olanın izinin sürülmesinin, koreografi yaratımında açtığı kapılar nedeniyle teorik bir çerçeveye yerleştirilmesinin, çok değerli bir gereklilik olduğunu hissediyorum. Günümüzde sanatın var olan olasılıklarının tüketildiği düşüncesiyle, sezgilerden, hislerden ve bedenden uzaklaşarak yeni teoriler araştırıldığına tanık oluyorum. Bu çabanın kendisinin zihin ve bedeni ayırıştırıcı uçurumlar yaratmakta olduğunu hissediyorum. Aklın ve zihnin parlatıldığı ve bu nedenle sezgisel, dürtüsel, titreşimsel olan bedenin kendisinin arka plana itildiği ve bedenin sahip olduğu bilginin, dışarıdan geleceğine inanıldığı sistemler içerisinde kaybolmaya başladığımızı deneyimlemekteyim. Bu nedenle kitlesel bilinç kalıplarının kabul ettiği zihin odaklı var oluşun aksine, kalbin zihinle işbirliği içerisinde olduğu, kalbin “evet”ini dinleyerek hareket etmenin, bedensel pratiğin de temeli olduğuna inanıyorum.

Bu nedenle “The Last Unicorn” eser yaratım sürecinin, oldukça kişisel olan ilham kaynaklarını, tüm detaylarıyla dokümanete etmeye çalıştım. Titreşimsel ve

sezgisel olandan yola çıkarak, temellerinin haritalandırılmasına özen gösterdim. Bu tez çalışması; bedenin kendisini dinleyerek, halihazırda sahip olduğu kaynakların tetiklenmesi ve bedeni aktive etme yoluyla eserin kendi kendisini oluşturabileceğinin pratiğini ve teorisini içerir. Dilerim bir yöntem ve çalışma biçimi olarak, “The Last Unicorn Eseri Üzerinden Beden-Ses İlişkisinin Araştırılması; Bedenin Uzantısı Olarak Ses” okuyucusuna da ilham verebilecek ve yolunda iz sürmesine yardımcı olabilecek bir kaynak niteliği taşır.

Jung, bazı sözlerin bulunması imkansız olduğu için imgelerle konuştuğunu ve ruhunun derinlerinden gelen sözleri başka hiçbir şeyle ifade edemeyeceğini dile getirir. Bu imgesel anlatım, Jung’un sanatıdır. Her birimizin derinlerinden geleni ifade etmesinin yolu farklıdır ama birbirimizden ilham alarak kendi yolumuzun izini sürebiliriz. Önemli olan derinlerimizdeki ruhun izini sürmek ve onunla yeniden buluşmaktır. Jung’un kişiyi ruhu arayışa yönlendirmesine, “Ruhu beslemek bilgeliktir, yoksa yüreğinizde ejderler ve şeytanlar beslersiniz.” ifadesiyle, bir kez daha karşılaşırız⁶¹.

Bedenin içinden geçerek özümüzle buluşma yolunda, artık çok daha yaygın olarak mistik ve ezoterik olan bilgiye ulaşma ihtiyacındayız. Bu ihtiyacın kendisinin de artık günümüzde kitlesel bir çekim yaratabilecek seviyeye ulaştığını; bu kadim bilgilere çok daha rahat ve çabasızca erişebilmemizden de anlayabiliriz. Çünkü bu ihtiyacı titreşimsel olarak salabiliyor ve bu bilgilere çekilebiliyoruz. “The Last Unicorn” koreografisi, her şeyin mümkün olduğunu ve hiçbir şey için geç kalınmamış olduğunu vurgular. Yol her zaman devam etmektedir ve hiç kimse için kestirme bir yol yoktur. Bu yolu sanatla kalbimize değerle yaşamak ve ışılan parçacıklarımızı etrafımıza yaymak, benim görüşümce en aktif var oluş şeklidir. Ancak bu şekilde; sevgiyle, dünyanın mucizelerine açılıyor olabiliriz.

⁶¹ C.G. Jung, **Kırmızı Kitap**, Çev. Okan Gündüz, 100-106.

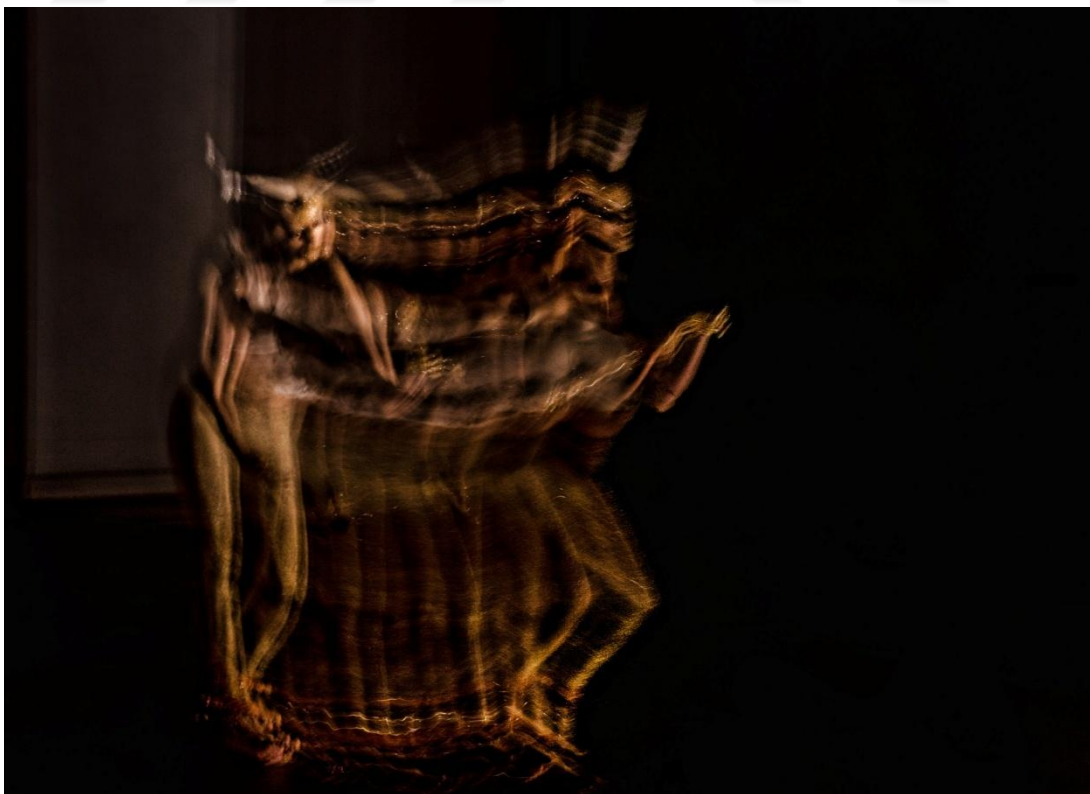
Gerçek potansiyelimizi yaratma yolunda cesurca ilerleyebilmek gerektiğini, “The Last Unicorn” ile bilinçli olarak deneyimlemeye başladığımdan bu yana, durmak bilmeyen bu süreç; bedene, doğaya, yaşama olan merakımın ve ilgimin artışıyla ilerliyor. Kaynaklarımızın öz ırmakları, bedenimizin içerisinde her daim akmakta ve her anda keşfedilmeye açık bulunmaktadır. Dilerim, beraberce kendi öz ırmaklarımızla buluştukça, bilinmezliğin mucizelerle dolu vahşi doğasında özgürce akarak, bilgelikle parlayan balinaların şarkıları eşliğinde, okyanuslarda kavuşabiliriz.

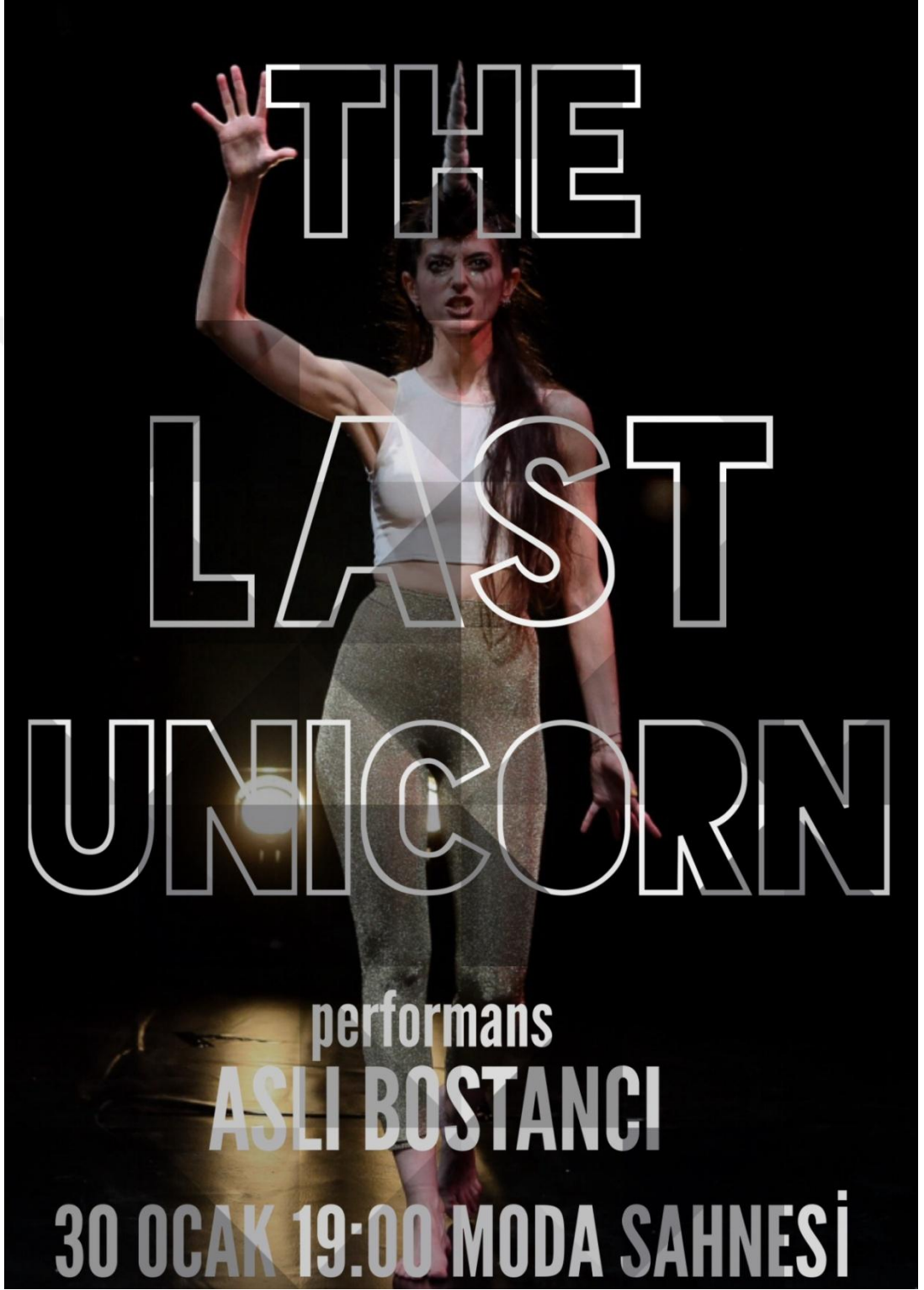
5. EKLER

Ek-1 “THE LAST UNICORN” Eseri’nden Fotoğraflar

Ek-2 “THE LAST UNICORN” Eseri’nin Afişleri

ÇIPLAK AYAKLAR STÜDYOSU 2015 / ŞUBAT PROGRAMI

TÜH!
11 -12 Şubat 2015 / *çarşamba - perşembe / Saat: 20:00*
17-18 Şubat 2015 / *salı - çarşamba / Saat: 20:00*

THE LAST UNICORN
14 Şubat 2015 / *cumartesi / Saat: 20:00*
15 Şubat 2015 / *pazar / Saat: 18:00*
16 Şubat 2015 / *pazartesi / Saat: 20:00*

BÜYÜK EV ABLUKADA - AKUSTİK KONSER
22 Şubat 2015 / *pazar / Saat: 18:00*

D BLOK D7 / OYUNHAVASI
25 Şubat 2015 / *çarşamba / Saat: 20:00*

 www.ciplakayaklar.com

ÇIPLAK AYAKLAR STÜDYOSU / FIRUZAĞA MAH. ÇUKURCUMA CAD. NO: 6/3 BEYOĞLU / İSTANBUL / REZERVASYON TEL: 05394599534

1. ISTANBUL
AFFORDABLE
ART DAYS

2 MAYIS / CUMARTESİ: SAAT 18:30
'THE LAST UNICORN' PERFORMANCE BY

ASLI BOSTANCI

KOLEKTİF HOUSE

Huzur Mh., Beyazıt Cd No:15,
4.Levent Sanayi Sitesi/İstanbul

GOSS

Ek-3 “THE LAST UNICORN” Eseri’nin 19. İstanbul Tiyatro Festivali Seyirci Metni

10

THE LAST UNICORN

ÜSKÜDAR STÜDYO SAHNESİ

13 MAYIS MAY
SA TU 20.30

14 MAYIS MAY
ÇA WE 18.30

Koreografi Choreography
Aslı Bostancı

40' sürer.

Lasts 40'.

BİLETLER TICKETS 35 TL

ÖĞRENCİ STUDENT 25 TL

■ *The Last Unicorn* sahne üzerinde gerçeküstü bir varlık yaratmak üzerine odaklanıyor. Hareket araştırması, özün bedene yansımaları içeren otantik bir varoluş alanı kurgulamaya yöneliktir. Sahne üzerinde yaratılacak varlığın özü, harketsel malzemenin kaynağını oluşturur. *The Last Unicorn* üst boyutlardan dünyamıza düşmüş bir varlığın insanlığa olan mesajıdır. “Hiçbir şey için geç değil ya da hiçbir şey tamamen kaybedilmiş değildir.” Titreşimi seyircinin iliklerine işleyecek çağdaş bir mucize olan *The Last Unicorn*, doğanın bir uzantısı ve tüm evreni içinde barındırıyor. *The Last Unicorn* gerçeküstü doğasıyla dünyamızda yarattığımız tüm ilüzyonlara ve kitlesel bilincin yarattığı tüm ikilemlere karşı bir duruş, özgün bir manifesto niteliği taşıyor.

■ *The Last Unicorn* focuses on establishing a surreal creature on stage. The research on movement aims to create an authentic existential space through the reflection of one’s essence on the body. The essence of the creature to be formed on stage will be the source of the movement material. *The Last Unicorn* is a message to humanity from a creature that has fallen to our world from a higher dimension. “It is never too late for anything and nothing is totally lost”. *The Last Unicorn* is the extension of the nature filled with the whole universe and its vibrations claim to touch the audience as a contemporary miracle. With its surrealistic nature, *The Last Unicorn* is an original manifesto against all illusions created in today’s world and dichotomies established through the conscience of the masses.

Ek-4 "THE LAST UNICORN" Eseri Üzerine Röportajlar

Ek-4.1 Cumhuriyet Gazetesi, Kültür Sanat Eki (08.06.2014)

Tekboynuzun size mesajı var

Tiyatro Festivali'nin en sıra dışı konukuydu "The Last Unicorn". Bize farklı bir boyuttan mesaj getiriyordu. Biz de bu mesajlara aracılık eden Aslı Bostancı'ya bu sıra dışı varlığın hikâyesini sorduk.

Aslı Bostancı The Last Unicorn (Son Tekboynuz) isimli performans gösterisiyle Tiyatro Festivali'nin en ilgi çekici ve sıradışı işlerinden birine imza attı. Elbette bir günde çıkmamıştı bu gösteri. Biz de kendisiyle buluşmak ve - başka bir boyuttan bize mesaj getiren - Last Unicorn'un hikâyesini dinledik.

- The Last Unicorn Tiyatro Festivali için hazırladığınız bir gösteri miydi?

- Türk yapımının festival için gösteri hazırlama zorunluluğu var. Ben de bu yüzden hazırladım gösteriyi.

- Ne gibi referanslar var için?

- Aslında çok fazla referans var. Çünkü kendi çalışma sürecimde, isim oluştuğu zaman, ana çerçeveyi küçük aktivasyonlar oluşturuyor. Mesela etiklendiğim şeyler daha fazla. Algısal olarak işe yönelik seçim yapıyorum. Dans stüdyosundaki çalışmadan çok yaşama ait şeyler, bir de bazı pratikler var. Dinamik gelişmeler üzerine çalıştım. Beden algısı yönelme üzerine gelen bir yöntem. Yüksek boyutlardan dünyaya gelmiş bir yaratığın buradaki algıya karşı manifestosu The Last Unicorn. Performans solo olduğu için belli bir algıya yönlüyor ve izleyiciye de buraya davet ediyor. Bu yüzden performans seyirci içeri girerken, yaklaşık beş dakika sahnede duruyorum. Belki bir meditasyon hal.

- Bu iş dünyanızda bir meditasyon mu yoksa gösterinin bir parçası mı?

- Tabii ki gösterinin parçası, ama içsel olarak da kendime yoğunlaşmaya çalışıyorum. Çünkü seyirciyi görüyorum. Aynı şekilde gözlerim kapalıyken de gelen titreşimleri, duyduklarımı referans olarak alıyorum.

- Last Unicorn başka boyuttan gelen bir varlık, dolayısıyla siz kendinizi aracı konumuna mı koyuyorsunuz?

- Kendimi hikâye anlatıcısı konumuna sokuyorum genel olarak performanslarımda. Hikâye anlatmanın yöntemlerini arıyorum. Eski hikâye anlatıcılarından da çok esinlendim. Hikâye anlatıcısının ana görevi kanal olmak.

- Bunun eski zaman mistik ritüellerini çağırstan bir tarafı da var. Sizin yaptığınız da gerçek bir içselleştirme mi?

- Yaptığım her şey içsel. Tabii ki yukarıdan bir unicorn'la iletişim kurmuyorum, ama olabildiğince açık olmaya çalışıyorum, algısal olarak seyirciye bir şeyleri geçirmeye çalışıyorum. Fakat bir trans hali yok, her şey kontrol altında. Üçüncü göz olarak bedene tank olmak çok önemli. Çünkü performans da seyirciye göre değişen bir şey. Bu yüzden açık alanlar ve bir enerji de var.

- Unicorn'un bu gösteride simgesel olarak önemi nedir?

- Daha çok rüyalarından başlıyorum. Yüksek varlıklar, ejderhalar, unicorn'lar. Gerçek olmadığını sandığımız her şeyin, şeyin gerçek olduğunu düşünüyorum. Bu algı seviyesinde, farkında değiliz ya da erişemiyoruz ama bunların hepsi yaşanmış. Simgesel olarak da unicorn dünyada var olmayan ama bir zamana kadar olduğu düşünülmeyen bir varlık.

- Peki Last Unicorn'un bizimle iletişim kurma sebebi nedir?

- Keşif, kendimi birey olarak deneyimiyorum. Hiçbir zaman üzerine parmak basılan mesajlarım yoktur, ama içinde bannırdan şey şayandan kopuk sayılmaz. Deneyimler Aslı'nın olduğu için bir yarınması var. Derdi aslında daha farklı bakabilmemize ilgili. Çok sistematik ve kitlenmiş bir noktada insanlar, bu yüzden şaşkınlık sınırı. Kendini sıkıştırdığın noktayı çözebilmek için başka

bir noktadan bakmak zorundayız. Last Unicorn birçok algı düzeyinde anlaşılabilir bir şey yaratmaya çalışıyor. Mesaj dediğim şey de bu. Bu paylaşımdan herkes kendine düşeni alabilir.

- Güncel performans sanatlarından bahsederek, mutlaka söylemeniz gereken bir şeyler vardır.

- İçinde tiyatro da var, dans da insanların tam olarak tanımlayabildiği bir şey değil, bu yüzden daha mesafeli yaklaşıyorlar. Tiyatro zaten klasik, dansın ve belenin temeli de öyle. Ancak performans sadece... Bir eleştiride şöyle diyorlardı, "dans performansını izlemiştim, tiyatro performansını izlemiştim, dans-tiyatrosu izlemiştim ama bu Dans Tiyatrosu. Performansının dans ederken teatral olmadığı hiçbir an yok." Çok sevindim okuyunca, çünkü bu bence olması gereken şey. Bir dans bir de tiyatro seyircisi vardır, bunlar birbirleriyle de paylaşılır. Zaten paylaşmak için bir yığın yer deneyiyor ve insanlar yavaştan fark ediyorlar. Tabii bu bir süreç. Beş beş yıl sonra daha iyi olacak. Zaten hiç "burada bu işi yapamıyorum" diye söylenmemesidir. Yapabildiğim sürece paylaşmaya devam ediyorum. Beş kişi de oluyor, bazen yüz kişi de. ●

Ek-4.2 SanatAtak Röportajı (21.05.2014)

SANATATAK

SANATATAK | RÖPLER | OFF İSTANBUL | MÜZİK | KÜÇÜK & BÜYÜK EKLAN | BETON & DOĞA | KİTAP VS. | HAYATI | YAZARLAR

Neler Oluyor? 'Küçük Prenses' Anılıyor' Yazdı

Tümü

19. İstanbul Tiyatro Festivali

The Last Unicorn - Aslı Bostancı

Beğen 74 Tweet 2 Pin it Share 2

Büşra Bayraktar / 21.05.2014

Konsept, koreografi ve performansı kendisine ait The Last Unicorn ile Aslı Bostancı dün akşam (20 Mayıs) 19. İstanbul Tiyatro Festivali kapsamında sahne aldı. Dansı, esin kaynakları ve The Last Unicorn ile ilgili Aslı Bostancı ile Büşra Bayraktar'ın yaptığı söyleşiyi paylaşıyoruz.

Büşra Bayraktar: *Yapmak istediğiniz şeyin dans olduğunu ne zaman anladınız?*

Aslı Bostancı: Dansın içgüdüsel bir ihtiyaç ve insan doğasının bir parçası olduğuna inanıyorum. Sistem içerisinde savrulmamaya karar verdiğimden beri dans ediyorum.

Büşra Bayraktar: *Sizi ilk defa izleyecek olanlar için bize biraz aldığımız eğitimlerden ve çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?*

Aslı Bostancı: Kendimi bir hikaye anlatıcısı olarak görüyorum ve farklı hikayeleri paylaşıyorum. Yaptığım şey oldukça geniş kapsamlı içinde farklı disiplinleri barındıran, bu yüzden de Türkiye'de pek alışkın olunmayan bir tarz. Hareket, ses ve metin, bedenün uzantısı ve performansın parçası. Hayata ve performanslarına gerçeği gerçeküstü ele alarak yaklaşıyorum çünkü hayat düşünüldüğü, öğretildiği, izlendiği gibi değil.

Uzun bir eğitim sürecim oldu, hala da devam ediyor ve eğitim süreci pek bitecek bir şey de değil. Ama kısaca çağdaş dans eğitimime MSGSÜ Çağdaş Dans ASD'de başladım, sonrasında Fransa'da CNDC performans ve koreografi üzerine eğitimimi tamamladım. Şu anda da yine MSGSÜ Çağdaş Dans ASD'de yüksek lisansımı yapıyorum ve aynı zamanda araştırma görevlisi pozisyonundayım. Daha öncesinde de Özlem Güzel Bale ve Müzik Okulu'nda bale eğitimimi tamamladım. Ama okullar yetmiyor, yurtiçi ve yurtdışında bir çok festival ve atölyeye katıldım, farklı sanatçıların yanında staj yapma ve oldukça önemli koreograflarla çalışma şansım oldu. 2005 senesinden beri kendi koreografilerimi yapmaktayım.

Büşra Bayraktar: *Festivalde prömiyer yapan The Last*

Büşra Bayraktar: Festivalde prömiyer yapan *The Last Unicorn*'un hikayesi nedir?

Ash Bostancı: *The Last Unicorn* uzun bir birikimin ardından oluştu. Hem tanık olana hem de performansçının kendisine hareketsetel ve algısal bir deneyim, paylaşım sunuyor. Mistik, sihirli, gerçeküstü bir karakter ama bu dünyaya dair, insana dair söyleyeceği çok fazla şey var. *The Last Unicorn* gerçeküstü doğasıyla dünyamızda yarattığımız tüm ilüzyonlara ve kitlesel bilincin yarattığı tüm ikilemlere karşı bir duruş, özgün bir manifesto niteliği taşıyor.

Büşra Bayraktar: Festival programını incelerken dikkatimi çeken ve mutlaka gitmeliyim dediğim çalışmalardan bir tanesi sizinki. Filmlerden, kitaplardan, mitlerden bildiğimiz bir hikaye diye düşünmüştüm ilk başta. Ama çok farklı bir yorum izleyeceğiz. Benim bunun gibi çalışmalarda en çok merak ettiğim projelerin oluşum aşaması oluyor. Projenizin malzemesini, konusunu nasıl buldunuz; nasıl karar verdiniz bu çalışmanıza?

Ash Bostancı: Etkilendiğim çok fazla şey var aslında. Bu tür süreçlerde hayata karışan, değen her şey proje için değerlendirilebilir birer malzeme oluyor. Ama en çok rüyalarımın etkilendim. Aynı zamanda okuduğum kitaplardan da oldukça ilham aldım. İsim ve içerik oluştuktan sonra da stüdyo süreci başladı ve bu süreçte de hareketsetel malzeme oluştu.

Büşra Bayraktar: Kapalı mekanların dışında da performanslarınız oluyor. Bu mekanlar harabe bir bina bile olabiliyor. Alternatif mekanların performansla olan ilişkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Ash Bostancı: Sahne dışı alternatif mekanların kendisine has bir hikayesi olabiliyor. Bir koreograf için yaşanmışlığın izleri olan mekanlar oldukça cezbedicidir. Mekanı okuyabilir, duygusal olarak etkilenebilir ve tüm bu yansımalarla koreografinin şekillenmesine katkı sağlayabilirsin. Alternatif mekanlarda, performansı destekleyen ve kuvvetlendiren ilişkiler kurmak oldukça avantajlı olabilir. Yine de benim için sahne üzerinde bir atmosfer, bir mekan oluşturmak çok daha hassas bir iş. Olmayan bir yerin yansımaları yaratmak, kendisini göstermekten çok daha derin bir duyumsama yaratabiliyor.

Büşra Bayraktar: *The Last Unicorn* için de böyle bir mekan farklılığı söz konusu olacak mı ilerleyen zamanda?

Ash Bostancı: *The Last Unicorn* sahne üzerinde gerçekleştirilmek üzere başlayan, ilk deneyimlerini doğada yaşayan ve doğaya çok yakıştığını düşündüğüm bir proje. Önümüzdeki sene içinde de değişik mekanlarda bu performansı gerçekleştirmeyi düşünüyorum.

Büşra Bayraktar: Dans genel olarak estetik insanların müzik eşliğinde gerçekleştirdikleri bir eğlence olarak algılanıyor toplumumuzda. Sizin gibi bunun ötesinde olan bir dansçı için seyirciyle kurulan ilişki nasıl olmalıdır?

Ash Bostancı: Seyirci ile paylaşıyor olmayı oldukça önemsiyorum. Benim için performans, seyirci ile kurmaya çalıştığım ilişki ve algı alanıdır. Koreografik önermenin bir parçası olan seyirci, performansın dışında tutulan, görülmeyen ya da yok sayılan bir öge değildir. Seyircinin performans içerisine

Büşra Bayraktar: *The Last Unicorn için de böyle bir mekan farklılığı söz konusu olacak mı ilerleyen zamanda?*

Ash Bostanci: The Last Unicorn sahne üzerinde gerçekleştirilmek üzere başlayan, ilk deneyimlerini doğada yaşayan ve doğaya çok yakıştığını düşündüğüm bir proje. Önümüzdeki sene içinde de değişik mekanlarda bu performansı gerçekleştirmeyi düşünüyorum.

Büşra Bayraktar: Dans genel olarak estetik insanların müzik eşliğinde gerçekleştirdikleri bir eğlence olarak algılanıyor toplumumuzda. Sizin gibi bunun ötesinde olan bir dansçı için seyirciyle kurulan ilişki nasıl olmalıdır?

Ash Bostanci: Seyirci ile paylaşıyor olmayı oldukça önemsiyorum. Benim için performans, seyirci ile kurmaya çalıştığım ilişki ve algı alanıdır. Koreografik önermenin bir parçası olan seyirci, performansın dışında tutulan, görülmeyen ya da yok sayılan bir öge değildir. Seyircinin performans içerisine çekilmesi, alanın bir parçası olması, hikayenin dinleyicisi olması, seyirci ile kurulan ilişki için gerekli ve ihtiyaç duyduğum önermelerdir.

Büşra Bayraktar: *Özellikle takip ettiğiniz koreograf ve dansçılar var mı?*

Ash Bostanci: Oldukça çok şey öğrendiğim, çalışma fırsatı da bulduğum ve beğendiğim koreograflar Meg Stuart ve Alain Buffard. Bunun dışında ilham aldığım, etkilendiğim Gisele Vienne, Jan Fabre, Ema Omarsdottir başta gelen isimler.

Büşra Bayraktar: *Peki yeni projelerinizi merak edenlere ne söyleyebilirsiniz?*

Ash Bostanci: The Last Unicorn yepyeni bir proje ve hala süreci devam etmekte. Performanslar sezon içerisinde farklı mekanlarda devam edecek. Performanslar ve yeni projeler ile ilgili gelişmeleri <http://aslibst.wix.com/asli-bostanci> adresinden takip edebilirsiniz.

2 Yorum

[f Yorum Yapmak İçin Facebook'a Giriş Yap](#)

TC Melek Merdin

Çok uzun bir süreç sonunda seyircisiyle buluştu kızım.

21 Mayıs, 11:08

[3 kişi](#)

Palyaço Pul

EYET ASLI HAYAT
BİZE ÖYLE GELEN "ŞEY" DEĞİL..

"Hayata ve performanslarıma gerçeği gerçeküstü ele alarak... Devamını Gör

Perşembe, 01:03

20:30 Yusuf Yerkel görevden alındı

20:04

Brüksel'de Yahudi Müzesi'nde silah...

[b. merang](#)

Ek-4.3 Mimesis Sahne Sanatları Portalı Röportajı (08.07.2014)

Hikayeyi Kristale Yansıtınca: “Bir isen seni artı bir yapıyor.”

Salı, Tem 8, 14

Gizem Aksu

19.Uluslararası Tiyatro Festivali kapsamında merakla beklediğim prömiyerlerden biri, üretimlerini uzun zamandır merakla ve heyecanla takip ettiğim Aslı Bostancı'nın *The Last Unicorn* eseri idi.

Gerçekliğin üst-alt-öte varyasyonlarında her zaman beni çeken bir şey oluyor. Teorik metinlerdeki bu varyasyonların diline daha kolay kapılabilirken edebi metinlerde zorluk çekebiliyorum. Bu varyasyonların bedensel tezahürleri ise son zamanlarda en çok ilgilendiğim şey. *Hayaletlere* takıklığım da bundan belki. Aslı Bostancı'nın eserlerine olan merakım da bu kanaldan besleniyor sanırım. Kendisi, gerçekliğin sınırsız katmanlarında özgürce salınan bir beden... Ruh. Hayalet. Öte.

The Last Unicorn'dan karışık bir şekilde çıktım. Gerçeğin sözü geçen varyasyonlarına ve sınırsız katmanlarına dokunan bir iş çıkarmıştı. Bir şeyler yazmaya çalıştım ama içimdeki karışıklığın dilsel karşılığından bir şey çıkaramadım. Küçük notlar çıkardım, düşündüm, tekrar denedim. Gene olmadı.

Bu noktada, son çareyi Aslı'ya yazmakta buldum:

“Aslı’cım merhaba nasılsın?

geçen salı prömiyer geldik ancak performans çıkışı hemen çıkmak durumunda kaldık, sonra da olaylar patlayınca sana yazamadım;

ilk olarak tebrikler:)

ve yarınki oyun için güzel sahneler;

mimesis’e oyunla ilgili bir kritik yazmaya çalışıyorum ancak fark ettim ki yazdıklarım daha çok sorular şeklinde:) bu noktada da acaba bu soruları sana sorsam yanıtlamak ister misin?

daha önce senle yaptığımız paslaşmalardaki gibi genel değil de Last Unicorn un üzerine spesifik sorular, nasıl bakarsın böyle bir öneriye,

eğer istersen iki üç gün içinde yapsak da performans gündemdeyken hemen siteye taşıyabilsek??

sevgiler çok”

Back

Mimesis Sahne Sanatları Portali

☰

derken iki ay geçti; buluşmak, konuşmak, deşifre etmek için.

Kendi notlarımdaki soruları sansürlemeden kendisiyle paylaştım. Kendime sorduğum soruları, başa çıkamadığım soruları...

O da soruları kendisinde yankılandığı şekliyle büyük bir açık gönüllülükle yanıtladı.

Eserin, yeni sezonda farklı sahnelerde seyirci ile buluşacağı haberini de sevinçle vermek isterim.

Keyifli okumalar dilerim.

Kısa bir giriş olarak, *Last Unicorn*'u oluşturmaya başladığın süreçten bahsetmek ister misin?

Oluşum süreci baya dağınıktı, ucu açık bir şekilde, herhangi bir bitirme tarihi koymadığım bir yerden başladı. Tiyatro Festivali başvurusuna girmeden önceki sene okuduğum şeylerden, ilgilendiğim şeylerden etkilenecek oluşmaya başladı. Algı, boyutlar arası durumlar, bilinç düzeylerimiz, kitlesel bilinç, yeni bilinç sistemleri kurmak üzerine kendi kendime çalışıyordum. Geçen yazın başları nefes, şifa, kristaller, meditasyon üzerine yoğunlaştığım bir süreçti.

Stüdyoya girmeden önce hem metinsel hem de karakterle ilgili çalışmaya başlamıştım. *Last Unicorn* isim olarak baya önceden vardı. Bunu kurgularken içeriğe dair ne olur, nasıl gelişebilir üzerine düşünürken Skinner Releasing'in, Shannonla çalıştığımız "Dinamik Genişleme"nin etkisiyle çok fazla şey oluştu. Shannon'dan özellikle çok etkilendim çünkü özellikle beyin ve algı üzerine çok fazla çalışıyor. Daha öncesinde de kristallerle vakit geçirmeye başlamıştım. Acayip rüyalar görüyordum; ejderhalar, devasa unicornlar... Çok fantastikti benim için. Bu sefer, kristalleri rüyalara programlamaya başladım.

Kristalleri rüyalara programlamak nasıl bir şey?

Kristalle çalışırken kristali enerjilerden temizliyorsun. Kristal aslında enerji kaynağı ve kristallerin kendi hafızaları var. Bunu programlayabiliyorsun. Hem içindekini açığa çıkartabileceğin hem de iletişime girebileceğin canlı bir şey.

Yanında mı duruyor?

Cebimde, yanımda, koynumda...

Normalde kristaller negatif enerjiyi iten şeyler, çevrenden gelen negatif enerjiyi itip daha koruyucu bir yer oluşturuyor. Bazı kristallerin farklı özellikleri de var. Temizledikten sonra meditasyon yapıyorsun, onu sevgiyle kullanmak üzere filan. Mesela, bir ara rüyalarımı kaydetmesi için programlıyordum. Kalktıktan sonra onunla meditasyon yaptığın zaman görsel gelebiliyor. Bir bardağa yoğunlaşsan da belki olur ama kristalde öyle bir hafıza olduğu için daha karşılıklı, seni daha çok destekliyor. Bir isen seni, artı bir yapıyor. Öyle bir güç var içinde.

Doğal olduğu için mi, neden böyle?

Kristaller, Atlantis zamanında orada güç kaynağı olarak kullanılmış ya da hafıza biriktiren kaynaklar olarak. Belki belgesellerini izlemiştir; kristal kafatasları var. Onlar şu an hala çözülememiş, hepsi de toplanmamış dünya üzerinde. Şu an 10 tane var galiba, ama normalde 13 tane. İçinde bir geçmiş taşıyor. Bunlar, dünyanın alt tabakasında olan şeyler. Dünyanın hafızası gibi bir işlevleri var. O yüzden kristalin bilincinden faydalanabiliyorsun.

Back

Mimesis Sahne Sanatları Portalı

☰

Bir dönem şunu çok çalıştım: İşle ilgili yoğunlaşıp kristalle meditasyon yapıyordum, her güne bir fikir bulmak üzerine. Biraz fazla kaptırdım, o görsel rüyalar filan... Tam Gezi dönemiymi. O sıra Çukurcuma' da oturuyordum, çok fazla evdeydim, çok yoga yapıyordum. Dışarı bile çıkamıyorduk. O yüzden evde yoğun süreç yaşadım ya da Ada'ya filan gidiyordum. Heybeli Ada'da yaşıyoruz bazen. Yoğun bir sürecin ardından festivale başvurayım da bir tarih çıksın önüme diye düşündüm. Festivalin benim için görevi bu gibi. Başka hiçbir katkı göremiyorsun, her şeyi sana bırakıyor. Festivale katılmayı halka bir tık açılış diye yapıyorum. Bir yerde oynadığım zaman sonuçta beni bilen insanlar geliyor. Burada hiç bilmeyen ismi enteresan bulan, okuyup "Aaa!" diyen insanlar da gelsin diye katılıyorum.

Nasıl geçti senin için festival performansları?

İlkinde çok az tanıdığım insan vardı. Bu yüzden ilki daha amacına ulaştı diyebilirim. Ama ilkinde ışıklarla filan bir garip geldi. Performatif olarak ikincisi daha çok içme sindi.

Sezonda oynayacaksın değil mi?

Tabi ki tabi ki... Bilmiyorum nerelere gönderebilirim ama burada da bir yerlerde oynamak istiyorum. Ayrıca, yüksek lisans tez parçam olarak da bunun üzerine çalışacağım.

Tez kapsamında özel olarak neresi ile ilgileneceksin?

Henüz spesifikleştirmedim. Daha dar bir çerçeveye geçmem lazım ki daha rahat olsun ancak henüz karar vermedim.

Performans metninde sessizlik meselesi üzerinde duruluyor, Unicorn'un sessizliği üzerine. Performanstan çıktığımda aldığım notlardan birinde dikkatimi şu nokta çekmiş: Sürekli alttan bir sesin atmosferik olarak kullanılması, nefes ve senin sesinin bir beden uzantısı olarak varlığı... Bunların hepsi bir soundscape oluşturuyor ve aslında sessizlik hiç yok gibi.

Ama orada var aslında...

Heh, ben de bunu sormak istiyorum. Senin için o sessizlik, bu kadar sesin içerisinde nasıl bir anlamdaydı, nasıl bir var oluştu?

Sessizlikten kasıt seyirciyle beraber sessiz olma, o alanı paylaşıyor olma durumu. Bütün çalışma süresince 528 Hz frekansı üzerine çalışıyordum. Diğer sesler eklenmeden önce... O, zaten hep olacak bir şeydi; çünkü bunun o sessiz alanı yaratan bir şey olduğunu düşünüyorum. Eklenen diğer sesler de gezegen sesleriydi, Ay, Satürn'ün ringi gibi. Bu seslerin alanı genişlettiğini ya da insanı oturduğu yerden başka bir algıya soktuğunu düşünüyorum. Beraber ortak bir yere doğru gidebilmemiz için öyle bir şey var. Full bir sessizlik olduğu zaman herkesin başka sesleri var. Herkes o kadar sessiz değil sonuçta. Çok fazla sesi olanlar var. Altan sürekli gelen ses, seyircileri seslerinden daha fazla arıtabilmek için yardımcı bir element gibi. Amacım hepimizi bir araya, o alana taşıyabilecek bir şey kurmaktır.

Seyirci içeri yeni girerken o sesin oluyor olması, en başından itibaren o sesin içine giriyor olması, bir şeyleri arkada bırakıyor olmasıyla ilgili.

Performans metinde öyle bir vurgu gördüğüm için sormak istedim.

Ceylan'ın yazdığı metin mi? O biraz kendi yorumu ile de yazıyor. Ben hiç dokunmadım. İyi çalışıp yazdığı için hoşuma gitti. Çok güzel dinleyip yazmış, aksi gelen bir şey de olmadığı için hiç müdahale etmek istemedim.

Back

Mimesis Sahne Sanatları Portali

☰

Sanki Unicorn belli bir bagajla gelmiş “buraya”, onu iletmek için birçok şeyi gösteriyor, yaşıyor, beni tanık ve gözlemci yapıyor. Didaktik bir yerden değil ama deneyim yoluyla demek istediklerini ulaştırmak istiyor gibi hissettim. Bir yandan da o sesin sürekli olması, konuşmaların çok net ve direkt olmasıyla ilgili...

Konuşma sadece son kısımda var.

Evet, İngilizce olan kısımda... Orada da neden öyle bir metin ve neden İngilizce diye merak ettim. Şöyle yazmışım notlarıma: *Ancak burada yaratıcısının insan olduğu bir dil kullanmak nedendi? Benim onu anlamam için mi? Kendisini anlatmak için başka bir çare kalmadığını mı düşündü?*

Senin için o metnin ve dilin seçimi nasıl oluştu, o bölümün dramaturjik birkaç noktasını paylaşmak ister misin?

İlk şunu söyleyebilirim ki benim sahnede kullandığım dil genelde İngilizce oluyor. Ya sallama bir dil oluyor ya da İngilizce oluyor, bir mesaj vereceksem. Her performansta kendimi hikâye anlatıcısı pozisyonunda görüyorum. Her performans için ayrı bir hikâye.

The Last Unicorn'un üç bölümden oluştuğunu düşünüyorum: İlk başta ritüel alanı kuran bir bölüm var. İkinci bölümde, Unicorn'u bedenselleştirdiği ve onu algısal olarak da orada yaşadığı... Üçüncü bölüm ise biraz daha yıkıma dair, hem o karakteri hem de seyircinin gözünde burada kurduğu alanı biraz yıkmak üzerine...

O alanı yaşayamıyoruz, neden o alanı yaşamıyoruz? Senden almam gereken cevaplar var, senden gördüğüm davranışlar var ve bu yüzden biz o alanı yaşamıyoruz. Burada sorguladığı bir şey var.

Bu performansın aynı zamanda birkaç algıda okunabilecek şekilde kurgulandığını düşünüyorum. Sonunda bu kadar net olmasının nedeni de herkes kendi payına düşeni alsın gibi. Bunun İngilizce olmasının nedeni de bu ortak dilimiz olduğu için, hepimiz bu boyutta bu dili kullanıyoruz. Bu kısmın öncesinde telepatik olarak da birçok şeyden bahsediyor. Ya da senin gözüne baktığı zaman onu paylaşıyor.

Seyirciyle kurulan iletişimi de çok çok önemli buluyorum. Ne kadar iç içe geçiyoruz, nasıl daha transparan gidebiliyor. Performans benim için yargısız derinlemesine, herkese uzanan bir şeye doğru gidiyor. Bedenin ötesinde bir şey... Son bölüm de buna biraz daha dokunabilmek için aslında. Orada bir alan açıp orayı biraz deşercesine bir hali var Unicorn'un. Ortak bir yerde bir şekilde birbirimizi sarsmamız lazım dünyada, ya oturduğumuz yerlerde ya karşılıklı ikili ilişkilerimizde, ya da direkt kendimizle olan ilişkimizde. Artık yalan söylemeyi bırak kendine gibi. Kendini artık kandırma, başkasına bunu yapma. Kendi içinde nasıl biraz daha şeffaf olabilirsin, ne kadar şeffafsın?

Senin durduğun bu noktada Unicorn'un pozisyonu anlayan mıydı yoksa anlatan ama aynı zamanda da dinleyecek olan mıydı? Parçanın sonunda anlattı, anlattı ve gitti. Benim okumamda, dinleyici olmaya pek de açık değildi.

Karşıdan açık değil gibi görünebilir, bilmiyorum. Ben açık bir alan olarak kurguladım. Performans yaptığımda hep paylaşımından bahsediyorum. O yüzden bu alan benim için her zaman açık. Açık olmaması ancak şöyle olabilir: Ben senle iletişime geçmezsem izleyici ile iletişime geçmezsem bunu kapatırım. Ben senle ilişki içinde olduğum sürece bu, her zaman açıktır diye bakıyorum. Belki daha fazla da zaman verebilir onun geçmesine. Belki zamansal noktalarla oynayabilirim diye düşünüyorum. Finaliyle ilgili olarak da, çok hızlı final-selam oluyor gibi bir hissiyata büründüm, bu iki performanstan sonra. Orada titreşimin devam etmesine izin vermek önemli olabilir.

Notlarımdan ve sorularımdan bir diğeri şuydu: *Sanatçının güçlü bir presence'ı var, sanatçının bedeni nefesi beni tuttu, gözlerimi ayırmama kaçırmama izin vermedi. Ancak Unicorn'dan hissel akışta uzak kaldığımı hissettim, kendi alanında güçlü özgürdü ancak mesafeliydi bu mesafe öfkeden korkudan mı kaynaklanıyor?*

Senin var oluşundan gözlerimi ayıramadım, çok güçlüydün. Algılama biçimin, onu geçirişin çok transparandı. Performanslarda eserin hislerin girip çıkmasına ne kadar olanak tanıdığı meselesi benim için önemli oluyor. Farklı hislerin açığa çıkabiliyor olması beni zenginleştiren, işin içine rahat girmemi sağlayan bir nokta olabiliyor. Hissel akışta Unicorn' a mesafeli ve uzak kaldığımı hissetmişim, Unicorn kendi alanından konuşuyor, bir paylaşım var ama bir mesafe de var. Bir yandan da belki de ancak mesafe olunca birbirini dürtebilirsin.

O alanla da oynadığımı düşünüyorum. O alan üç bölümlüye, birinci bölümde beraber bir çemberin etrafına girip oturuyoruz. İkinci bölümde beraber daha yükseldiğimiz bir şey; çünkü orada mistik katılım yaratan bir alan oluşuyor ve bedensel bir performans var. Mistik katılımında mesafeler yoktur, katılımcı her şeyden arınarak bedene odaklanabilir. Kendini yerine koyar, direkt ona geçer ve bedeninde bir şey olmaya çalışır. Öyle bir mistik katılım hedefleniyor orada. Ortak bir bedene geçiş yapabilmek... Benim için de en baştaki süreç, ayın olan dediğim bölüm; ona bürünmek, o olmak ve sonra onu gene yıkıyor olmakla ilgili. Boynuz hep orada ama ben de hazırlanıyorum seyirci ile beraber. Orta bölümde geriye doğru bir dönüş var, orada tamamen bunu hissediyorum. Ve daha sonra son bölümde, mesajlı bölümde insani bir yere doğru gidiyor. Orada Aslı'dan da şeyler var.

Kurtlarla Koşan Kadınlar'ı okudun mu? Ondan da çok etkilendiğim şeyler var, orada da hikâye anlatıcılığıyla ilgili çok şey var. Okuduğum zaman bende bir yığın şey yerine oturdu hikâye anlatıcılığı ile ilgili.

Notumun devamında şöyle yazmışım: *O mesafe, korkudan ya da öfkeden mi? Nasıl bir unicorn? Kırılğanlık alanları, sınırları nasıl?*

Senin bedenselleştirdiğin Unicorn'un nasıl kırılğanlıkları, nasıl farkındalıkları var? Nasıl mesafeleri var, seviyor mu insan içine girmeyi yoksa bir mesafeden mi konuşuyor?

İlk kez insanlarla iletişime girdiğimde... Ada'da...

İşin teaser'ını izleme şansız oldu mu? Kostüm ve bedensel olarak ilk yaptığım şeydi işle ilgili. Ekim ayında festivale görsel bir şey verelim diye yaptığım bir şeydi. Annem çekti videoyu, Ada'da. İki gün

ayında festivale görsel bir şey vereyim diye yaptığım bir şeydi. Annem çekti videoyu, Ada da. İki gün çalıştık. Makyaj kostümle evden çıkıyoruz annemle. Unicorn'un insanlarla ilk karşılaşması öyle oldu. Bir kostüm içindesin ve o karaktere bürünüyorsun. Bir yandan da o kostümün içinde olan Aslı var. O da izliyor, dışarıdan tanık oluyor. İnsanların nasıl izlediğini de izliyor. Onların tepkilerine karşı benim tepkilerim neler? Aslı'nın tepkisi aslında onlar. Unicornla alakalı dışarıda kurduğum şey, ruhla alakalı. İnsanlarla göz göze geldiğim zaman gülüyorum, utanıyorum filan. Çocukluğum geçtiği bir yer sonuçta. Tanıdıklar oluyor, "Aslı gene ne yapıyorsun?" diye soruyorlar. Yolda izleyenler bakanlar, "Bazılarının da inancı böyle." deyip geçenler var. Pagan filan zannettiler herhalde.

Yanımda da annem olduğu için daha güvenliyim, kimse laf atamıyor. Annemle iletişimimizde son zamanlarda meditatif boyutlarla ilgili paylaşımlar var, ben okuduğum kitapları anneme filan veriyorum. O yüzden anlıyor neden bahsettiğimi. Bu, bana güzel bir destek oluyor. Çekimler sırasında insanların arasından gittiğimiz yerler var bir de ormanın içinden gittiğimiz yerler var. Mesela ormanın içinden giderken daha çok ona bürünüyorsun. "Anne bak şöyle yapalım." diyorum sonra karşısına geçip Unicorn olarak takılıyorum. İşte orta bölüm benim için Unicorn'un varlığından bahsedebileceğim bölüm, diğer ikisi ise işin içine Aslı'nın da dâhil olduğu bölümler. İlk bölümde de duyguların çok sabit olduğunu düşünmüyorum, çünkü hikâyeler sürekli değişiyor.

İlk bölümde, daha öz'le ilgili arayışı var, daha sonra geriye geçtiği bölümde daha çok unicornlara dair bir şey var, nasıl tükendiklerine dair. Bunun hikâyesi ne, o hikâyeden çıkan bir şey var. Neden soyları tükendi, insanlar neden bunun farkında değil? Oradan da değişiyor duygular. Aslında çok değişken...

Sanırım bahsettiğin geçişlerde, bedensellikte böylesi bir değişim görmediğim için bu şekilde hissetmişim, yazmışım. Ancak, şu an kendi düşüncemi sorguluyorum, her hissel, ruhsal değişimin, duygulanımın bedensel bir karşılığı olmak zorunda değil. Şu an sen anlatırken bir yandan da bunu düşündüm.

O bir tercih, o akışı tutmak... İçinde çok bariz olan değişimler var, öfkeli hızlı olan var ya da el dansı ya da daireye geçtiği yerde o dönüşüm alanı bambaşka bir şey. Onun dışında o ara geçişlerde o akışı uzayan zamansız bir şeye götürmek istedim. Ağır, yavaş ve detaycı bir bedeni paylaşım yaratan dramaturjik bir nokta olarak düşündüm. Uzama daha çok yayılması önemliydi benim için. Aynı dediğim şey içinde çok değişken şeyler var. Ama o devamlılıkta korumak istediği bir şeyler de var. Kendi içinde kaybolma, bedeninin hikâyeleştirdiği alanlar var. Oradan çıkıp tekrar seyirciye dokunduğu yerler var. O bakımdan hiçbir şey çok fazla sürmüyor aslında, akış hep devam ediyor. Hep değişiyor. Müzik de hissettirmeden değişiyor, beden de oraya doğru çözülüyor.

Retrospektif bir soru sormak istiyorum. Bu eserin retrospektif olarak baktığında nasıl bir yeri dolduruyor, ya da nasıl bir boşluk yaratıyor, parantez açıyor? Sende neleri sildi, neler bıraktı, bu eserin özelinde bir şeyler paylaşmak ister misin?

Bu dönemde tüm dünya için bir şey değişiyor, hızlanıyor. Başka bir algı boyutuna geçiyoruz yavaş yavaş. Ben bunu kişisel olarak çok ağır yaşadım. Biraz ani bir geçiş oldu benim için. Gezi döneminin öncesinden de başlayarak hayatımın, tamamen değiştiği ve bir yığın şeyden arındığı bir dönem oldu. Hem de istemeden arındığı, kendi tercihim olmadan. Hayata maruz kalarak arınma sürecine girmiş oldum. Daha sonra bunun farkında vararak bunun olgunluğuna erişiyor olmakla ilgili deneyimlerim oldu. Hep özden bahsedirim bir şekilde, zaten orda var olan bir şeyden.

Dürtüselliğe daha fazla değebildiğimi düşünüyorum bedensel olarak. Ruhumla iletişimim en fazla olduğu dönemdeyim. O yüzden de daha içeriden bir hikâye, daha dürtüsel diyebileceğim.

Öncekilerin de gene içeriden beslendiği bir şey var. Ama hep biraz daha uçucu... Bu daha merkez olan

Back

Mimesis Sahne Sanatları Portali

☰

bir şeyden, biraz daha... Daha yalın ama benim için çok kuvvetli söylediği şey. Hani kendime olan katkısı da çok fazla...

Seyirciyle olan paylaşım da gerçekten çekmek istediğim noktaya geldi. *in-between'* de de öyle bir şey vardı ama yine kendi kayboluşlarıyla, sorunlarıyla ilgiliydi. Onunla bir şey yaşıyordu. Bunda biraz daha kendi sorunlarım, benim sorunlarım değil. Sorunu sorun olarak ele almayı daha kabul ederek... Biraz daha ortak bir şeyden de bahsediyor. Küçük depresif kız artık o moddan çıktı. *panic in the ZOO'* yu izlemiş miydin?

Hayal âleminin zaten var olan, hani olması gereken, hani gerçek zeminde ne olduğunu biraz daha gören... Şu an burası zaten değil, tam olarak o da değil. Başka bir şey var paylaşılması gereken, biraz daha üzerinde konuşulması gereken.

Çok küçük bir şeyi merak ediyorum. Metinde de var. Öz... Senin için öz ne? Biraz önce "Zaten orada olan bir şey" diye tanımladığın?

Özden bahsettiğim şey... Ortak bir şey aslında öz... Çünkü ruha dair bir şey olduğunu düşünüyorum. Ortak bir ruhtan geldiğini düşünüyorum. Doğuştan ona sahipsin ve ona ancak ne kadar ulaşabiliyorsan. Ben de kendi içimde emin değilim.

Biraz daha kendi katmanlarından ayrılarak, düşüncelerden, kendi kurgularından, zihin sistemlerinden, kitlesel olan bilincin dışından bir yerden; kendimle sözlerin dışında bir yerde kurduğum iletişimden bahsedebilirim, özle ilgili.

Hala deneyimlediğim bir şey, tam olarak çözülebilecek bir şey değil ama...

O var ve sen onu bulmaya mı çalışıyorsun; yoksa o deneyimin bir parçası olan dinamik bir şey ve senle mi geliyor?

Bedenden ayrı bir şey, ruha dair bir şey olduğunu düşünüyorum. Bu boyuttaki iletişim biçimimiz ve aracımız beden. Bedene dair bir şey olmadığını, ruha ait olduğunu düşünüyorum.

Her katmanda bizimle olan, her boyutta bizle kalacak olan bir şey. Ona en çok değen şey, nefes olabilir. Ona araç olan şey, nefes.

Bu güzel sohbet ve açık gönüllülüğün için çok teşekkür ederim.

Ek-4.4 Babylon Dergi Röportajı (28.11.2015)

babylon

Dansçı ve koreograf Aslı Bostancı ile ilham kaynağı, dansın insanlarda yarattığı algı ve gelecek projeleri ile ilgili konuştuk...

Röportaj: Busen Dostgöl

Fotoğraflar: Ali Güler, Akın Çetin, Murat Dürüm

Özellikle *The Last Unicorn* oyunuyla adını duyduğumuz dansçı ve koreograf Aslı Bostancı'yla, iç ve dış mekânlardaki performanslarının yanısıra son dönemde Ah! Kosmos'la birlikte sahnede de karşılaştık. Bostancı, oyunlarını ve koreografilerini yaratırken aldığı ilham, dansın Türkiye ve dışarıdaki algısı ve gelecek projeleri üzerine merak ettiklerimizi cevapladı.

Boyutların farkındalığı, sihri ve simgeleriyle *The Last Unicorn*, içerisinde bulunduğumuz dünyada yaratmış olduğumuz gerçekliği sorgulayan bir üslupla, alımlayıcıyla yüzleşiyor. Yaratılan illüzyonların sesimize, bakışlarımıza, davranışlarımıza, yaşayışımıza işlediği şu günlerde, beden bir uzantısı olarak sesi ve bedenin tüm titreşimlerini, bu illüzyonu kırmak için alımlayıcıyla kendisi arasına örüyor. Gerçekten içerisinde olmak istediğim dünyayı mı yaşıyorum? Doğanın, hayvanların, insanların katledildiği bir dünya mı hayal ediyorum? Bu sorulara cevabımız tahii ki hayır! Ama doğanın bir parçası olmayı bıraktığımızdan beri farkında

babylon

bakışlarımıza, davranışlarımıza, yaşayışımıza işlediği şu günlerde, bedenin bir uzantısı olarak sesi ve bedenin tüm titreşimlerini, bu illüzyonu kırmak için alımlayıcıyla kendisi arasına örüyor. Gerçekten içerisinde olmak istediğim dünyayı mı yaşıyorum? Doğanın, hayvanların, insanların katledildiği bir dünya mı hayal ediyorum? Bu sorulara cevabımız, tabii ki hayır! Ama doğanın bir parçası olmayı bıraktığımızdan beri farkında olmadan bu katliama katkı sağladığımızı biliyor muyuz? Yediğimiz yemekle, kullandığımız arabayla, giydiğimiz kıyafetle, tükettiğimiz elektrikle yıkımın yaratıcıları oluyoruz. Dünyada daha fazla farkındalığa ihtiyacımız var çünkü bu yıkımın birer parçası olduğumuzu kabul edip, istediğimiz, arzuladığımız ve hayal ettiğimiz değişimin kendisi olmalıyız. Kendi içimizdeki gizli gücü hatırlamanın zamanının geldiğine inanıyorum. Bu yüzden *The Last Unicorn* bize gerçek üstü doğamızı hatırlatan bir kanal görevi görmek için alımlayıcıyla sahne üzerinde buluşuyor ve tüm titreşimlerini paylaşıyor. Çünkü sihir gerçektir.

Seni Ah! Kosmos'la birlikte de sahnede gördük. Tiyatrodan veya herhangi bir dans gösterisinden bağımsız olarak bir müzisyenle senkronize bir şekilde sahnede olmak nasıl bir duygu?

Büyük bir bağ hissediyorum Ah! Kosmos'la sahnedeysen. Performanslar sırasında alanın, seyircinin, müzisyenin ve kendimin farkında olmak, benim için sesle beraber tüm kozmosla bağlantıda olmaktır. Sesi kullanmak, bedenimin sınırsızlığını hatırlatıyor bana ve tüm evrenle bağlı bir bütün olduğumuzu. Ses çok kuvvetli bir iletişim aracı ve bu yüzden sesler özgürleşmeli.

Koreografi yaratım süreci ve müzikle olan ilişki nasıl belirleniyor ve ilerliyor? Konsept yaratımının ardından mı müzik geliyor?

Bu oldukça değişken bir yapı. Bazen bazı sesler konseptle beraber gelir. Bazen de yaratımın ardından oluşturulur. Ama genelde konsept belirlendikten sonra süreçle paralel işleyen bir birliktelik oluyor. Son zamanlarda yaratımlarımda yoğun olarak kendi sesimle de çalıştığım için süreç, ses ve müzikle paralel gidiyor.

oluşturdu. Ama genelde konsept belirlendikten sonra süreçle paralel işleyen bir birliktelik oluyor. Son zamanlarda yaratımlarımda yoğun olarak kendi sesimle de çalıştığım için süreç, ses ve müzikle paralel gidiyor.

Son yıllardaki turne deneyimlerini göz önünde bulundurarak, farklı yerlerdeki dans ortamları ve algısıyla Türkiye'deki ortam ve algı arasında gözlemlediğin belirgin farklar oluyor mu?

Tabii ki algısal olarak büyük farklar görüyorum. Öncelikle kültür ve üzerinde yaşanılan toprak, tüm bedeni ve algıyı şekillendiren şeyler. Avrupa'da en çok dikkatimi çeken ve konuşulan, Türkiye'de çağdaş dans sanatçılarının devlet tarafından desteklenmeden, büyük zorluklarla nasıl aktif olarak sanat projeleri üretebildiğine şaşkınlıkları oluyor. Biz bu koşulların içine doğduğumuz için, yaratıcı yöntemler geliştirmeyi ve bulunduğumuz durumdan verim alabilmeyi öğrenmişiz.

Kendin yazarak yarattığın oyun/performansların nasıl bir büyüü olduğunu söyleyebilirsin? Onların daha kişisel ve içsel projeler olduğu sonucuna varabilir miyiz?

Her bir proje, kendi içimde yeni bir keşif oluyor. Doğa ve rüyalar bana unuttuklarımı hatırlatan büyük ilham kaynakları. Kendi içimdeki keşifler de, çoğu zaman buralardan doğuyor. Kendi içimde yattığına inandığım kristal mağaralarımın iniyorum. Biliyorum ki sınırsız bir derinliğim var. Mucizevi bir varlığım ve mucizevi bir evrende yaşıyorum. Yaratımlarım, kendi keşiflerimi paylaşmak benim için. İşlerin büyüü, kendi içimdeki mucizelere sonsuz bir güvenle inandığımdandır.

Bu zamana kadar yaptığın koreografiler arasında senin için en özel yeri olan hangisi? Neden?

The Last Unicorn ve *panic in the ZOO* benim için oldukça kıymetli. *panic in the ZOO*, özgünlüğümü yansıttığım, ilk koreografim. Hikâyesi benim için oldukça etkileyici. Sahneyi güzel ruhlu, biricik dostum Umud Sürel'le paylaştık. İkimizin de hayatından çok değerli yansımalar örülüydü işin içinde. Umud'un ölümünden önce bu yaratıyı dostluğun ötesinde derinlemesine yaşamış olmak benim için oldukça kıymetli. Bedenlerin ötesinde paylaşılabildiğimiz, ruh ruha değebildiğimiz ve beraber hayal kurabildiğimiz için çok minnettarım.

Tiyatro salonlarının yanı sıra açık hava projelerinde de yer alıyorsun. İki bambaşka deneyimler olmalı. Sokakta performans yapmanın en cazibeli ve en zorlayıcı yanları neler?

Bilinmezliğin büyüüne inanmak ve âna güvenmek; tesadüfler, karşılaşmalar, beklenmedik anlar; gündelik yaşamda, farklı bir varoluş hâli içerisinde evrenin, taşın, toprağın parçası olmak, şeylerin hikâyelerini aktarmak... Bunlar oldukça cezbedici benim için. Zorlayıcı olan ise, tüm koşullara uyum sağlamak ya da kabul etmek (güvenliği ve hijyeni düşünmeden).

"Flash mob" meselesi birkaç yıldır daha popüler bir hâle geliyor. Yaygınlaşmasıyla ilgili ne düşünüyorsun?

Gündelik rutini dansla kırıyor olmak, insanlara harikulade bir hatırlatma.

Şu an neler üzerinde çalışmaktasın? Önümüzdeki sene için nasıl planların var? Yeni oyunlar, projeler veya kendinle ilgili yapmak istediğin şeyler var mı?

Önümüzdeki sene oldukça yoğun geçecek gibi. Geçtiğimiz ay, Belçikalı koreograf Marc Vandruxt'la yarattığımız *ATMOSPHERE* isimli projenin prömiyerini gerçekleştirdik ve Belçika turneleri devam ediyor. *The Last Unicorn* için, hem prodüksiyon olarak yeniden ele alınıp destekleneceği, hem de sahneleneceği yeni mekânlar üzerine, 0090 Platform'la çalışıyoruz. Ayrıca, İstanbul'da da performanslar devam edecek. Senem Gökçe Oğultekin'le birlikte bir ortaklaşa yaratım sürecindeyiz. Heyecanla projeyi ilan etmeyi bekliyoruz. Bu sefer, toprak anaya adanmış bir proje olacak. *Bedenin Uzantısı Olarak Ses* başlıklı tez yazım sürecim devam ediyor. Ah! Kosmos'la tatlı muhabbet içerisindeyiz. Yazig Mahmud Sıfatsız'ın bir tiyatro oyununu sahneye koymayı planlıyoruz. Hepsinin en mükemmel zamanda kendini gerçekleştireceğine inanıyorum.

Aslı Bostancı'nın web sitesine [buradan](#) göz atabilirsiniz.

6. KAYNAKLAR

Kitaplar

ESTES, Clarissa P. (2003), **Kurtlarla Koşan Kadınlar Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler**, Çev. Hakan Atalay, 7, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

FRALEIGH, Sondra (2010), **Butoh_Metamorphic Dance and Global Alchemy**, University of Illinois Press, Urbana, Chicago and Springfield.

HALE, J. A. – FISHER, M. (2013), **Upgrade Your Curriculum: Practical Ways to Transform Units and Engage Students**, ASCD e-Books, USA.

HOPPAL, Mihaly (2012) , **Avrasya’da Şamanlar**, Çev. Bülent Bayram – H. Şevket Çağatay Çapraz, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

HORTON, Sondra (2006), **Hijikata Tatsumi and Ohno Kazuo**, Routledge, New York.

HULSE, D. D. (2009), **A Fork in the Road**, AuthorHouse, Bloomington.

JUNG, C.G. (2014), **Jung Psikolojisi:”Bir Psikoloji ve Modern Psikanaliz Kuramı”**, e-kitaprojesi.com, İstanbul.

JUNG, C.G. (2015), **Kırmızı Kitap Liber Novus**, Çev. Okan Gündüz, Kaknüs Yayınları, İstanbul.

MAS Books (2012), **Life and Death-On the Upper and Underworld-With the Paul and Andora Janssen-Arts collection**, Bai.

MCCLELLAN, Randall (2000), **The Healing Forces of Music: History, Theory and Practice**, toExcel, San Jose, New York, Lincoln, Shanghai.

MINDELL, Arnold (1998), **Dreambody-The Body’s Role in Revealing the Self**, Lao Tse Press, Portland, Oregon.

NEWHAM, Paul (1999), **Using Voice and Movement in Therapy – The Practical Application of Voice Movement Therapy**, Jessica Kingsley Publishers, London and Philadelphia.

ROSENBERG, Larry (2004), **Breath by Breath: The Liberating Practice of Insight Meditation**, Shambhala Publications, Boston.

STORR, Anthony (2006), **Jung'dan Seçme Yazılar**, Çev. Levent Özşar, 1, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.

WINDRIDER, Kiara (2003), **Sonsuzluğa Açılan Kapı**, Çev. Semra Ayanbaşı, 1, Akaşa Yayınları, İstanbul.

19. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali Program Kitapçığı, *The Last Unicorn* tanıtım metni.

Makaleler

ALEXANDER, K. – PEAKE, F. (2016), **Mind Your Body: Skinner, Skinner, Skinner**, Dance Magazine, Mayıs.

EMSLIE, Manny (2009), *Skinner Relasing Technique: dancing from within*, Journal of Dance and Somatic Practices, Volume 1, No 2.

İnternet Siteleri

<http://www.shannoncooney.org/teaching/9-teaching-contemporary-dancedynamic-expansion>

<http://www.skinnerreleasingnetwork.org/about-srt>

<http://tomkenyon.com/esriklik-ve-kalp>

<https://vimeo.com/127400881>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Dunya_agaci

7. ÖZGEÇMİŞ

Mimar Sinan Çağdaş Dans Ana Sanat Dalı'ndan 2007 senesinde mezun olan Aslı Bostancı aynı sene Viyana İmpulstanz Festivaline Dancewebber bursu alarak davet edildi. 2009 senesinde Emmanuelle Huyn'nın sanat yönetmenliğinde, Center National de Danse Contemporaine Angers_France (CNDC) koreografi sanatçılığı bölümünden mezun oldu ve 2012 senesinde MSGSÜ Çağdaş Dans ASD' de yüksek lisans programına kabul edildi.

2008'de Brüksel'de çağdaş dans performansçısı Erna Omarsdottir'in yanında staj yaptı. 2005-2010 yıllarında Tuğçe Tuna / RemDans Proje Topluluğu ile yaratıcı dansçı ve koreograf olarak çalıştı. 2010'da Michael Laub / Remote Control Topluluğu ile performans sanatçısı olarak çalışmaya başladı ve İstanbul Portreleri isimli performansta yer aldı. 2010'da Mag Stuart / Damage Goods ile "Off Course" isimli performansı gerçekleştirdi. 2015-2016 senelerinde Marc Vanrunxt (Kunst/Werk) ile "Atmosphere" isimli performansta yaratıcı performansçı olarak yer aldı.

Marc Vanrunxt, Tijen Lawton, Meg Stuart, Michael Laub, Tuğçe Tuna, Alain Buffard, Trisha Brown, Emmanuelle Huyn ve Jordi Gali'nin repertuarlarında yer aldı.

Julidans (Amsterdam), Springdance Festival / Europe in Motion (Utrecht), Plateaux Festival Mousonturm (Frankfurt), Rencontres Internationales Des Ecoles De Danse (Angers), La Biennale di Venezia Grada Zero Biennale Danza, Plateforme Nouvelle Génération d'Interprètes Danse Contemporaine (Lausanne), Pact Zollverein / Favourites Drama Festival (Essen), 0090 Kunst en Festival (Antwerp), International Performing Art Festival / Pad (Mainz), Temps d'image (Tallinn), Perform2012 (İstanbul), Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali, İfonly Festival

(Ireland), December Dance 15 / curated by Jan Fabre (Bruges) koreograf ve performansçı olarak katıldığı önemli festivaller arasında yer almaktadır.

“in between” (2008), *“panic in the ZOO”* (2010), *“tales in no language”* (2012), *“singing stories on speaking mountain”* (2013), *“The Last Unicorn”* (2014) ve *“Büyükannem Bir Taş”* (2016) sanatçının imzasını taşıyan eserlerdendir.

Kasım 2013'de *“in between”* isimli koreografisi Milano'dan International prize 2 Spazio Teatro NO'HMA Teresa Pomodoro jüri özel ödülüne layık görüldü.

Eğitmen olarak davet edildiği yerler arasında; İFONLY Festivali (İrlanda), International Performing Art Festival / PAD (Almanya), STUK (Belçika) ve ODTÜ Çağdaş Dans Günleri (Türkiye) yer almaktadır.

2010 senesinden beri MSGSÜ Çağdaş Dans Ana Sanat Dalı'nda çağdaş dans tekniği, doğaçlama, kompozisyon ve repertuar üzerine eğitimlik yapan Aslı Bostancı, burada Şubat 2014'ten beri araştırma görevlisi pozisyonundadır.

Sanatçı yurtiçi ve yurtdışında hareket - ses üzerine araştırma ve çalışmalarına devam etmektedir.